

Biblioteca Națională a României

**Informare și documentare:
activitate științifică și profesională**

vol. XI

2019

Biblioteca Națională a României

Informare și documentare:
activitate științifică și profesională

Vol. XI

Editura Bibliotecii Naționale a României
București

2019

ISSN: 2065-1058

Colegiul editorial:

Prof. univ. dr. Elena Tîrziman
Prof. univ. dr. Mircea Regneală
Prof. univ. dr. Ionel Enache
Conf. univ. dr. Cristina Popescu
Lect. univ. dr. Gabriela Băran
Prof. univ. dr. Dimitar Vessélinov-Dimitrov
Dr. Adriana Elena Borună
Dr. Tabita Chiriță
Drd. Luminița Gruia

Redacția:

Angela Bilcea
Dr. Adriana Elena Borună
Emil Tudor

Tehnoredactare & DTP: Florin Nistor

În 2007 a apărut cu titlul INFORMARE ȘI DOCUMENTARE.
LUCRĂRI ALE SESIUNILOR PROFESIONALE. 2007

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține autorilor.

Copyright © 2018 Editura Bibliotecii Naționale a României

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Bibliotecii Naționale a României. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă sub nicio formă, prin niciun mijloc mecanic sau electronic ori stocată într-o bază de date, fără acordul prealabil, în scris, al editurii.

Editura Bibliotecii Naționale a României

București, Bd.Unirii nr. 22, sector 3, Cod poștal 030833
Tel.: (021)314.24.34/1002
Fax: (021)312.33.81
E-mail: biblioteca@bibnat.ro
Web: <http://www.bibnat.ro>

Cuprins

Albumul <i>România în Primul Război Mondial pe Drumul spre Marea Unire – 1916-1918</i>	5
<i>Elena COJUHARI</i>	
eUser-ul: manifestul bibliotecarului contemporan pentru fidelizarea și loializarea acestuia.....	21
<i>Nicoleta CORPACI</i>	
Studiu asupra utilizării platformelor de socializare în bibliotecile din România.....	34
<i>Cristina BRADRABUR</i>	
Serviciile de referințe online	42
<i>Kalinca-Andreea VELCSOV</i>	
Diferite abrevieri formate de-a lungul anilor în vocabularul Științelor	47
<i>Cristina CATEREV</i>	
Rolul lui Antim Ivireanul în cultura românească	52
<i>Aurelia MIRCESCU</i>	
Recenzia Baronului Franz Xaver von Zach la opera <i>Initia Astronomica</i>	59
<i>Dr. Cristian MLADIN</i>	
Anuarul în perioada Marii Uniri	66
<i>Drd. Mihaela RACOVITȘEANU</i>	

Table of contents

The album <i>Romania in the First World War on the Way to the Great Union – 1916-1918</i>	5
<i>Elena COJUHARI</i>	
The eUser and the manifesto of the contemporary librarian for its loyalty	21
<i>Nicoleta CORPACI</i>	
Study on the use of social media platforms in Romanian libraries.....	34
<i>Cristina BRADRABUR</i>	
The online reference services.....	42
<i>Kalinca-Andreea VELCSOV</i>	
Different Abbreviations formed by years in the Information Science vocabulary	47
<i>Cristina CATEREV</i>	
The role of Antim Ivireanul in the Romanian culture	52
<i>Aurelia MIRCESCU</i>	
Baron Franz Xaver von Zach's review of the work <i>Initia Astronomica</i>	59
<i>Dr. Cristian MLADIN</i>	
The yearbooks during the Great Union	66
<i>Drd. Mihaela RACOVIȚEANU</i>	

Albumul *România în Primul Război Mondial pe Drumul spre Marea Unire – 1916-1918*

Elena COJUHARI

Colecții Speciale. Cabinetul Arhivă Istorică
Biblioteca Națională a României
E-mail: elena.cojuhari@bibnat.ro

Începând din 2016, Biblioteca Națională a României a derulat o serie de evenimente în cadrul proiectului național „Centenar 2018”, prin care s-a urmărit celebrarea constituirii Statului Național Român în anul 1918. În acești trei ani, 2016 – 2019, Biblioteca Națională a României a organizat și a realizat seria de expoziții *România în Primul Război Mondial – 1916-1918*. Prin urmare, au fost vernisate trei expoziții din seria menționată, și anume: *România în Primul Război Mondial. Anul 1916*, *România în Primul Război Mondial. Anul 1917* și *România în Primul Război Mondial. Anul 1918*, toată această activitate culminând cu expunerea concomitentă, în luna decembrie a anului 2018, a tuturor celor trei expoziții. Demersul bine întemeiat al Bibliotecii Naționale a României a fost susținut de Departamentul Centenar din cadrul Ministerului Culturii și Identității Naționale.

Totodată, în baza tuturor pieselor expuse, Biblioteca Națională a României a realizat un album de o mare valoare atât informațională, cât și grafică, conținând un număr de peste

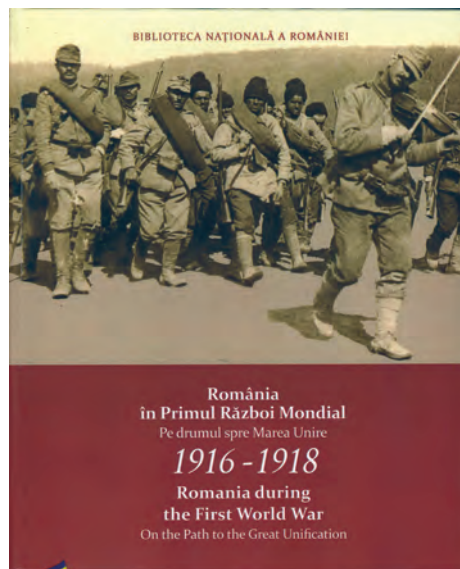

Fig. 1. Coperta albumului *România în Primul Război Mondial pe Drumul Spre Marea Unire 1916-1918*

300 de imagini-document de diferite tipuri și având 408 pagini. Albumul este unul bilingv, în care absolut toate informațiile sunt prezentate în limbile română și engleză.

Albumul *România în Primul Război Mondial pe Drumul Spre Marea Unire – 1916-1918* și-a propus să readucă în memoria colectivă românească evenimentele, personalitățile, sacrificiul făcut de întreaga națiune română, din toate provinciile istorice românești, care împreună au dus la împlinirea obiectivului național – Marea Unire din 1918.

La trecerea unui secol de la desfășurarea acelor evenimente, imposibil de realizat anterior, demersul inițiat pentru elaborarea acestui album documentar a fost absolut necesar și a solicitat un efort intelectual, spiritual și emoțional. Volumul și-a propus să ajungă până la cele mai adânci paliere ale mentalului colectiv românesc de pretutindeni, în vederea elucidării și prezentării reale și obiective a unor etape esențiale de constituire a statului român, a evoluției naționale din cele mai diverse și mai importante teritorii locuite de români. Albumul a devenit astfel o punte de legătură între prezent și trecut, în care informația este în același timp prezentată și recepționată, trecutul și prezentul devenind un întreg. Noi, cei de acum, întorcând paginile filă cu filă, devenim martori ai istoriei, relatată de creatorii istoriei naționale imortalizați în documentele prezentate în album.

Evenimentele care au compus momentul Marii Uniri sunt confirmate prin imaginile prezentate în documente de arhivă, fotografii, presă, hârti, partituri, având ca subiect participarea României la Primul Război Mondial și realizarea construcției statale denumită România Mare. Toate originalele acestora fac parte din patrimoniul național deținut de Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României și selectate din fondurile Cabinetului Arhiva istorică, Cabinetul de Fotografie, Cabinetul de Periodice vechi românești, Cabinetul de Muzică și ale Cabinetului de Cartografie.

Fig 2. *Visul României Mari: marș pentru voce și pian*

Volumul facilitează accesul specialiștilor și al publicului la o colecție de documente de patrimoniu mai puțin cunoscute, precum și introducerea în circuitul cultural național și internațional a unei colecții inedite, reflectând participarea României la Primul Război Mondial (aspecte militare, civile, sociale, diplomatice etc.) și realizarea Marii Uniri din anul 1918. Diversitatea informațiilor documentare, cărora li s-a alăturat calitatea grafică, au transformat acest album într-o excelentă sursă de informare, un veritabil compendiu documentar, ce poate servi drept instrument de cercetare științifică.

Ocupând un loc important în economia și istoria participării României la Primul Război Mondial – cunoscut și ca Războiul de Reîntregire, anul 1916 a fost un an al marilor speranțe, soldate însă cu mari

înfrângeri și dezamăgiri, cu pierderi masive de teritoriu (aproape două treimi), cu o perspectivă sumbră asupra viitorului Regatului României. Documentele referitoare la acest an prezintă evenimentele desfășurate între lunile august, momentul intrării României în război, ca parte a Coaliției Anti-Germane – Antanta, și noiembrie 1916: pierderea bătăliei pentru București, ocuparea Capitalei de către trupele germane, retragerea autorităților statului român la Iași, unde se vor pune bazele marilor victorii din anul următor, 1917, cu sprijinul esențial acordat de Misiunea Militară Franceză.

Fig. 3. *Trupele române în defileul Carpaților, 1916*

Ca tip și conținut, imaginile acoperă o gamă variată de documente: foi volante conținând comunicate oficiale ale Marelui Cartier General Român, ale prefecturilor, ale poliției locale, comunicate prin care populația era informată asupra situației de pe front; ordine de mobilizare și de operațiuni militare adresate unităților de pe câmpul de luptă; articole din „Epoca”, Almanahul ziarului „Universul”, „Albina. Revistă enciclopedică populară” și „Stampa”; fotografiile reprezentându-i pe membrii conducerii Comandamentului Aliat Româno-Franco-Rus: Regele Ferdinand, gen. Constantin Prezan, gen. Mihail Aleksandrovici Beliaeff (Beleaev) și gen. Henri Mathias Berthelot; imagini cu generalii eroi Ioan Dragalina și David Praporgescu, cu alți ofițeri superiori; fotografiile din viața de zi cu zi a trupelor române și aliate (*Paradă militară la Brașov* – carte poștală ilustrată, *Trupe române urcând Munții Carpați*, 1916, *Sărbătoarea Crăciunului la Comandatura germană din Craiova*, 1916, *O scenă în timpul popasului*, 1916, *Prima linie de trăgători*, Oituz, 1916), dar și a trupelor inamice de ocupație; hărți și crochiuri cu amplasarea unităților militare pe câmpul de luptă etc.

Fig.4. O scenă în timpul popasului, 191

În album sunt prezente și alte documente interesante privind anul 1916: *Staționarea Diviziei 21 în noaptea de 18-19 noiembrie, 23 noiembrie 1916. Operațiunea de apărare a capitalei, crochiu*; *Proclamațiunea de război* publicată în Monitorul Oficial din 17 august. *Declarația de război a Austriei. Proclamația de război cu ordinul de zi al Regelui către armată* – publicate în ziarul „Epoca”, an XXIII, nr. 226 din 16 august 1916; *Apel către Armată al Regelui Ferdinand I*, 1916; *Telegramă a Marelui Cartier General Român adresată generalului Coandă privind necesitatea ofensivei armatei rusești*, 1916; *Apel către populație al Arhiepiscopului și Mitropolitului Primat Dr. Konon Al. Donici*, 1916; *Ordonanța Prefecturii Capitalei, semnată de prefectul general Mustăță pentru populația civilă privind regulile de comportament la intrarea trupelor de ocupație germane*, 1916; *Istoric graphic al Războiului Neamului Românesc, 1916-1919*; *Strălucit succes în Valea Jiului. Comunicat oficial nr. 63 din 16/ 29 octombrie 1916* – publicat în ziarul „Epoca”, an XXIII, nr. 289 din 18 octombrie 1916; *Consiliul de Coroană de azi* – articol publicat în ziarul „Epoca”, an XXIII, nr. 225 din 15 august 1916; *Ultima zi din România mică* – articol publicat în ziarul „Epoca” an XXIII, nr. 225 din 15 august 1916; *Morți pentru patrie. Un general erou. Gen. David Praporgescu* – articol publicat în revista „Albina. Revistă enciclopedică populară”, an XX, nr. 3 din 16 octombrie 1916.

Secțiunea dedicată anului 1917 se concentrează asupra marilor bătălii date pe teritoriul țării în urmă cu 100 de ani, la Mărășești, Oituz și Mărăști. Anul 1917 a rămas în istoria națională și în memoria colectivă drept un an al tragediei și al sacrificiului, dar și un an al gloriei, al unei solidarități umane imposibil de cuantificat.

**STRALUCIT SUCCES
IN VALEA JIULUI**

COMUNICAT OFICIAL No. 63

din 16/29 Octombrie 1916 o. a 7 dim.

FRONTUL DE NORD și N-VEST

LA TULGHEȘ ȘI BICAZ BOMBARDAMENT DE ARTILERIE.

IN VALEA TROTUȘULUI, UZULUI, OITUZULUI ȘI LA GRANIȚA VRANCEI, NIMIC NOU.

IN VALEA BUZĂULUI VREMEA REA A ÎMPIEDI CAT ORI-CE ACȚIUNE.

LA TABLA BUȚII, BRATOCEA ȘI PREDELUȘ, SITUAȚIA NESCHIMBATĂ.

IN VALEA PRAHOVEI AM OPRIT PRINTR'UN TIR DE BARAJ UN ATAȘ INAMIC DIN SPRE CLABUCETUL BAIULUI (NORD AZUGA); AM REOCUPAT MUNTELE UNGHIA MARE.

In regiunea Dragoslavy le am respins atacurile inamicului asupra centrului și alipe drepte și am progresat la arșe stîngă.

Pe stînga Olutului inamicul atacă cu forțe puternice.

Acțiunea este în curs.

In valea Jiului trupele noastre își continuă ofensiva, urmîrind pe inamic care se retrage în munți. Am mai luat prizonieri 10 ofițeri și 250 oameni de trupă bavarezi.

Sublocotenentul de rezervă Pătrășcoiu, cu unitatea sa, a luat două baterii de obuzere de 105 milimetri din regimentul 21 artilerie bavarez; piesele au fost puse imediat în acțiune contra inamicului și ne-au fost de mare folos. S'au mai luat 4 mitraliere, și multe chesoane.

IN REGIUNEA ORȘOVEI DŪPA UN VIOLENT BOMBARDAMENT INAMICUL A ATACAT SPRE VARFUL COCOȘULUI DAR A FOST RESPINS.

FRONTUL DE SUD

Situația neschimbată.

Fig. 5. Comunicat oficial no. 63 din 16/29 oct. 1916, publicat în „Epoca”

**Ultima zi din
România mică**

VOIA SORTII S'A FACUT, CEASUL DESLEGAREI A SUNAT !

ROMANIA PAȘESTE ASTAZI CU FRUNTEA RIDICATA IN FAȚA LUI D-ZEU ȘI A OAMENILOR, INTR'O MINA DREPTATEA EI, IN CEAILALTA CU SABIA CARE-I VA DESCHIDE DRUMUL BIRUINTEI ȘI MARE ȘI ZGUDUITOARE CLIPA CE-O TRAIM ACUM : CEA DIN URMA ZII DIN ROMANIA MICA.

TRECUTUL ȘI VIITORUL ÎȘI POARTA FIORII PEȘTE SUFLETUL NEAMULUI IN ACESTE CEASURI CARI NE FAC SA RESIMȚIM RASUFLETUL ETERNITAȚII DEASUPRA NOASTRA.

CA LA JUDECATA DIN URMA SE DESFAC MORMINTELE DE UNDE NE STRIGA SUFERINȚA DE NEACURI ȘI NE INDEAMNA MARIREA STRAMOȘILOR. PAMANTUL FAGA DUNTEI, SE INTREVEDE DINCOLO DE BRATUL DE OTEL AL OȘTIRII NOASTRE ȘI ZIUA DE MAINE CU DREPTATEA EI ÎMPLINITA SE SIMTE MIJIND DIN PRAGUL TRIUMFURILOR VIITOA RE. IN FAȚA SPANTULUI ALTAR AL DRAGOSTEI DE NEAM, DEZBRACAM ACUM TOATA ZGURA PATMILOR MARUNTE.

POPORUL ROMANESC VA VESTI MAINE LUMII PRIN GURI DE TUN INCEPUTUL JERTFEI SALE DE SANGE, FIECARE SUFLET ȘI FIECARE TRUP ÎȘI VA

DUCE PICATURA LUI DE FOC SA UNEASCA CU RAUL DE VAPAE CARE IN DOUA BRATE INFRICOȘATE VA CURGE PE CRESTELE CARPAȚILOR ȘI DEALUNGUL DUNĂRII, DE ACEEA CU MIC CU MARE, BOGATUL ȘI SARA CUL, DREPTUL ȘI PACATOSUL SA NE UNIM CU TOTII IN TABARA LARGA PEȘTE CARE PLUTESC UMBRELE LUI MIHAI VITEAZUL ȘI ȘTEFAN CEL MARE

ADEVARUL NOSTRU VA FRANGE MINGIUNA DUȘMANULUI, VITEJIA OȘTAȘILOR NE VA ADUCE IZBANDA.

CUTREMURATA TRESAREA CUM ȚARANA ARDEALULUI PLIN DE LACRIMI ȘI DE AȘTEPTARE. DŪPA ÎNTUNECI MEA VEACURILOR SE ÎVEȘTE ASTAZI ȘTEAUA LUI VETIMD UNUI NEAM OROPSIT DE OAMENI O LUME NOUA ȘI O VIAȚA LUMINOASA RASCUMPARATA PRIN VREDNICIA FRAȚILOR.

BIRUIT DE RECUNOȘTINȚA INGENUCHEAZA SUFLETUL LUI LA POALELE PATRIEI MUME JURANDU-I CREDINȚA ȘI ALIPIRE DE VECI.

INCHEGAREA UNUI SINGUR TRUP SE HOTARAȘTE ASTAZI AMURGUL CADE CEA DIN URMA OARA PE VECHILE NOSTRE HOTARE, CA MAINE SOARELE RASARIND ROȘU DIN FOC ȘI DIN SANGE SA LUMINEZE IN

ROMANIA MARE!
OCTAVIAN GOGA

Fig. 6. Articol de Octavian Goga publicat în „Epoca”, 15 august 1916

PREFECTURA CAPITALEI

ORDONANȚA

Noi, General Mustata,
Prefectul Capitalei, ordonăm cele ce urmează :

La intrarea în Capitala a armatelor Imperiale germane, toți locuitorii bărbați și femei vor avea o purtare cuvioasă, oferind cu bunăvoință gazduirea de care vor avea trebuința.

Porțile și ușile caselor vor fi deschise.

Oricine, barbat sau femeie, tânăr ori bătrân, care se va deda la acte ce ar aduce o insultă armatelor Imperiale, precum: împușcături cu vreo armă de foc ascunsă, aruncare de orice fel de lucruri, cum și amenințare cu vorba ori cu gestul, va fi imediat pedepsit cu împușcarea.

Prefectul Capitalei, **GENERAL MUSTATA.**

Fig. 7. Ordonanța Prefecturii Capitalei privind regulile de comportament la intrarea trupelor de ocupație germane, 1916

După sacrificiile și înfrângerile dureroase din 1916, odată reorganizată cu ajutorul Misiunii Militare Franceze în refugiul tragic din Moldova, România obține, în lunile iulie-septembrie 1917, marile victorii de la Mărăști, Mărășești și Oituz, cunoscute ca Ofensiva Kerensky și Bătălia Moldovei. Purtată din inițiativa șefului Guvernului Rus, între 1-19 iulie 1917, moment în care trupele române erau victorioase, Ofensiva Kerensky se încheie brusc, ca urmare a deciziei șefului statului aliat rus. Bătălia pentru apărarea Moldovei (6 august – 13 septembrie 1917), inițiată de partea germană, a avut ca scop anihilarea liniei de apărare din ceea ce rămăsese neocupat din statul român (partea de nord a Moldovei) și scoaterea României din război. Bătălia s-a încheiat cu extrem de sângeroasele lupte desfășurate pe segmentul Cireșoia-Coșna, linia de apărare a Moldovei fiind însă menținută. În timpul bătăliei de la Mărășești, este lansată lozinca „Pe aici nu se trece!”. Tot atunci, România o pierde, alături de foarte mulți confrați de arme, pe Ecaterina Teodoroiu, cunoscută ca „Eroina de la Jiu”.

Din păcate, jertfa de sânge a poporului român avea să fie umbrită de defecțiunea rusă, prin izbucnirea Revoluției în luna februarie 1917. Defecțiunea va ajunge la apogeu în luna noiembrie, când bolșevicii preiau puterea. În aceste condiții, Rusia, ca aliat, nu-și va mai respecta angajamentele, noul guvern bolșevic dorind încheierea grabnică a unei păci cu partea

Fig. 8. *Ofensiva de la Mărășești: pentru piano și canto*. Partitură

germană. Partea română se vedea astfel obligată să lupte pe mai multe fronturi în același timp, inclusiv pe cel intern, deoarece anarhia bolșevică începe să domine în rândurile trupelor rusești aliate pe teritoriul Moldovei. În data de 26/ 8 decembrie 1917, Guvernul Român, alături de Guvernul Rus, semnează, cu reprezentanții Triplei Alianțe, Armistițiul de la Focșani, document cu caracter strict militar. Acest armistițiu va face posibilă, din păcate, încheierea Păcii de la București, în 24 aprilie/ 7 mai 1918.

Din Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României – Cabinetul de Fotografii au fost selectate pentru album o serie de imagini realizate de Serviciul Fotografic al Armatei, însărcinat și autorizat de Marele Cartier General să documenteze vizual campania armatei române. Imaginile surprind astfel armata română în timpul acțiunilor de luptă, înfruntând vicisitudinile vieții de combatant sau pe cele ale anotimpurilor. O altă serie de fotografii propune un portret colectiv al soldatului-țăran român care a dovedit loialitate față de țară chiar în timpul evenimentelor tulburi ale anului 1917. Viața cotidiană din teritoriile ocupate, activitățile autorităților germane și vizita Împăratului Wilhelm al II-lea, în septembrie 1917, sunt marcate în volum printr-o serie de fotografii ale studiourilor BUFA Bild-und-Film-Amt Berlin,

specializate în propagandă germană, precum și prin cele apărute în presa ilustrată germană oficială de la București. Fotografiile vorbesc despre viața și despre eforturile românilor în această perioadă de cumpănă a națiunii române, când o mare parte din țară s-a aflat sub ocupație militară străină.

Dintre documentele de patrimoniu, păstrate în Cabinetul Arhiva Istorică, se pot vedea: fragmente din corespondența (telegame) purtată de Marele Cartier General Român cu Legația României la Sankt Petersburg sau cu Stavka (Marele Cartier General Rus și Interaliat); rapoarte privind situația prizonierilor de război români și a populației civile aflate sub ocupație germană; articole din Convenția încheiată între Guvernul Român și împuțerniciții Puterilor Aliate, la momentul intrării României în război; un fragment din lista militarilor francezi (ofițeri și soldați în cadrul Misiunii Militare Franceze) decorați de statul român; acte oficiale emise de

Fig. 9. Articol din „Gazeta Bucureștilor”, 12 dec, 1917

Fig. 10. Aspect din vizita Împăratului Germaniei Wilhelm al II-lea în teritoriile românești ocupate, sep. 1917

Administrația Militară de Ocupație Germană etc. Toate aceste documente istorice arată starea de fapt cunoscută la cel mai înalt nivel de puterea decizională militară și civilă, relațiile dintre aliați și evoluția acestor relații.

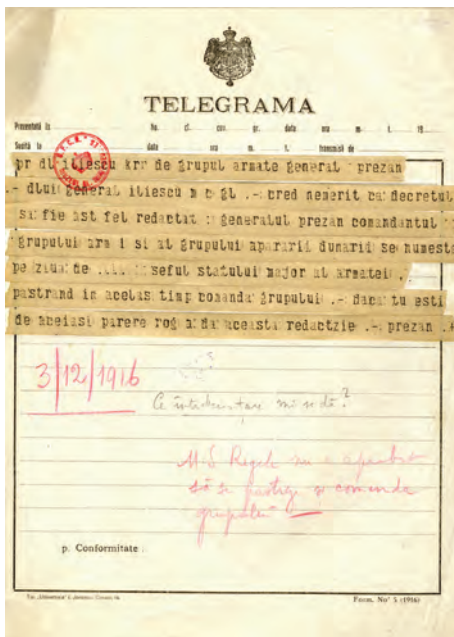

Fig. 11. Telegrama gen. C. Prezan adresată gen. D. Iliescu privind numirea șefului Statului major al Armatei Române, 3 dec. 1916

Secțiunea dedicată anului 1917 include, de asemenea, articole de presă selectate, apărute pe parcursul anului 1917 în „Monitorul Oficial”, editat la Iași, și în „Gazeta Bucureștilor”, ziar publicat în teritoriul aflat sub ocupație.

În anul 1918, anul Marii Uniri, al Întemeierii României Mari – rezultat direct al Războiului de Reîntregire a Neamului, purtat cu multe sacrificii umane și materiale, victoria fiind obținută cu prețul sângelui –, România parcurge mai multe etape.

Marea Unire din 1918 s-a realizat în câteva etape succesive, prin exprimarea democratică a voinței populare, în conformitate cu Dreptul națiunilor la autodeterminare al președintelui american Woodrow Wilson. Aplicarea acestui drept a dus la prăbușirea marilor imperii, în special a celui austro-ungar și rus, ambele, considerate de secole temnițe ale popoarelor. Totodată acest Drept

a reprezentat un sprijin decisiv în procesul îndelungat, de secole, al luptei pentru unitatea națională, politică și teritorială a poporului român din toate provinciile românești, fiind exercitat în conformitate cu străvechea tradiție pământească românească a convocării Marii Adunări a neamului și exprimarea liberă și deschisă, plebiscitară, a voinței locuitorilor fiecărei provincii românești.

Evenimentele dramatice din Rusia – Revoluția Rusă, lovitura de stat dată de bolșevici, urmată de semnarea Armistițiului de la Brest-Litovsk, prin care rușii încheiau o pace separată cu Tripla Alianță, în condițiile dezintegrării generalizate a armatei – lasă România fără un aliat important de care depindea, aproape în totalitate, în chestiunea livrării de armament, a sprijinului efectiv pe câmpul de luptă și care provoacă un conflict diplomatic ruso-român. Conflictul culminează cu evenimentele de la Iași din 21 decembrie 1917, când armata română a fost obligată să ia cu asalt tabăra armatei ruse bolșevizate de la Socola, expulzând-o peste Prut. În ziua de 31 decembrie 1917, membrii Legației României din Rusia, în frunte cu Constantin Diamandy, sunt arestați. În Basarabia, însă, mișcarea de emancipare națională ia avânt.

Fig. 12. România și provinciile românești. Hartă

Fig. 13. Semnarea Păcii cu Rusia la Brest-Litovsk. „Gazeta Bucureștilor”, 3 mart. 1918

prevederile tratatului de pace, au fost chinuitoare și draconice pentru România ca stat, înrobitoare pentru populația românească rămasă în teritoriul ocupat de germani și aliații lor.

Redusă drastic doar la teritoriul Moldovei, România se află în imposibilitatea primirii unui ajutor din partea aliaților. Mai mult, conform prevederilor tratatului, misiunile militare aliate sunt obligate să părăsească Moldova. România este hărțuită și amenințată atât din interior, cât și din exterior, de elemente ale armatei rusești bolșevizate, intrată în degringoladă totală, care încearcă să anihileze autoritatea statului român în teritoriul rămas, aflat în subordinea sa. Factorul uman este secătuit de lupte inegale, de ravagiile epidemiei de tifos exantematic și a pandemiei de gripă spaniolă. Armata depune eforturi extraordinare pentru menținerea pozițiilor în fața atacurilor germane asupra întregii linii a frontului, stabilită la sfârșitul anului 1917.

Pacea de la București (Buftea), semnată în data de 7 mai 1918, este o continuare a Armistițiului de la Focșani, încheiat în 9 decembrie 1917. Atât tratativele prelungite, cât și finalul acestora, concretizate prin

Fig. 14. Constantin Argetoianu, șeful delegației române, și alți membri ai delegației, la tratativele de pace de la Buftea, feb. 1918

Regele Ferdinand nu ratifică acest tratat, așteptând ofensiva aliată care, într-adevăr, se produce în toamna anului 1918, schimbă echilibrul de forțe și permite recucerirea teritoriilor pierdute. În aceste condiții, Basarabia este prima provincie istorică românească care în data de 27 martie/ 9 aprilie 1918, prin votul majoritar dat de Sfatul Țării, a decis *Unirea Basarabiei cu Țara*, încheind astfel acțiunile și demersurile întreprinse de basarabeni încă din prima jumătate a anului precedent, 1917, în condițiile destrămării vertiginoase a Imperiului Rus, a amenințărilor venite din partea pretențiilor anexioniste ale Radei ucrainene, a bandelor bolșevizate care terorizau populația din stânga Nistrului și a anarhiei produse de rămășițele armatei rusești aflată în retragere peste Nistru. Votul, exprimat de Sfatului Țării în data de 27 martie 1918, pune capăt raptului teritorial anexionist rus din 6 mai 1812, după o perioadă de ocupație ce a durat timp de 106 ani, readucând această provincie românească în fâgășul său firesc.

Exemplul Basarabiei este urmat de Bucovina care parcurge aceleași etape premergătoare legale. În data de 28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei proclamă *Unirea Bucovinei cu Regatul României*, votul celor 100 de reprezentanți fiind unanim.

La Alba Iulia, în data de **1 decembrie 1918**, prin votul dat de Marele Sfat Național se încheie procesul de proclamare a unificării provinciilor istorice românești. Cei 250 de membri

ai acestui înalt for al Marii Adunări de la Alba Iulia au votat *Rezoluția de Unire a „Națiunii Române din Ungaria, Banat și Transilvania”*, prin care *„Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 1 decembrie 1918, decretează Unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâncii cu România”*. Așa s-a creat **România Mare**, cu foarte mult sacrificiu, plătindu-se pe parcursul timpului un inestimabil preț al sângelui. Semnatarii *Actului de Unire* au adus un omagiu celor ce au făcut posibilă această supremă realizare a poporului român, și care nu mai erau printre cei prezenți, textul *Rezoluției* afirmând că ei *„și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române”*.

Fig. 15. Articol publicat în „România Nouă”, 28 mart. 1918

Fig. 16. Omăgiu ilustratului și marelui rege Ferdinand I (1927, hartă)

La finalul lucrărilor adunării, Vasile Goldiș exprima programul de viitor al creatorilor României Mari: „*Trăiască România Mare!*” și „*Vrem o Românie a tuturor românilor!*”. Același Vasile Goldiș, în momentul înmănării Actului Unirii Regelui Ferdinand, în data de 27 decembrie 1918, în Sala Tronului din Palatul Regal, concluzionează: „*Prin această unire s-a îndeplinit visul de o mie de ani al neamului românesc: unirea într-un Stat a tuturor românilor.*”

Actul Unirii din 1 decembrie 1918 a fost recunoscut de minoritățile naționale, începând cu populația germană – sașii la Adunarea de la Mediaș din data de 8 ianuarie 1919, șvabii la Adunarea de la Timișoara (10 august 1919) –, evreii (ianuarie 1919), urmași de maghiarii din Transilvania. Minoritățile naționale, prin reprezentanții lor legali, au depus în Parlamentul României, în data de 30 decembrie 1919, o declarație de fidelitate față de statul român.

Procesul de unificare a celor trei mari provincii românești va continua și în următorii ani, perioadă în care se produce unificarea legislativă, financiară, electorală, funciară etc.

Din păcate, alte teritorii locuite de grupuri mari de români vor rămâne în afara granițelor țării. Bătălia foarte grea, anterioară semnării tratatelor de pace, pentru recunoașterea frontierelor a demonstrat încă o dată că formarea statului național unitar român nu a fost un favor primit din partea aliaților, ci rezultatul unui lung șir de sacrificii conștiente și al unor acțiuni constante și tenace.

Fig. 17. Prizonieri români sosiți din lagărele Austro-Ungare, 15 mart. 1918

În 1919, acțiunea armatei române s-a desfășurat pe două fronturi, în același timp cu acțiunea armatei poloneze, joncțiunea celor două permițând oprirea amenințării ofensive directe a bolșevismului în Europa. Totodată, se cuvine menționat faptul că armata română s-a văzut nevoită să țina piept, concomitent pe două fronturi, bandelor bolșevice care încercau să saboteze autoritățile române în teritoriu pentru revenirea la situația de dinainte de 1 decembrie 1918 atât în Transilvania, cât și în Basarabia.

Prin urmare, se poate afirma cu certitudine că acțiunea armatei române a oprit înaintarea armatei roșii în inima Europei pentru o perioadă de aproape două decenii, iar odată cu aceasta anihilarea „revoluției mondiale”, ceea ce a permis dezvoltarea statului român în etapa sa cunoscută ca România Mare, oferind posibilitatea unei evoluții democratice, atât cât au permis condițiile externe și interne.

Tot acest parcurs istoric este amplu documentat, sub diversele sale aspecte, în paginile albumului *România în Primul Război Mondial pe Drumul Spre Marea Unire – 1916-1918*, apărut cu sprijinul Departamentului Centenar din cadrul Ministerului Culturii și al Identității Naționale, lucrare prin intermediul căreia Biblioteca Națională a României a celebrat Centenarul Marii Uniri înfăptuite în magnificul an al națiunii române 1918.

Articolele din presa vremii, prezentate în cadrul albumului *România în Primul Război Mondial pe Drumul Spre Marea Unire – 1916-1918*, oferă informații extrem de valoroase care acoperă mai multe subiecte de interes social-politic¹. Documentele sunt completate pe alocuri cu mici fragmente selectate din surse veridice, memorii și analize, indicate în cadrul bibliografiei.

Jasi 28 Martie 1918

Iluzia Basarabici! s'a proclamat ieri la Chișinău!
 la marcată și ar fi, dacă n'ar veni în urma unui dezas-
 tru așa de mare și meci păci altele militare. A fost eutropism și
 acela și aci! zice ea, căci nu am cînt din casa. Fost la el secol?
 Mă-mi pare o țoșă de lumină prea strălucitoare care
 te împiedică și vedea ce la poteca împregur, în mbră!
 la jociu ar putea simți această României acum, cînd îi
 s'au tăiat și mîini și picioare, ca să se pună o jumătate
 pălărie pe cap! — L.

Fig. 18. Notiță din jurnalul lui Scarlat G. Lahovary, „Pribegia noastră în Primul război mondial”, Iași, 28 mart. 1918

*

Proiectul expozițional al Bibliotecii Naționale a României, *România în Primul Război Mondial – 1916-1918*, s-a desfășurat concomitent pe mai multe paliere, îmbinând varianta clasică de expunere cu cea digitală. Astfel, Biblioteca Digitală Națională găzduiește atât seria de expoziții *România în Primul Război Mondial – 1916-1918*², cât și *Colecția de documente „România în Primul Război Mondial”*³ care conține documente din Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României, acoperind perioada cuprinsă între 1914, anul declanșării Primei Conflagrații Mondiale, și 1919, anul în care operațiunile militare ale armatei române s-au încheiat efectiv.

Colecția digitală *România în Primul Război Mondial 1914 – 1919*⁴ însumează în prezent un total de 729 documente, iar cele trei expoziții virtuale finalizate, *România în Primul Război Mondial. Anii 1916 – 1918*, însumează un număr total de 227 obiecte digitale. Trebuie să menționăm faptul că variata de expunere digitală este o opțiune extrem de generoasă de prezentare a documentelor atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ.

Pentru a înțelege mai bine care sunt etapele creării unei colecții virtuale și în ce constă procesul de digitizare, care este unul extrem de minuțios, vom prezenta o scurtă descriere tehnică. Digitizarea documentelor de patrimoniu este un proces riguros care constă în transpunerea unui document din format tradițional în format digital prin diverse mijloace și organizarea documentelor digitizate în colecții sau subcolecții; se mărește astfel numărul de persoane care le pot consulta, fără a aduce posibile deteriorări documentelor prin utilizarea lor frecventă. Procesul de digitizare în cazul de față a fost efectuat în cadrul Colecțiilor Speciale ale Bibliotecii, prin selecția și scanarea documentelor pe suport de hârtie, rezultând imagini digitale pentru care tot aici s-au creat și metadatele necesare, iar pentru celelalte tipuri de documente s-a efectuat descrierea în sistemul Aleph.

În etapa următoare, în cadrul Biroului Biblioteca Digitală (din cadrul Serviciului Sisteme Integrate de Bibliotecă) a avut loc transpunerea imaginilor scanate dispersate în colecții virtuale închegate; documentele imaginii digitale master au fost transformate în imagini derivate, editate ulterior, pentru a fi reprezentate și transmise (de exemplu, imagini create pentru a fi accesate sau imagini timbru), în final acestea devenind disponibile utilizatorilor pentru a fi accesate în format jpg la o rezoluție de 150 dpi. Pentru ca această etapă, a accesibilității documentelor în mediul online, să devină posibilă, este necesară utilizarea unui sistem de management electronic pentru controlul și utilizarea documentelor digitizate. În acest sens, Biblioteca Națională a României a achiziționat un program destinat managementului resurselor digitizate, DigiTool, care oferă soluții de regăsire și distribuire a tuturor tipurilor de documente care sunt grupate în colecții digitale și care pot fi extrem de diversificate din punct de vedere al tipologiei documentare.

Metadatele create asigură regăsirea documentelor, iar DigiTool-ul le organizează în funcție de mai multe formate de catalogare. Prin adăugarea de metadate, care trebuie să fie conforme cu standardele internaționale, se îmbogățește documentul, oferind astfel date suplimentare referitoare la conținutul său, dar și prin faptul că acesta poate fi regăsit ulterior după mai multe criterii de căutare.

Fig. 19. *Paradă militară la Brașov*, carte poștală

Pentru cazul specific al Bibliotecii Digitale a României se folosesc următoarele tipuri de metadate: Dublin Core, editat direct în aplicația de bibliotecă digitală, DigiTool; MARC21, transferat din câmpurile UNIMARC folosite pentru catalogarea în sistemul integrat de bibliotecă, Aleph; și Dublin Core structurat în fișiere XML care împreună cu fișierul CSV contribuie la descrierea obiectelor digitale. Majoritatea documentelor sunt descrise în catalogul online unde se poate specifica Url-ul de acces al obiectului digital (la UNIMARC/MARC, în câmpul 856).

Efortul depus de Biblioteca Națională a României, pentru a aduce la cunoștința publicului, în an centenar, informații importante și inedite cu privire la istoria națională, este imens, însă și satisfacția obținută, ca urmare a parcurgerii informațiilor exacte, conținute în documentele originale selectate din Colecțiile Speciale, este pe măsură, spre bucuria cititorului. Astfel, recomandăm spre consultare acest album, împreună cu seria de expoziții și colecția digitală, care reprezintă un efort colectiv îndreptat în totalitatea sa spre beneficiul absolut al societății românești contemporane și viitoare.

Note

¹ Numărul publicațiilor consultate și selectate este impresionant: „Monitorul Oficial”, „Gazeta Bucureștilor”, „Drapelul”, „Agrarul”, „La Roumanie”, „Acțiunea română”, „Adevărul”, „Epoca”, „Ardealul (Transilvania)”, „România Nouă”, „Lumina”, „Iașul”, „Renașterea”.

² Seria *România în Primul Război Mondial – 1916-1918* cuprinde trei expoziții virtuale care pot fi accesate pe Internet la adresele: *Primul Război Mondial. Anul 1916*: http://digitoool.bibnat.ro/R/HLCREX3VVC3L1YU8HB3ESC7CA2R4HVQ31UV4DEQYUCUDLEAK5IR-00171?func=collections-result&collection_id=1443; *Primul Război Mondial. Anul 1917*: http://digitoool.bibnat.ro/R/HLCREX3VVC3L1YU8HB3ESC7CA2R4HVQ31UV4DEQYUCUDLEAK5IR-00173?func=collections-result&collection_id=1444; *Primul Război Mondial. Anul 1918*: http://digitoool.bibnat.ro/R/HLCREX3VVC3L1YU8HB3ESC7CA2R4HVQ31UV4DEQYUCUDLEAK5IR-00175?func=collections-result&collection_id=1529

³ Colecția de documente *România în Primul Război Mondial* poate fi accesată pe Internet la adresa: http://digitoool.bibnat.ro/R/HLCREX3VVC3L1YU8HB3ESC7CA2R4HVQ31UV4DEQYUCUDLEAK5IR-00097?func=collections&collection_id=1355

⁴ Conceptul colecției digitale *România în Primul Război Mondial 1916-1918* a fost prezentat inițial în cadrul lucrărilor celui de-al doilea workshop „Colecțiile de patrimoniu în era digitală”, 24-25 noiembrie 2016, Biblioteca Academiei Române. Vezi Elena Cojuhari, *Proiectul digital România în Primul Război Mondial – o oportunitate de valorificare a documentelor de patrimoniu, militare și civile din Colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale a României*, comunicare publicată în *Colecții de patrimoniu în era digitală – Lucrările celui de-al doilea workshop*, Editura Academiei Române, București, 2017. p. 19-22. În cadrul procesului de creare propriu-zisă a colecției s-a decis lărgirea perioadei de la 1916-1918, la 1914-1919.

eUser-ul: manifestul bibliotecarului contemporan pentru fidelizarea și loializarea acestuia

Nicoleta CORPACI

Șef serviciu Comunicarea Colecțiilor, Biblioteca Națională a României

E-mail: nicoleta.corpaci@bibnat.ro

„Fără cultură și relativa libertate pe care o implică, societatea, chiar dacă pare perfectă, nu este decât o junglă. De aceea, orice creație autentică este un dar către viitor.”

Albert Camus (1913-1960),
câștigător al Premiului Nobel pentru Literatură, 1957

Argument

La sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI, întreaga comunitate bibliologică și biblioteconomică era preocupată de răspunsurile la câteva întrebări: câți utilizatori/ cititori vor mai frecventa bibliotecile și câți dintre aceștia vor mai fi preocupați de colecțiile tradiționale și de serviciile oferite de biblioteci? Acest interes s-a datorat principalului vector al societății contemporane, Internetul, și apariției unei game variate de echipamente, care fac posibilă audiția și/ sau vizionarea cărților electronice.

Globalizarea și schimbarea societății, având la bază tehnologiile interactive, au creat noi punți pentru redefinirea conceptului de bibliotecă și pentru reinventarea de noi direcții de management și de marketing specifice, necesare atragerii, fidelizării și loializării comunității de cititori/ utilizatori pe care o deservește. Specialiștii bibliotecari au căutat metode perfecționate de exprimare a valorii reale a colecțiilor sale, fiind preocupați să răspundă nevoilor „noului utilizator”, prin propunerea și dezvoltarea de noi servicii, implicându-se în proiecte rentabile și proactive.

eUserii – utilizatori ai secolului XXI

Potrivit Manifestului UNESCO¹, *„Biblioteca publică este poarta locală de acces la cunoaștere, ce asigură condițiile necesare, de bază, pentru educația permanentă, formarea deprinderilor decizionale independente și dezvoltarea culturală a individului și grupurilor sociale”*.

Aflată în era informației, omenirea încearcă să exploreze neîncetat noi tărâmurii ale cunoașterii, să dezvolte și să comunice rezultate, prin aplicarea unor concepte viabile pentru societatea actuală. Marile evenimente tehnologice ale secolului trecut și interacțiunile sociale intense ale actualului secol, bazate pe tehnologie, au creat un nou tip de utilizator, cu noi așteptări și nevoi de informare. Biblioteca trebuie să răspundă acestui tip de utilizator, care ocupă o serie de zone funcționale, reflectate în produsele și serviciile pe care le oferă: zona de cercetare, zona de învățare, zona de loisir, zona socio-profesională, diferențiate de la un individ la altul.

La nivel global, fiecare structură din domeniul cunoașterii și-a stabilit propria viziune, adaptată noii societăți a cunoașterii și și-a fixat obiectivele, bazându-se pe noi metode de management al cunoașterii, care să țină cont de efectele pozitive ale Internetului și echipamentelor electronice. Nevoia comunității de informare și informații, valoarea acesteia, factorul timp, diversificarea serviciilor și creșterea calității lor sunt preocupări ale bibliotecilor contemporane, care au ca misiune crearea unei platforme educaționale moderne, accesul nelimitat la cunoaștere, informare și documentare, oportunități de intensificare a dialogului interuman. În același timp, fiecare utilizator are propriile opinii în legătură cu valoarea serviciilor pe care biblioteca i le oferă, care se dezvoltă în funcție de subiectivismul fiecăruia, de obstacolele întâmpinate în regăsirea informației, de complexitatea și modalitatea de comunicare a acesteia.

În acest context, putem afirma faptul că, **eUser-ul** sau **utilizatorul secolului XXI** este persoana creată și dezvoltată în era globalizării, care, ținând seama de învățămintele și efectele pozitive ale Internetului, pe care le exploatează la maximum de potențial, solicită structurilor cu care interacționează să fie prezențe active în viața comunității și să ofere servicii publice prompte. Pentru eUser, biblioteca reprezintă un centru de interes cultural și social, o platformă educațională, „*un loc în care te poți împlini ca persoană. Este un loc unde învățăm să transformăm informația în cunoaștere. De asemenea, este un loc de întâlnire și este recunoscut de comunitate ca fiind instituția deschisă mereu*”².

Pentru a înțelege utilizatorul și nevoia lui de informare, trebuie avute în vedere câteva considerente majore:

- profilul psihosocial;
- profilul educațional;
- profilul socio-profesional.

De asemenea, utilizatorii se definesc pe mai multe dimensiuni evolutive și:

- se diferențiază în funcție de vârstă, sex, apartenență, etnie, naționalitate etc.;
- au profesii diferite;
- au grade variabile de înțelegere;
- au grade variabile de exprimare a unei nevoi de informare;
- nu au exercițiul dialogului;
- au grade variabile de asimilare a informației;
- au grade variabile de percepere a informației;
- au grade diferite de accesibilitate, fiind persoane cu dizabilități;
- pot adopta o atitudine imperativă;
- pot avea o atitudine refractară față de procedurile de regăsire a informației;
- pot avea imobilism în gândire și inabilitate în adaptarea la reguli.

Identificarea nevoilor de informare ale tuturor profilurilor de utilizatori este un proces complex, iar operativitatea este asigurată de capacitatea bibliotecarului de a distinge o cerere reală de informații de una aparentă a nevoii de informare. Gradul ridicat de credibilitate în rândul utilizatorilor și a beneficiarilor de servicii este girat de comprimarea etapelor prin care un utilizator ajunge la informație, de exhaustivitatea și fiabilitatea acesteia.

Efectele benefice sau nu ale Internetului s-au reflectat și în activitatea bibliotecilor, care au traversat perioade de schimbări, fiind confruntate permanent cu o serie de provocări, pentru care au identificat soluții viabile, ce îmbină funcționalitățile standard, cu cele moderne, în aplicarea unui management eficient al calității. Exigențele utilizatorilor au dus și la nevoia

de schimbare a profilului bibliotecarului, înzestrat cu noi atribute, abilități și competențe, cu o mentalitate competitivă și lipsit de aversiune în fața riscurilor, deschis în a adopta noi comportamente sau noi strategii în practica de lucru cu utilizatorii. Tendințele actuale de optimizare a activității, alocarea corectă a resurselor și plasarea acestora în zone de impact la public, activitate bazată pe platforme și software extinse și adaptate nevoilor, eliminarea redundanței din circuitul activităților, reprezintă soluții la cererea tot mai dinamică a utilizatorilor, la creșterea gradului de satisfacție a acestora și a vizibilității și a imaginii instituției.

De-a lungul anilor, relația dintre utilizator și bibliotecă a evoluat, iar ansamblul schimbărilor bazate pe conceptele IT au produs un alt tip de relație și o reorientare a comportamentului utilizatorilor și a bibliotecarilor, deopotrivă. „Reinventarea” bibliotecii, bazată pe tehnologie, este un proces greoi și anevoios, ce întâmpină o serie de bariere în calea dezvoltării de noi servicii și accesul la surse exhaustive de regăsire a informației.

Obiectivele stabilite de fiecare bibliotecă au în vedere orientarea spre utilizatori – premiză a fidelizării acestora. Crearea de valoare pentru fiecare utilizator, oferta pentru o gamă largă de servicii, extinsă pentru anumite categorii de utilizatori, cum ar fi copiii, tinerii și persoanele cu dizabilități, sunt elemente esențiale pentru dezvoltarea și menținerea unei relații proactive cu aceștia. A te pune la dispoziția utilizatorului, transparența informațională, standarde ridicate în oferta de servicii și politica de solitudine sunt factori motivați ai managementului de bibliotecă.

Politica de solitudine față de utilizator³ presupune:

- într-o societate democratică și pluralistă, bibliotecile trebuie să fie neutre și obiective;
- personalul bibliotecii trebuie să fie politicos, amabil, respectuos și gata de ajutor oricând;
- jargonul trebuie evitat în toate formele comunicării, verbale sau scrise;
- personalul trebuie să răspundă amabil la telefon și să ofere informațiile necesare;
- serviciile bibliotecii trebuie să fie bine pregătite și să prezinte încredere;
- orele de funcționare a bibliotecii trebuie să fie convenabile pentru utilizatori;
- cataloagele de acces public trebuie să fie disponibile pe Internet, astfel încât utilizatorii să poată accesa serviciile bibliotecii de acasă și în afara orelor de program;
- trebuie să existe un serviciu eficient de comunicare a colecțiilor;
- serviciile trebuie oferite și în afara localului bibliotecii, atunci când utilizatorii solicită acest lucru;
- utilizatorii trebuie să primească un răspuns în timpul cel mai scurt posibil, la scrisorile lor trebuie să se răspundă prompt;
- biblioteca trebuie să fie dotată cu echipamente electronice, inclusiv pentru persoanele cu deficiențe de vedere.

Viziunea globală IFLA pentru dialog profesional și obiective comune

Indiferent de tipul de bibliotecă, de comunitatea pe care o deservește, de regiune sau de experiența bibliotecarilor, cu toții trebuie să ținem cont că misiunea unei biblioteci este aceea de a cultiva și promova valoarea informațională durabilă în rândul comunității. Conform Raportului global⁴, întocmit în anul 2017, la care au contribuit peste 31.000 de participanți din 190 de state membre ONU, IFLA a identificat 10 aspecte cheie ale unei conexiuni globale eficiente, esențiale în eforturile de unificare a științelor biblioteconomice și în abordarea provocărilor comune:

1. Suntem dedicați accesului egal și liber la informație și cunoaștere – aspect prioritar.
2. Rămânem profund dedicați susținerii alfabetizării, educației și lecturii – esențial recunoscute pentru realizarea misiunii bibliotecilor.
3. Ne axăm pe deservirea comunității noastre, fiind dedicați satisfacerii utilizatorilor, prețuim diversitatea, incluziunea și importanța asigurării unui spațiu public necomercial.
4. Susținem inovația digitală – recunoscând rolul acesteia în realizarea potențialului bibliotecilor de a îmbogăți societatea, indiferent de gradul de tehnologie al acesteia.
5. Avem lideri care văd necesitatea unei susțineri puternice.
6. Finanțarea – obținerea resurselor și alocarea lor, pentru crearea impactului necesar și asigurarea serviciilor care să răspundă nevoilor comunității.
7. Trebuie să construim relații de colaborare și parteneriate – esențiale pentru creșterea unui domeniu puternic și unificat al biblioteconomiei.
8. Ne propunem să fim mai puțin birocratici, inflexibili și rezistenți la schimbare – fiind proactivi în abordare, deschiși la inovație și gata de a renunța la practicile depășite sau restrictive.
9. Suntem străjeri ai memoriei universale; ca principal depozitar al patrimoniului cultural universal, al ideilor și creativității, biblioteca are ca obiectiv performant organizarea și păstrarea cunoașterii pentru generațiile viitoare.
10. Tinerii noștri profesioniști sunt profund dedicați și pot să conducă – modelarea acestora pentru viitorul domeniului biblioteconomic.

De asemenea, în același Raport global, IFLA a identificat și a exprimat 10 oportunități care stau la baza viziunii globale în domeniul biblioteconomic:

1. Trebuie să apărăm libertatea intelectuală – accesul egal și liber la informație și cunoașterea depind de libertatea de expresie. Este necesară o mai bună înțelegere a rolului bibliotecilor în asigurarea acesteia.
2. Trebuie să ne adaptăm rolurile tradiționale în era digitală – pentru a susține educația, alfabetizarea și lectura în mod semnificativ. Într-o eră digitală, biblioteca trebuie să se adapteze continuu, serviciile, colecțiile și practicile trebuie dezvoltate pentru a satisface așteptările utilizatorilor.
3. Trebuie să înțelegem nevoile comunității mai bine și să gândim serviciile pentru a crea un impact – extinderea influenței bibliotecii va servi la conectarea cu partenerii locali, antrenarea unor sectoare noi și insuficient deservite ale comunității noastre și crearea unui impact măsurabil asupra vieții oamenilor.
4. Trebuie să ținem pasul cu progresele tehnologice – este impetuos necesar ca toate bibliotecile să dispună de instrumentele, infrastructura, finanțarea și competențele adecvate pentru a profita de oportunitățile oferite de inovațiile digitale.
5. Avem nevoie de susținători mai mulți și mai buni la toate nivelurile – sub deviza „Fiecare bibliotecar – un susținător!”.
6. Trebuie să ne asigurăm că părțile interesate înțeleg valoarea și impactul nostru – capacitatea și valoarea bibliotecilor care stau la baza recunoașterii și sprijinului în rândul factorilor de decizie.
7. Trebuie să dezvoltăm spiritul de colaborare – înțelegerea și abordarea barierelor reale și percepute în calea colaborării vor servi la stoparea unei tendințe de a lucra în izolare și la realizarea viziunii unui domeniu unificat al biblioteconomiei.

8. Trebuie să contestăm structurile și comportamentele actuale – depășirea modului pasiv de gândire și adoptarea inovațiilor și transformărilor ne vor permite să abordăm provocările din domeniul biblioteconomiei.

9. Trebuie să maximizăm accesul la moștenirea documentară mondială – ca domeniu unificat, trebuie să aplicăm practici și instrumente inovatoare, să împărțăm expertiza și resursele și să suținem soluțiile la provocările legale și financiare, pentru a permite accesul la operele pe care le protejăm.

10. Trebuie să oferim tinerilor profesioniști oportunități efective de a învăța, de a se perfecționa și de a conduce. Capacitatea acestui domeniu de dezvoltare și conectare a tinerilor profesioniști trebuie să țină pasul cu cerințele în schimbare și să le permită acestora să devină lideri ai viitorului.

Managementul serviciilor pentru utilizatori.

Studiu de caz: Serviciul Comunicarea Colecțiilor din Biblioteca Națională a României

Cum a coabitat cunoașterea din sistemele de inteligență artificială cu practica de bibliotecă? Cum s-a adaptat biblioteca la toate schimbările survenite în urma evoluției tehnologice? Este pregătită biblioteca pentru viitor? Ce schimbări își poate asuma biblioteca pentru a rămâne pe „piața informațională”, ca loc de relaționare socială, împlinire educațională și profesională?

Preocuparea pentru împlinirea acestor deziderate și satisfacerea nevoilor utilizatorilor trebuie să fie bazată pe o rețea de decizii, coerente și unite între ele, care să stabilească obiective puse la dispoziția utilizatorilor și să identifice resursele umane și financiare pentru a deveni aplicabile.

Serviciul Comunicarea Colecțiilor din Biblioteca Națională a României este participant activ și dinamic la stabilirea unei politici culturale de anvergură în rândul comunității, cu scopul de a oferi informație reală, din toate domeniile cunoașterii, de a o comunica utilizatorilor, indiferent de particularitățile psihoindividuale, vârstă, sex, dizabilități, pregătire profesională etc. Personalul serviciului este permanent pregătit pentru a face față dinamicii informaționale, fiind conștient de valoarea colecțiilor pe care le promovează în rândul utilizatorilor în funcție de aria de interes a acestora, serviciile oferite fiind continuu diversificate și impulsionate de noile tehnologii care au fost adoptate și adaptate de bibliotecă.

Pașii de procedură pentru stabilirea unor **priorități manageriale** și aplicarea unor **planuri eficiente de coordonare** a domeniului de relaționare cu utilizatorii se derulează în mai multe **etape** și pornesc de la evaluarea profilului actual al serviciilor pentru utilizatori, identificarea dificultăților și obstacolelor ce împiedică derularea eficientă a activității, stabilirea unei concordanțe între operațiunile planificate și progresul implementării lor, stabilirea factorilor contextuali necesari optimizării serviciilor oferite, implementarea acestora pe următorii 3-5 ani și se finalizează cu evaluarea serviciilor și obținerea feedback-ului.

Etapa I – Evaluarea „stării de fapt”

Serviciul Comunicarea Colecțiilor are în componere săli destinate lecturii, dotate cu materiale și publicații din toate domeniile cunoașterii, adresate diferitelor categorii de utilizatori, spații special amenajate pentru studiu, birou pentru înscrierea cititorilor, birou pentru împrumut

interbibliotecar național și internațional. Sălile de lectură, dar și spațiul de îndrumare sunt dotate cu echipamente IT, cu acces Internet gratuit și acces la baza de date internă și baze de date științifice naționale și internaționale, la care Biblioteca Națională este abonată.

Resursele umane implicate – bibliotecari, custozi, conservatori și mânăuitori.

Etapa II – Analiza statistică a frecvenței utilizatorilor

În Raportul privind activitatea Bibliotecii Naționale a României, capitolul referitor la utilizatori reflectă dinamica frecvenței acestora în spațiile rezervate accesului în Bibliotecă. Dacă în anul 2010 au fost înscriși 3.110 utilizatori, în 2017 au fost înscriși 8.642, la data de 1 ianuarie 2018 numărul total al utilizatorilor Bibliotecii Naționale a României fiind de 74.644. În toată această perioadă, numărul utilizatorilor a fost unul fluctuant, în funcție de anumite perioade de impact, așa cum a fost anul 2012, care a coincis cu mutarea sediului bibliotecii într-o altă locație. În 2013, primul an în care activitatea s-a desfășurat exclusiv în noul sediu, numărul total de utilizatori înscriși a fost de 11.167.

Indicele de frecvență a publicului se calculează anual, însă este permanent monitorizat în perioadele de sesiune a studenților, a săptămânilor de activități educaționale specifice învățământului preuniversitar sau în perioadele în care Biblioteca Națională a României sau de alte instituții organizează activități sau manifestări în incinta Bibliotecii și care sunt intens mediatizate.

Etapa III – Stabilirea obiectivelor operaționale:

- eliminarea redundanței din cadrul operațiunilor procedurale și eficientizarea activităților printr-o implicare activă a personalului în oferirea de servicii competitive;
- flux comunicațional al informației eficient;
- mediatizarea permanentă a evenimentelor derulate, după un calendar prestabilit;
- dezvoltarea de parteneriate cu structuri din sistemul educațional;
- dezvoltarea relațiilor de voluntariat cu studenții și integrarea lor în activități, altele decât cele legate de procedurile de lucru ale bibliotecarilor – participarea și implicarea în activitățile culturale și educaționale derulate în cadrul serviciului;
- creșterea calității serviciilor pentru utilizatori, printr-o gestionare eficientă a resurselor deja existente și identificarea de noi soluții de accesare, în raport cu nevoile utilizatorilor;
- realizarea de focusuri cu angajații, pe tipuri de probleme – cu ce probleme s-au confruntat în luna încheiată, modalitatea de rezolvare și cum pot fi preîntâmpinate/ rezolvate acestea;
- inițierea unor tipuri de chestionare de feedback în rândul utilizatorilor privind satisfacerea nevoilor de informare;
- inițierea de chestionare de feedback în condiții de anonim, chestionare în vederea colectării de date necesare identificării deficiențelor sau propuneri pertinente și realiste venite din partea utilizatorilor;
- inițierea în rândul custozilor a unor protocoale de observație a utilizatorilor privind colecția în acces liber la raft sau tipul de informație de care este interesat, pentru a monitoriza aria de interes a utilizatorilor;
- identificarea de soluții, în colaborare cu serviciile competente, privind procedura de retroconversie a catalogului tradițional și afișarea electronică a întregii colecții de care dispune Biblioteca Națională a României și pe care o poate oferi spre consultare utilizatorilor, ceea ce ar duce la o creștere a accesului utilizatorilor la colecție;

- demersuri către Serviciul Depozit legal și Serviciul Dezvoltarea Colecțiilor pentru urgentarea transmiterii de către editori, cu titlu gratuit sau oneros, a unor lucrări de interes general;
- demersuri către Serviciul Prelucrarea Colecțiilor pentru urgentarea prelucrării unor lucrări foarte importante, care fac obiectul interesului de studiu și lectură al utilizatorilor;
- soluții de parteneriat pentru atragerea de documente sau aplicații software speciale și dezvoltarea unor servicii pentru categorii de utilizatori cu diferite dizabilități;
- o mai mare disponibilitate online atât pentru corespondența privind accesibilitatea la colecție, dar și pentru răspunsuri la diferite solicitări ale utilizatorilor;
- monitorizarea online a utilizatorilor;
- soluții pentru deschiderea de centre sau puncte de copiere și multiplicare pentru utilizatori.

Etapa IV – Stabilirea factorilor de influență privind prezența utilizatorilor, stabilirea dependențelor între factorii de influență, analiza efectelor factorilor de influență asupra sistemului

Utilizatorii vin la bibliotecă din două considerente: fie sunt obligați (prin bibliografia școlară), fie vin benevol, fiind atrași de condițiile de lectură sau de infrastructura de Internet.

Există o serie de factori decisivi care influențează utilizatorul în hotărârea sa de a rămâne „client” al bibliotecii și care contribuie la menținerea acestuia ca utilizator pe o perioadă de timp îndelungată:

- factorii contextuali – rezultă din volumul și valoarea informațiilor de care beneficiază utilizatorul;
- factorii relaționali – rezultă din modalitatea în care primește informația;
- factorii temporali – rezultă din perioada de timp de când utilizatorul trimite o cerere de informare și până când primește informația.

Rezultatul analizei acestor factori, prin prisma influenței pe care o au în atragerea utilizatorilor în bibliotecă și identificarea disfuncționalităților, conduce la stabilirea unor proceduri de optimizare a activităților, astfel încât efectul să fie o mai bună vizibilitate a serviciilor pentru utilizatori, în contribuția lor la procesul de educație și cultură națională și de diseminare a informației de interes public.

Etapa V – Identificarea disfuncționalităților în aplicarea procedurilor și atingerea obiectivelor:

- personal insuficient pentru a acoperi toate activitățile curente sau prospective, pentru a putea consolida principiul profesionalismului în relația cu utilizatorii și pentru a pune în valoare capacitățile colecției și a serviciilor de bibliotecă;
- personal supraaglomerat cu activități ce reduc din timpul alocat oferirii de informații utilizatorilor;
- lipsa posibilității de multiplicare a documentelor de către utilizatori;
- orar de lucru în contradicție cu programul unei anumite categorii de utilizatori;
- timp prelungit până la aducerea publicațiilor din depozite;
- raftul cu noutăți în sistemul de acces liber la raft nu cuprinde ultimele lucrări în domeniu, fie din motive financiare, fie din cauza întârzierilor în transmiterea titlurilor din categoria Depozit legal de către edituri;
- „pericolul” nealocării bugetare de către ordonatorii de credite și imposibilitatea bunei desfășurări sau organizării a activităților.

Etapa VI – Elemente procedurale

Pașii de procedură sunt stabiliți și structurați conform fluxului tehnologic al informației și al traficului utilizatorilor, de la primul contact cu biblioteca și până la părăsirea clădirii. Este foarte importantă aplicarea unor proceduri care să marcheze traseul utilizatorilor, dar și al publicațiilor, și în același timp să susțină activ și dinamic bibliotecarul în relația cu utilizatorul.

Etapa VII – Managementul resurselor umane

Înnoirea și evoluția unei structuri, conform tendințelor internaționale, este posibilă numai printr-o asiduă implicare a mai multor factori de impact, care să favorizeze realizarea de pași culturali importanți, la nivel național, cu ecou internațional. Unul dintre acești factori îl reprezintă calitatea resurselor umane și numărul acestora.

Politica de resurse umane a ultimilor ani a creat un vid conjunctural în sistemul național de biblioteci. Personal puțin și supranormat, personal bine pregătit profesional, dar care s-a reorientat și a migrat către alte domenii, au avut ca și consecință o stagnare și o frânare în evoluția și extinderea activității în biblioteci.

Din punct de vedere conceptual, factorul uman reprezintă elementul strategic și proactiv, care contribuie la buna desfășurare a activităților în cadrul organizației. Structura funcțională de resurse umane, care se regăsește în cadrul serviciilor pentru utilizatori, cuprinde custozi, mânăuitori, bibliotecari și conservatori.

În aplicarea managementului resurselor umane trebuie avute în vedere următoarele:

- structura resurselor umane să corespundă funcțiilor și obiectivelor propuse;
- extinderea ariei de interes spre activități conexe de relații cu publicul.

Pentru aceasta trebuie stabilite o serie de măsuri:

- demersuri către forurile competente pentru suplimentarea personalului din cadrul Serviciului Comunicarea Colecțiilor și intensificarea acțiunilor de informare a stării de fapt a resurselor de personal;
- politica de resurse umane să fie adaptată conform cerințelor și evoluției serviciului;
- politica de angajare și integrare structurală și organizațională să fie adaptată nevoilor serviciului;
- nivelul de competență al personalului să fie perfecționat prin cursuri de formare continuă;
- monitorizarea și evaluarea periodică a activității.

În colaborarea cu utilizatorii, bibliotecarii trebuie să dețină o serie de calități:

- capacitate de analiză și sinteză;
- rezistență la efort;
- spirit de observație;
- capacitate de adaptare;
- flexibilitate;
- competență;
- deschidere;
- seriozitate;
- discreție.

Unul dintre dezideratele oricărui manager în ceea ce privește resursele umane ar fi eliminarea „mitului bibliotecarului” ca o profesie prăfuită, arhaică, demodată și promovarea

unei imagini în care bibliotecarul s-a integrat în contextul noilor tehnologii a informării și comunicării, exploatând această fațetă a secolului XXI, adaptând-o nevoilor bibliotecii și punând-o la dispoziția comunității.

Etapa VIII – Identificarea publicului țintă

Pentru a îndeplini toate criteriile de eficientizare a serviciilor oferite, colecția și informația diseminată trebuie adaptate fiecărei categorii de utilizatori cu nevoi din ce în ce mai exigente:

- categoria mică (preșcolari și școlari) – colecție dinamică și atractivă și activități de recreere;
- categoria elevi și studenți – colecție sistematizată și educativă;
- categorii socio-profesionale – colecție în funcție de nevoile și necesitățile de informare a fiecărei profesii;
- categoria pensionari – colecție din toate domeniile cunoașterii;
- categoria persoanelor cu dizabilități.

O categorie de vârstă către care trebuie să-și îndrepte atenția, pentru a deveni un public țintă al acțiunilor organizate de bibliotecă, sunt copiii și tinerii. De la copii cu vârste foarte mici, însoțiți de bunici, părinți sau coordonatori didactici, și până la tineri, ar trebui să li se dedice o foarte mare parte din resurse, prin organizarea unor evenimente și activități care să-i antreneze și să le pună în valoare o serie de trăsături, precum atenția, răbdarea, imaginația, disponibilitatea etc. și, de asemenea, să fie identificate soluții logistice integrate. În acest sens, ar trebui ca biblioteca să organizeze spațiul ca unul de tranziție de la joacă la educație prin joc, prin implicare educațională și responsabilizare socială, reprezentând astfel o modalitate de atragere a copiilor de toate vârstele, dar și a adulților într-un cadru organizat, către activități educative non-formale, care să promoveze voluntariatul, implicarea socială, camaraderia, toleranța, gândirea pozitivă, creația, comunicarea, dinamismul, atitudinea constructivă, să le încurajare și stimuleze potențialul.

Unul dintre obiectivele bibliotecii, și implicit al serviciilor pentru utilizatori, este cel privind contribuția la formarea tinerei generații, prin punerea la dispoziția micilor „clienți” a întregului patrimoniu, pentru categoria lor de vârstă, de care biblioteca dispune, care să le stârneasă interesul și, în același timp, să-i atragă spre activități care să le ofere o direcție în evoluția lor, care să le formeze deprinderi și priceperi, indispensabile unui caracter energic și care le cultivă încrederea în sine – vectori indisolubili în crearea de personalități puternice și educate.

O altă categorie către care biblioteca trebuie să-și îndrepte atenția este cea a persoanelor cu dizabilități, prin crearea special pentru ei a unor fonduri documentare, dar și prin achiziția de suporturi necesare accesării acestor fonduri, avându-se în vedere „procesul de accesibilizare și nu produsul”.

Etapa IX – Priorități manageriale

Atragerea utilizatorilor către bibliotecă, deschiderea lor către aceasta și interacționarea cu colecțiile/ acțiunile/ serviciile de bibliotecă sunt obiective esențiale ale Serviciului Comunicarea Colecțiilor, indiferent de tipul de structură infodocumentară.

Care sunt cele mai animate și creative forme în angajarea îndeplinirii acestor obiective? Care sunt modalitățile de atragere, dar și de menținere a utilizatorilor și de permanențare a relației cu biblioteca? Ce formule pot fi avute în vedere pentru a veni în întâmpinarea nevoilor și

necesităților de informare ale utilizatorilor, de „determinare al elementului ludic” sau de loisir în cultură? Iată întrebări ale căror răspunsuri presupun găsirea unor soluții referitoare la acțiuni eficiente și obiective fezabile, alocarea de resurse umane, dar și financiare, pentru obținerea de rezultate previzibile și îndeplinirea obiectivelor.

Propuneri și soluții pentru optimizarea fluxului comunicațional bibliotecă-utilizatori – acțiuni și funcții obiectiv:

- inițierea și/ sau participarea la proiecte referitoare la relația cu utilizatorii sau modalități de atragere a acestora către bibliotecă;
- abonarea la baze de date științifice internaționale și naționale de interes pentru utilizatori, informarea acestora privind oferta de servicii și evaluarea continuă a gradului de accesare;
- politică de digitalizare a documentelor solicitate frecvent de către utilizatori și afișarea acestora numai pe calculatoarele din incinta bibliotecii, cu scopul prezervării și conservării publicațiilor, dar și a accesului rapid la informație (de exemplu: *Monitorul oficial*);
- selecția pozitivă și dinamică pentru colecția în acces liber la raft, ceea ce ar fluidiza circulația informației;
- promovarea permanentă a serviciului de împrumut interbibliotecar intern și internațional;
- dotarea sălilor de lectură cu un număr mai mare de echipamente IT, cu posibilitate de acces la programe specializate (Lex Expert, publicații periodice, baze de date științifice, documente digitalizate etc.);
- asigurarea sălilor de lectură cu mijloace de multiplicare sau scanare, iar utilizatorii să aibă acces liber la acestea, pe bază de cartelă reîncărcabilă;
- stabilirea unor parteneriate profesionale cu alte structuri infodocumentare din țară și străinătate, în vederea asigurării unei colaborări proactive, menite să asigure schimbul reciproc de informații;
- realizarea unei rețele comunicaționale cu diaspora românească, în vederea promovării activităților și serviciilor oferite;
- realizarea unor protocoale cu centre culturale străine, ambasade și organizații etnice din România, pentru a deservi acele comunități aflate pe teritoriul României sau utilizatorii interesați de cultura și civilizația țării respective;
- colaborarea cu editurile din România, pentru realizarea unor lansări de carte pentru copii, în spațiile special amenajate pentru ei;
- colaborarea cu Ministerul Educației și Cercetării, cu inspectoratele școlare, cu școli și grădinițe, pentru organizarea de acțiuni educative;
- organizarea unor întâlniri cu personalități ale științei sau cu persoane renumite pentru susținerea de discursuri motivaționale, care îmbină arta comunicării cu arta persuasiunii;
- creșterea numărului programărilor de vizite colective (preșcolari, elevi, studenți), care reprezintă un prim contact și, de asemenea, un factor important în atragerea lor către bibliotecă, un mijloc de promovare a serviciilor oferite;
- promovarea serviciilor oferite de bibliotecă prin realizarea unor pliante, semne de carte etc.;
- organizarea unor cursuri de perfecționare a tehnicilor de comunicare, de retorică și argumentare, dar și de identificare și regăsire a informației, pentru eficientizarea relației

cu utilizatorii, oferirea celei mai fiabile referințe și pentru perfecționarea competențelor de comunicare;

- intensificarea și diversificarea analizelor statistice în sările de specialitate;
- stabilirea sau actualizarea procedurilor de lucru și dezvoltarea de acțiuni noi, focusate pe nevoia de informare a utilizatorilor;
- actualizarea site-ului Bibliotecii Naționale a României, privind serviciile pentru utilizatori.

Controlling & controller & control reprezintă termeni relativ recentți adoptați în practica de specialitate managerială, însă cu aplicabilitate în toate domeniile, inclusiv în cele de informare și documentare. Dacă noțiunea de *controlling* este echivalentă cu conceptul de planificare, conducere și informare în direcția obținerii rezultatelor propuse, cea de *controller* este echivalentă cu responsabilitatea asupra acțiunilor și procedurilor derulate, fiind un element important în procesul de planificare.

Prin *controlling* se monitorizează modul de aplicare al acțiunilor planificate, se verifică dacă acțiunile propuse întrunesc toate criteriile de eligibilitate pentru a fi derulate și pentru obținerea de rezultate pozitive, se stabilesc criteriile de evaluare a performanțelor, se analizează deficiențele apărute pe axa planificare – implementare și se propun soluții pentru eliminarea sau diminuarea apariției unor situații similare și pentru preîntâmpinarea lor, se propun soluții de optimizare a fluxului de comunicare atât departamental și interdepartamental, dar și cu beneficiarii serviciilor oferite.

Controlling-ul are rol de moderator și se ocupă de supravegherea evoluției serviciului, prin formularea unor strategii viabile și creative, cu ajutorul cărora să fie obținute avantaje, de formarea cadrului pentru îndeplinirea obiectivelor în vederea unor planificări ulterioare, de coordonarea resurselor umane, de aplicarea feedback-ului operativ, prin comparația activitate planificată – activitate realizată.

Funcția de *controlling* este orientată spre viitor, avându-se permanent în vedere îmbunătățirea proceselor și procedurilor de lucru, urmărirea circuitului informație-utilizator, intervenind pentru corectarea erorilor, armonizarea elementelor constitutive care îndeplinesc funcțiile lanțului generator de informație, implementarea strategiei de optimizare și eficientizare a serviciului și de obținere a performanțelor.

Controller-ul reprezintă echipa care pune în aplicare sarcinile necesare atingerii obiectivelor, reprezintă interfața în relația cu utilizatorii, consultantul pe probleme de informare și documentare, dar și cel care participă nemijlocit la acțiunile propuse și organizate în cadrul serviciului. *Control*-ul se aplică în raport cu performanțele. El reprezintă un instrument de măsurare periodică și constantă a parametrilor sau a componentelor procesului prin care se acționează, pentru atingerea țintei propuse și îndeplinirea obiectivelor.

Elaborarea metodologiei de *control* se face ținându-se seama de obiectivele acestuia, performanțele privind calitatea și cele ale personalului. În funcție de tipologia performanțelor, sunt recomandate metode de *control* adecvate, avându-se în vedere două clasificări:

- comunicarea directă – prin întâlniri directe cu personalul, și au ca scop evaluarea modului de desfășurare a procedurilor de lucru;
- comunicare indirectă – prin diverse forme scrise de comunicare, referitoare la acțiunile derulate în cadrul serviciului.

Implementarea și aplicarea acestor concepte moderne și, în același timp, a principiilor care le guvernează, în practica de management a serviciilor de bibliotecă, derularea unei politici de elaborare a unor metode și tehnici noi de intercorelare cu comunitatea și de conectare a acesteia cu sistemul de bibliotecă, sunt pași importanți în deschiderea largă a porților culturale.

Fiecare dintre cele trei noțiuni reprezintă un element al lanțului managerial care, aplicat eficient, printr-o atentă monitorizare, nu poate avea ca rezultat final decât obținerea de rezultate calitative și cantitative deosebite și obținerea de garanții structurale, precum:

- consolidarea statului bibliotecarului, ca reper cultural și informațional modern;
- coerență profesională în asigurarea derulării eficiente a lanțului comunicațional de transmitere a informațiilor.

Monitorizarea și verificarea se realizează prin utilizarea unor instrumente specifice, care furnizează informații necesare evaluării activității. Prin monitorizare se urmărește verificarea modului în care progresează activitățile din punct de vedere calitativ și dacă acestea și-au atins ținta. Monitorizarea furnizează informații care vor fi utile pentru:

- analizarea proiectelor și impactul în comunitate;
- analizarea angrenării eficiente a resursele umane implicate;
- identificarea disfuncționalităților și găsirea de soluții;
- siguranța că activitățile se derulează conform procedurilor și planurilor inițiale, iar resursele umane desemnate sunt cele mai potrivite și motivate.

Informațiile rezultate din toate aceste analize generează aprecierea performanțelor.

Evaluarea activității poate fi făcută numai prin măsurarea permanentă a gradului de satisfacție al utilizatorilor și a eficienței acțiunilor derulate, dacă acestea și-au atins scopul (chestionare, interviuri online sau la sediul bibliotecii etc.). Aprecierea rezultatelor unei activități, raportată la obiectivele propuse și la realitatea momentului, constituie componenta definitorie în procesul de perfecționare al grupului sau al serviciului.

Pentru măsurarea gradului de satisfacție pot fi folosite următoarele tehnici:

- conversații informale;
- sondaje;
- discuții cu grupul;
- observații etc.

Cuvânt de încheiere

Este de necontestat faptul că, în societatea actuală, biblioteca modernă a devenit o prezență activă în peisajul cultural al oricărei comunități, cu un grad ridicat de credibilitate în rândul utilizatorilor și al beneficiarilor de servicii, care promovează valori recunoscute de societate și care oferă servicii publice de calitate. Resursele umane ale acesteia nu mai sunt doar oameni de litere, ci și specialiști în cunoaștere științifică, tehnologică și organizațională. Sunt persoane care realizează sarcini complexe, care sunt interesați în a asigura oportunități, care lucrează la standarde înalte, cu preocupări pentru satisfacerea interesului public și care beneficiază de vectorii tehnologici ai societății informaționale – Internetul, cu multiplele sale fațete, pentru a transforma era informațională în era cunoașterii.

„Intermediarii informației, precum bibliotecile, arhivele, organizații ale societății civile și mijloace de comunicare au capacitatea și resursele pentru a susține guvernele, instituțiile și indivizii să transmită, organizeze, structureze și să înțeleagă informația care este importantă pentru dezvoltare [...]. Infrastructura îmbunătățită a TIC se poate utiliza pentru a crește gradul comunicării, pentru a accelera prestarea de servicii și pentru a oferi acces la informație crucială, în special în comunitățile aflate la distanță. Bibliotecile și alți intermediari ai cunoașterii pot utiliza TIC pentru a reduce breșa dintre politicile naționale și implementarea locală, pentru a garanta ca beneficiile dezvoltării să ajungă la toate comunitățile.”⁵

Note

¹ *Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice 1994*. [online]. [Accesat la: 18.07.2018]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.ifla.org>

² IFLA: Management of Library Associations: Section Newsletter *Apud* Liviu-Iulian DEDIU. *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*. București: ANBPR, 2012. p. 13.

³ Biblioteca publică: ghid de dezvoltare în viitor. În: *Biblioteca Bucureștilor*, nr. 11, 1999. p. 25 *Apud* Idem.

⁴ <https://www.ifla.org>. [online]. [Accesat la: 15.07. 2018].

⁵ *Declarația de la Lyon privind accesul la informare și dezvoltare*. [online]. [Accesat la: 19.07.2018]. Disponibil pe Internet la adresa: www.bibnat.ro/dyn-img/noutati/Declaratie_Lyon_final.pdf

Bibliografie

Monografii

BULUȚĂ, Gheorghe; PETRESCU, Victor; SACHELARIE, Mihail. *Biblioteca XXI: management & marketing*. Târgoviște: Bibliotheca, 2012.

DEDIU, Liviu-Iulian. *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*. București: ANBPR, 2012.

MIROIU, Adrian; RĂDOI, Mireille; ZULEAN, Marian. *Analiza politicilor publice: curs de analiza politicilor publice*. București: Universul Juridic, 2006.

RĂDOI, Mireille. *Evaluarea politicilor publice*. București: Tritonic, 2004.

STOICA, Ion. *Interferențe biblioteconomice*. Constanța: Ex Ponto, 1997.

STOICA, Ion. *Scurtă introducere la o enciclopedie a informației*. Constanța: Ex Ponto, 2010.

STOICA, Ion. *Sensul schimbării în universul documentar*. Constanța: Ex Ponto, 2008.

Resurse web

<http://www.ifla.org>

www.bibnat.ro

Studiu asupra utilizării platformelor de socializare în bibliotecile din România

Cristina Bandrabur

Facultatea de Litere, Universitatea din București
Specializarea Științe ale Informării și Comunicării

Biblioteca contemporană este o structură infodocumentară, cu caracter enciclopedic, ce își propune să deservească nevoile utilizatorilor săi printr-o varietate de servicii și colecții. Rolul său este unul complex, fiind totodată centru comunitar, cultural și educațional, capabil să răspundă dezideratelor impuse de presiunea societății. În prezent, în contextul exploziei informaționale, biblioteca are datoria de a selecta și de a oferi informația necesară, indiferent de suport sau de formă, pentru o satisfacere cât mai eficientă a nevoilor utilizatorului. Forțată de evoluția tehnologiei, pentru a-și îndeplini scopul, ea trebuie să facă față provocărilor aduse de mediul electronic¹, devenind astfel parte componentă a noului concept informațional. Activitatea bibliotecilor se bazează în prezent pe valorificarea, prelucrarea și diseminarea informațiilor, asigurând un mediu adecvat pentru utilizatori, cu un impact cultural observabil la nivel de creștere al calității vieții.

Făcând eforturi spre a se deschide către un public cât mai versatil, biblioteca contemporană desfășoară activități care au ca scop creșterea numărului de utilizatori, folosindu-se de orice mijloc de diseminare a informațiilor, inclusiv rețelele de socializare. Devenite părți componente ale vieții cotidiene, rețelele de socializare, precum Facebook, Instagram, Twitter ș.a., sunt platforme cu diferite funcții, care oferă multiple posibilități de comunicare, fiind utilizate în mare parte de publicul tânăr (utilizatori cu vârste de până în 35 de ani), conform unui studiu realizat de Pew Research Center în anul 2018². Datele statistice oferite de acest studiu raportat la anii 2014-2018 arată că 51% din tinerii cu vârste cuprinse între 13 și 21 de ani folosesc frecvent Facebook-ul, 85% folosesc YouTube-ul, iar 72% utilizează Instagram-ul (fig.1). În ciuda exodului spre alte rețele de socializare precum Snapchat, Pinterest sau Tumblr, Facebook rămâne cea mai utilizată rețea de socializare din lume (fig.2) cu o medie de 2, 196 miliarde de utilizatori conectați, motiv pentru care bibliotecile trebuie să exploateze această oportunitate de conectare cu publicul țintă, în vederea creșterii numărului de utilizatori. La nivel mondial, în ceea ce privește numărul de utilizatori ai platformelor de socializare, Facebook-ul este urmat de Youtube (1,9 miliarde de utilizatori), Instagram (1 miliard de utilizatori) și Twitter (336 milioane de utilizatori)³.

În România, cea mai utilizată platformă de socializare este Facebook cu un număr de 9,6 milioane de utilizatori, conform datelor preluate din paginile monitorizate cu ajutorul fbMonitor (83.000 pagini în perioada ianuarie-decembrie 2017). Acesta este urmat de Instagram care a înregistrat 2.782.381 utilizatori (în funcție de postări și comentarii) și de Youtube cu un număr de 2.680.807 de utilizatori activi, cu mențiunea că aceștia au postat minim un clip sau un comentariu în perioada analizată. Alte platforme utilizate sunt Twitter

(377.775 utilizatori), 4square (261.029 utilizatori), LinkedIn (40 de grupuri active în anul 2017) și Forumuri (6.110.753 comentarii și thread-uri în anul 2017)⁴.

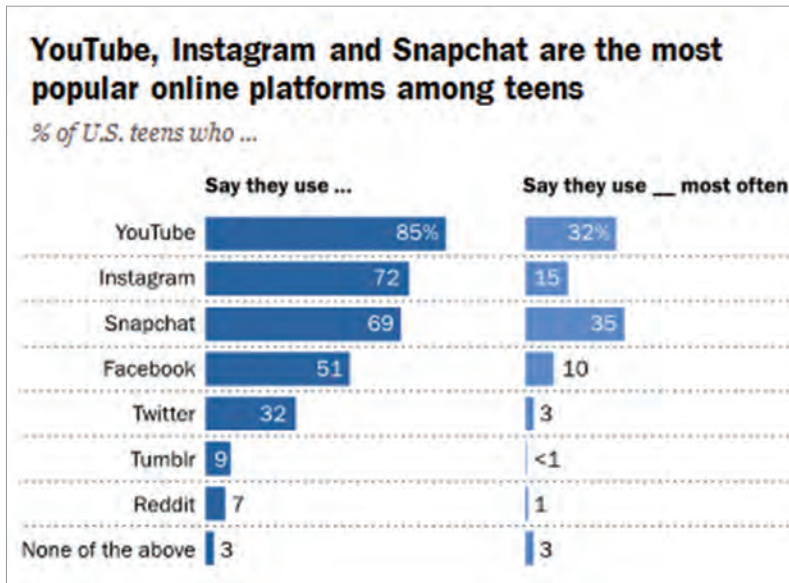

Fig. 1. Procentul de utilizare al rețelelor de socializare [Accesat la: 18.08.2018]

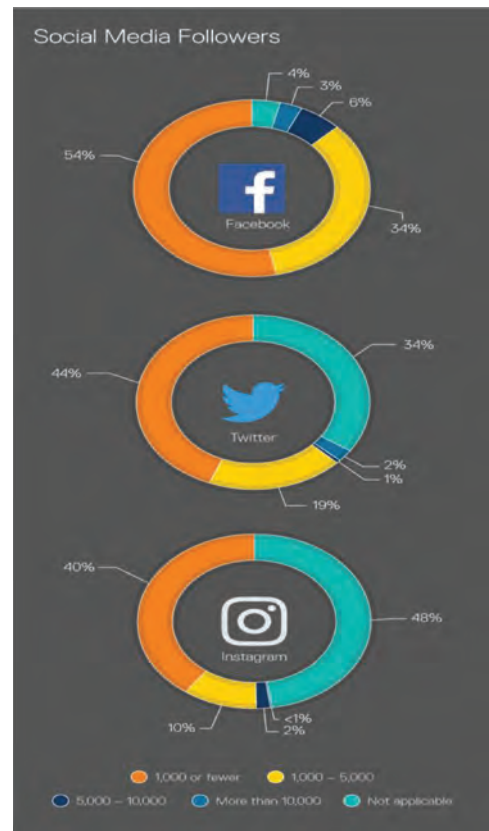

Fig. 2. Utilizatori ai rețelelor de socializare [Accesat la: 18.08.2018]

Într-o societate digitală în continuă creștere, rețelele de socializare pot juca un rol important în activitatea bibliotecii care încearcă să rămână relevantă, printr-un accent mai mare pus pe modul de comunicare cu publicul. Literatura de specialitate ne oferă o serie de definiții cu privire la ce este o bibliotecă, însă diferența dintre ceea ce a însemnat această structură în trecut (biblioteca tradițională) și ceea ce a devenit ea astăzi o reprezintă evoluția tehnologiei și prezența internetului, care a cuprins și activitatea sa. Internetul pune la dispoziție bibliotecii un mediu în continuă creștere și dezvoltare, care face posibil contactul utilizatorului cu produsele și serviciile oferite de bibliotecă printr-un canal de comunicare în timp real, eficient și capabil să transforme percepția conform căreia biblioteca reprezintă un spațiu exclusiv destinat documentelor în format tipărit. Analizând avantajele oferite de rețelele de socializare la care bibliotecile au acces, putem observa că barierele tradiționale formate de-a lungul timpului în ceea ce privește imaginea instituției au fost dizolvate datorită eficienței legăturii create prin intermediul platformelor de socializare. Pentru a înțelege mai bine cum pot rețelele de socializare să contribuie la creșterea semnificativă a numărului de utilizatori, Gregg Dodd, directorul de marketing al „Columbus Metropolitan Library” din Statele Unite ale Americii, prezintă în unul dintre articolele sale⁵ un plan format din trei strategii-cheie (Gândirea tinerilor, Abilitățile de viață și Biblioteca mea). Acest plan a ajutat biblioteca „Columbus Metropolitan Library” să stabilească o conexiune eficientă cu utilizatorii, ajungând la un număr de 220.000 de urmăritori ai campaniilor organizate și promovate de instituție pe rețelele de socializare: Facebook, Instagram și Twitter. Un aspect asupra căruia se insistă în articolul menționat este faptul că utilizatorii bibliotecii trăiesc într-o lume digitală, deci acest spațiu este locul în care se poate realiza o conexiune eficientă cu ei.

În România, prezența și activitatea bibliotecilor în spațiul virtual nu este atât de dezvoltată comparativ cu cea a bibliotecilor din Occident, deși un român folosește în medie 24 de zile pe lună internetul fix, potrivit datelor oferite de ANCOM. Aproape trei sferturi dintre respondenți îl accesează zilnic sau aproape zilnic (90% în cazul tinerilor între 16-24 ani), în timp ce 16% declară că îl folosesc de 2-3 ori pe săptămâna, iar 4% o dată pe săptămâna. În ciuda acestui lucru, observăm că relația pe care bibliotecile au construit-o de-a lungul timpului cu utilizatorii s-a îmbunătățit, datorită prezenței rețelelor de socializare. Astfel apar noi servicii menite să răspundă nevoilor comunității. Transformările suferite de bibliotecă în ultimele decenii, modernizarea și eficiența serviciilor oferite se observă cel mai bine la nivelul comunicării informațiilor către utilizatori, menționând că accesul la Internet este acum posibil în toate bibliotecile din România prin programul Biblionet.

Un alt beneficiu adus de rețelele de socializare îl reprezintă îmbunătățirea abilităților personalului și lărgirea cunoștințelor acestuia prin facilitarea unei interacțiuni eficiente dintre instituții. În acest articol va fi analizată prezența în social media a unora dintre cele mai importante biblioteci din România: Biblioteca Națională a României, Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj, Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara și Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași. Alegerea acestor biblioteci vine ca urmare a importanței lor deosebite în sistemul biblioteconomic românesc, cele două biblioteci naționale și cele patru biblioteci centrale universitare fiind nu doar modele de urmat, ci și centre metodologice pentru bibliotecile din țară. Platformele de socializare cuprinse în prezenta lucrare sunt: Facebook, Instagram, Youtube, Twitter, Pinterest și Google +.

Cu aproximativ 2,196 miliarde de utilizatori⁶, Facebook este deopotrivă rețea socială, serviciu de mesagerie și unealtă de muncă, ocupând primul loc la nivel mondial în ceea ce privește rata de utilizare zilnică a unei aplicații. Oferind posibilitatea de a încărca fotografii, de a comunica în timp real în spațiul virtual și de a încărca videoclipuri, Facebook este o aplicație complexă ce oferă utilizatorului multiple posibilități de diseminare a informațiilor de orice fel. Instagram este un serviciu online de photo-sharing, video-sharing și rețea socială, care permite utilizatorilor să încarce imagini și video-uri, aplicându-le filtre digitale, ele putând fi ulterior distribuite pe o varietate de alte rețele sociale, cum ar fi Facebook, Twitter, Tumblr. Este destinat exclusiv fotografiilor, deși în decembrie 2013 acestei aplicații i s-a adăugat și funcția de chating. Rețeaua a evoluat cel mai mult din momentul în care a fost preluată de Facebook.

Instagram este o rețea socială în care accentul este pus pe distribuirea de fotografii și clipuri – cărora li se pot aplica o varietate de filtre digitale – și care pot fi distribuite și pe alte rețele sociale, cum ar fi Facebook, Twitter, Tumblr. Deși din decembrie 2013 i s-a adăugat și o funcție de chat, Instagram rămân o platformă centrată în jurul conținutului vizual (fotografii și clipuri).

Youtube este un site web prin intermediul căruia utilizatorii pot încărca și viziona materiale audio-video. Există puține statistici legate de numărul videoclipurilor de pe YouTube și de numărul accesărilor, totuși, conform datelor emise de „Statista” (The Statistic Portal) aplicația ocupă locul doi ca număr de utilizatori (1,900 miliarde) după Facebook⁷.

Twitter este o rețea de socializare care permite utilizatorului să trimită rapid mesaje și actualizări, având posibilitatea unui feedback imediat. Principala caracteristică a acestei platforme este caracterul succint al mesajelor ce pot fi distribuite: până la maximum 280 de caractere.

Pinterest este o combinație între un site de bookmarking și un „panou virtual”, ce permite utilizatorilor inserarea („pin”) unor imagini și clipuri video pe diverse categorii („boards”). Vizitatorii pot copia („repin”), comenta sau aprecia („like”) materialele vizualizate, aplicația fiind foarte ușor de utilizat.

Google + este o rețea de socializare dezvoltată de compania Google și lansată publicului la data de 20 septembrie 2011. Această aplicație are o structură asemănătoare cu cea a Facebook-ului, partea centrală a aplicației fiind formată dintr-un flux continuu de informații de orice tip. Utilizatorii au posibilitatea de a crea grupuri, de a comunica și de a încărca fotografii, aplicația având totodată funcția de a recomanda publicului materiale cu informații suplimentare, legate de domeniul de interes în funcție de profilul fiecăruia, de la alte site-uri web.

Graficele care urmează analizează gradul de utilizare al rețelelor de socializare prezentate mai sus, în vederea diseminării informațiilor și a creșterii numărului de utilizatori. Bibliotecile vizate sunt Biblioteca Națională a României, Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj, Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași, British Library și Biblioteca Universității Oxford. Atât cele patru B.C.U.-uri, cât și cele două biblioteci din Marea Britanie joacă un rol esențial într-o societate contemporană bazată pe cunoaștere, acesta fiind esențial în transformarea serviciilor și proceselor tradiționale de bibliotecă, prin adaptarea noilor tehnologii informaționale și de comunicare, conform noilor cerințe ale utilizatorilor. Astfel, funcția principală a acestora, de depozitare a cunoașterii, a fost transformată într-una de transmitere a acesteia prin noi mijloace (rețelele de socializare).

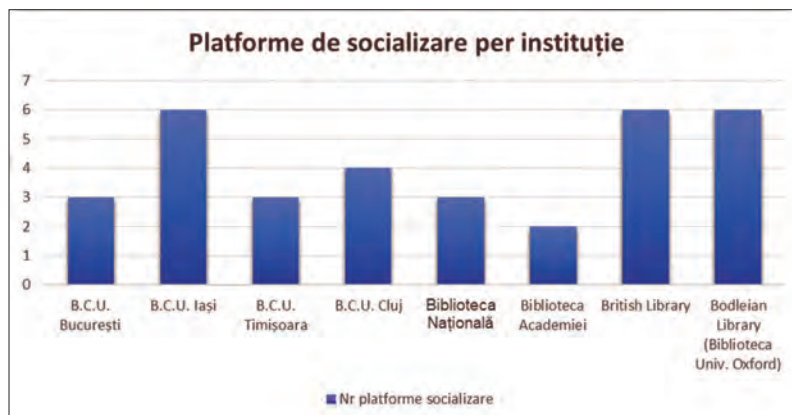

Fig. 3. Platforme de socializare per instituție [Accesat la: 20.08.2018]

Așa cum se observă în graficul de la figura 3, cele două biblioteci din Marea Britanie se folosesc de toate rețelele de socializare prezentate mai sus (Facebook, Instagram, Youtube, Twitter, Pinterst, Google+) pentru a stabili o conexiune cât mai eficientă cu utilizatorii, pe când dintre cele patru B.C.U.-uri din România doar Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași are conturi pe toate rețelele de socializare analizate. Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București utilizează doar 3 rețele de socializare (Facebook, Instagram, Youtube), în timp ce Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj folosește și o a patra rețea de socializare Google + pentru a comunica cu utilizatorii. Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara are și ea cont deschis pe aplicația Google +, numărul postărilor fiind însă unul mic (2 postări în lunile iunie, iulie și august). Biblioteca Academiei folosește, pe lângă aplicația Facebook, și rețeaua de socializare Pinterest cu un număr de 3 postări raportat la lunile iunie, iulie și august. Făcând o comparație între bibliotecile din România și bibliotecile din Marea Britanie, se observă că bibliotecile din străinătate folosesc mult mai multe rețele de socializare, singura bibliotecă din România ce se poate compara ca număr de platformele folosite fiind B.C.U. Iași. Această situație arată că, deși bibliotecile românești au început să folosească rețelele de socializare, ele nu profită la maximum de diversitatea acestora.

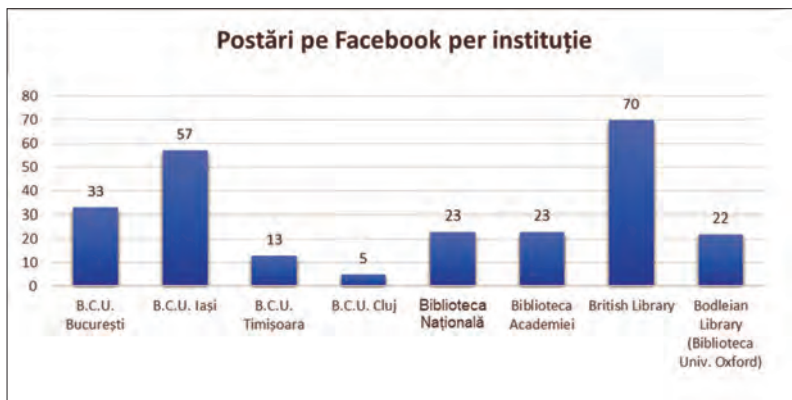

Fig. 4. Postări pe Facebook per instituție [Accesat la: 20.08.2018]

Facebook-ul este cea mai utilizată rețea de socializare cu 2,196 miliarde de utilizatori, ocupând primul loc în topul celor mai folosite aplicații ale momentului⁸. Figura 4 arată gradul de utilizare al acestei aplicații de către bibliotecile analizate, pe o perioadă de 3 luni (iunie, iulie și august). În ceea ce privește bibliotecile din țară, pe primul loc ca număr de postări se află B.C.U. Iași cu un număr de 57 de postări, urmată de B.C.U. București – 33 de postări, Biblioteca Națională a României și Biblioteca Academiei cu câte 23 de postări, B.C.U. Timișoara – 15 postări și B.C.U Cluj – 5 postări. Dintre bibliotecile din străinătate British Library, ocupă primul loc cu 70 de postări, iar Biblioteca Universității Oxford ocupă locul doi cu 22 de postări. Cele șase biblioteci din țară au un număr mediu de postări de 39.9%, medie ce le plasează între cele două biblioteci din străinătate. Se detașează și la acest capitol B.C.U. Iași, de departe cea mai activă bibliotecă din cele analizate din România.

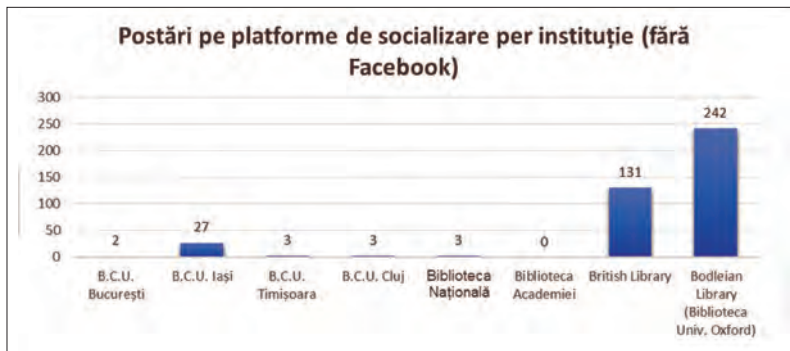

Fig. 5. Platforme de socializare per instituție [Accesat la: 20.08.2018]

Figura 5 prezintă numărul total de postări ale bibliotecilor pe celelalte platforme de socializare (fără Facebook). B.C.U. Iași are 27 de postări, dintre care 18 pe Twitter, 4 pe Instagram, 3 pe Pinterest, una pe Google + și una pe Youtube. Restul bibliotecilor din România se remarcă printr-un număr extrem de scăzut de postări. B.C.U Timișoara are 3 postări, dintre care 2 pe Google + și una pe Youtube, B.C.U Cluj are un număr de 3 postări, 2 pe Instagram, una pe Google + și una pe Youtube, Biblioteca Academiei nu are postări pe alte rețele de socializare, iar Biblioteca Națională a României are postări pe Pinterest. Bibliotecile din Marea Britanie au o situație foarte diferită: conform datelor adunate, British Library are un număr de 131 de postări, dintre care 124 pe Twitter, 3 pe Google+ și 4 pe Youtube, iar biblioteca Universității Oxford – 242 de postări, dintre care 10 pe Instagram, 191 pe Twitter, 40 pe Pinterest și o postare pe Youtube.

Datele prezentate în graficul de mai sus ne indică faptul că, în afară de B.C.U. Iași, bibliotecile românești analizate folosesc aproape exclusiv Facebook-ul, ignorând restul platformelor de socializare. În cazul bibliotecilor din Marea Britanie se remarcă accentul pus pe folosirea Twitter (din cele 373 de postări pe care cele două biblioteci le au în perioada analizată, 315 sunt pe Twitter). Folosirea redusă a platformei Twitter în România (în comparație cu situația mondială) poate explica, parțial, diferența existentă, dar nu explică de ce bibliotecile din țară nu au folosit platformele utilizate mai des în țară (Instagram, Youtube) și nici numărul foarte mic de postări în total.

Bibliotecile din Occident au înțeles mai bine faptul că promovarea activității în mediul online reprezintă una dintre cele mai sigure metode de a atrage utilizatorii, întrucât în ultimi ani

asistăm la o dezvoltare fără precedent a Internetului și la o creștere remarcabilă a numărului de utilizatori al acestuia, implicit al rețelelor de socializare. În era digitalizării, mediul online reprezintă o parte importantă a vieții cotidiene, motiv pentru care bibliotecile din România ar trebui să profite de acest mijloc pentru a-și promova activitatea și pentru a stabili o conexiune cu publicul țintă. Informația publicată de biblioteci în mediul online ajunge imediat la utilizatori, care au transformat rețelele de socializare într-un „necesar” fără de care aceștia nu și-ar putea desfășura activitățile zilnice. Exemplul bibliotecilor din Occident este unul demn de urmat de către bibliotecile din România, întrucât progresul realizat de acestea prin intermediul rețelelor de socializare este clar dovedit atât de statisticile care atestă creșterea numărului de utilizatori ai bibliotecii, cât și de datele prezentate în studiul de față. Evoluția tehnologiei și prezența Internetului în bibliotecile din România reprezintă un avantaj de care aceste structuri infodocumentare ar trebui să se folosească mai mult în vederea atingerii scopului și obiectivelor propuse, fiind un mijloc rapid și eficient de comunicare.

Note

¹ Elena TÎRZIMAN. Bibliotecile în societatea contemporană – provocări, mutații, perspective în context digital. În: *Studii de Biblioteconomie și Știința Informării*, nr. 9, 2009, p. 13-22. [online]. [Accesat la: 21.08.2018]. Disponibil la: <http://www.lisr.ro/13-tirziman.pdf>

² Monica ANDERSON, Skye TOOL, Lee RAINIE, Aaron SMITH. Activism in the social media age. În: *Pew Research Center*, Iulie 2018. [online]. [Accesat la: 16.08.2018]. Disponibil la: <http://www.pewinternet.org/2018/07/11/activism-in-the-social-media-age/>

³ *Most Popular social networks worldwide as of July 2018, ranked by numbers of active users (in millions)*. [online]. [Accesat la: 17.08.2018]. Disponibil la: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

⁴ *Retrospectiva ZeList pentru social media în România pe tot anul 2017*. [online]. [Accesat la: 18.08.2018]. Disponibil la: <https://www.iqads.ro/articol/41929/retrospectiva-zelist-pentru-social-media-in-romania-pe-tot-anul-2017>

⁵ DODD Gregg. *How to use social media to attract more users to the library, 13 Iunie 2017*. [online]. [Accesat la: 18.08.2018]. Disponibil la: <https://princh.com/how-to-use-social-media-to-attract-users-to-libraries-columbus-metropolitan-library-insights/#.W3WhZOgzBIU>

⁶ *Most famous social network sites worldwide as of July 2018, ranked by number of active users (in millions)*. [online]. [Accesat la: 19.08.2018]. Disponibil la: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Most famous social network sites worldwide as of July 2018, ranked by number of active users (in millions)*. [online]. [Accesat la: 19.08.2018]. Disponibil la: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

Bibliografie

Association of Research Libraries. *Definition and Purpose of a Digital Library*, 1995. [online]. [Accesat la: 18.08.2018]. Disponibil la: <http://www.ifla.org/documents/libraries/net/art-dlib.txt>

BACON, Molly. *How Libraries Use Social Media*. [online]. [Accesat la: 15.08.2018]. Disponibil la: <http://forums.techsoup.org/cs/community/b/tsblog/archive/2017/10/12/how-libraries-use-social-media.aspx>

CANTY, Nick. *Social Media in Libraries: It's Like, Complicated*. [online]. [Accesat la: 14.08.2018]. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/249371034Social_Media_in_LibrariesIt%27sLikeComplicated

CONSTANTINESCU, Mihai. Studiu asupra implementării principiului Library 2.0 în: bibliotecile din România. În: *Revista Română de biblioteconomie și știința informării*, an 7, vol. 7, nr. 3, 2011.

DIACONESCU, Carmen. Biblioteca virtuală – digitizare – căutare. În: *BIBLOS*, nr. 19-20, 17-27, 2007-2008.

MANESS M. Jack. *Library 2.0 Theory: Web 2.0 and Its Implications for Libraries*. [online]. [Accesat la: 14.08.2018]. Disponibil la: <http://www.webology.org/2006/v3n2/a25.html>

TÎRZIMAN, Elena. Biblioteci Contemporane: Bibliotecile în societatea contemporană-provocări, mutații, perspective în context digital. În: *Revista Română de biblioteconomie și știința informării*, nr. 1, 2011. [online]. [Accesat la: 17.08.2018] Disponibil la: <http://www.lisr.ro/13-tirziman.pdf>

Serviciile de referințe online

Kalinca-Andreea VELCSOV

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara,
Biblioteca de Științe Politice și Sociale
Compartimentul „Comunicarea și Conservarea Colecțiilor”
E-mail: kali_2222@yahoo.com

Prezența publicului în bibliotecile universitare a cunoscut o stagnare și datorită posibilităților variate oferite de mediul online: servicii (*search on google, google translate, google scholar, google books*) și motoare de căutare, apoi oferta vastă a bazelor de date electronice, care pun la dispoziția abonaților articole de specialitate din diverse domenii de interes, capitole din cărți în format pdf, subiecte și lucrări prezentate în cadrul conferințelor. În acest mod, satisfacerea unor nevoi de informare poate îndeplinită fără a mai fi necesară deplasarea fizică la instituția furnizoare.

Din această perspectivă, există două categorii de public: cel care își satisface curiozitatea de informare prin intermediul resurselor puse la dispoziție printr-un efort minim, adică prin căutarea informației pe internet, eliminând astfel factori ca: deplasarea la instituție, interacțiunea cu personalul, acțiuni care presupun timp; și publicul interesat de un anumit subiect, care își satisface nevoia de informare deplasându-se la bibliotecă pentru a cere informații personalului specializat, astfel încât să îi fie oferită soluția cea mai bună. Cu siguranță, acest fenomen de stagnare a numărului de utilizatori fizici ai bibliotecilor nu își va modifica traiectoria.

Contextualizând, bibliotecile ar trebui să își mărească oferta de servicii prin internet, asemenea serviciilor de referință online; „să-și reorienteze politica de oferte spre acele produse și servicii care sunt într-adevăr dorite de publicul utilizator. Ofertele învechite ar trebui oprite”¹. Oferta de servicii presupune producția de servicii în cadrul pieței. O ofertă este largă dacă ea cuprinde un număr mare de servicii de bază, autonome, fiecare serviciu reprezentând un mod de acces pentru un client. Cu cât oferta este mai largă, cu atât clientul își poate satisface un număr ridicat de nevoi. Scopul bibliotecii este satisfacerea cerințelor informaționale ale utilizatorului, iar pentru realizarea acestora bibliotecarul trebuie să le identifice și să creeze servicii disponibile.

Ce sunt serviciile de referințe virtuale? Pot fi: servicii de informații virtuale propuse de bibliotecă, transmise prin e-mail sau mesagerie instant; furnizarea gratuită de răspunsuri personalizate; servicii de informații virtuale în sistem colaborativ (o rețea de bibliotecă), care oferă răspunsuri gratuite publicului; servicii ce mediază cereri de informare virtuale, ținând cont de politicile serviciului și de procedurile comune ale serviciului colaborativ; servicii de întrebări-răspunsuri, prin intermediul cărora utilizatorii comunică gratuit cu bibliotecarii, în mediul virtual.

Printre avantajele serviciilor de referințe virtuale pot fi amintite:

- creșterea eficiența comunicării cu utilizatorul;
- încurajează o abordare coerentă și destinsă a căutării informațiilor în vederea formulării răspunsurilor;

- utilizatorul nu trebuie să se deplaseze la sediul bibliotecii pentru cererile de informare;
- oferă anonim;
- facilitează accesul la colecții și la informații;
- alinierea cu funcționalitățile spațiului web, folosind NTIC (noile tehnologii de informare și comunicare);
- rolul bibliotecarului de mediator în scopul valorizării nu doar a colecțiilor imprimate, ci și a celor electronice;
- personalizarea răspunsului este mai punctată: bibliotecarul contextualizează întrebarea studentului în raport cu profilul și nevoile sale;
- oferă servicii grupurilor de public care nu se pot deplasa;
- creșterea numărului de utilizatori reali ai bibliotecii, iar ca o consecință, întărirea rolului bibliotecii și a bibliotecarului.

În calitate de bibliotecar în cadrul Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran” din Timișoara, având în vedere că prin fișa postului interacționez cu publicul care e format în cea mai mare parte din studenți, cadre universitare și cercetători, cred că documentele și colecțiile bibliotecii ar putea fi puse mult mai bine în valoare și prin existența și implementarea în bibliotecă a serviciilor de referințe online. Îmi susțin afirmația prin aceea că multe persoane, care ar dori să consulte anumite documente sau folosească servicii, nici nu știu despre existența lor, sau întâmpină diferite obstacole ce țin, în general, de un anumit șablon, precum comoditatea, necunoscutul, ideile preconcepute. Pe de altă parte, orice bibliotecar care lucrează cu publicul a oferit, cu certitudine, și servicii de referință online, prin mijloacele social media (Facebook, Instagram, WhatsApp) sau prin telefon sau e-mail, astfel încât consider că beneficiile integrării unui serviciu de referințe online ar fi mult mai multe comparativ cu eforturile depuse pentru a implementa un astfel de serviciu.

Când vorbim despre servicii de referințe online, apar întrebări specifice, precum: *După ce criterii putem defini o politică a serviciului? Care e publicul-țintă și care sunt nevoile sale? La ce tip de întrebări răspundem? Ce presupune un răspuns de calitate (informație, timp, sursă)? Când intervin costurile? Se poate dezvolta un consorțiu de referințe virtuale cu un program de tip colaborativ?* Toate răspunsurile vor fi găsite în funcție de scopul, misiunea și gradul de complexitate al serviciului de referință oferit de biblioteca, respectiv instituția, care oferă aceste servicii.

Crearea de servicii de bibliotecă online și punerea lor în funcțiune dau acces mult mai ușor studenților spre colecții. Instrumentele de căutare și de regăsire a informației sunt mult mai variate, iar prin serviciile de referințe virtuale bibliotecarul își reia rolul său.

A oferi servicii de referințe virtuale presupune angajament din partea bibliotecii pentru asemenea servicii, utilizându-se noile tehnologii ale comunicării și un interes sporit pentru alinierea cu funcționalitățile spațiului web. Referințele la distanță prin telefon sau corespondență constituie deja servicii curente pentru multe biblioteci și, prin urmare, este firesc să se utilizeze noile mijloace media pentru a răspunde nevoilor utilizatorilor².

Referința virtuală poate fi: sincronă – în timp real prin *chat*, sau asincronă – cu diferențe de timp între punerea întrebării și primirea răspunsului. De exemplu, în cadrul unui ipotetic serviciu de referințe online în Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara, se pot alcătui un set de răspunsuri general valabile, simple, la subiect pentru întrebări de ghidaj, iar pentru întrebările personalizate, care necesită mai mult timp pentru primirea unui răspuns, să se negocieze un interval de 1-2 zile până la oferirea unui răspuns.

Oferirea de referințe virtuale prin *chat* presupune și posibilitatea de îmbogățire a funcțiilor suplimentare: video, co-navigare – navigare simultană cu utilizatorul pe catalogul electronic, partajarea de fișiere, partajarea articolelor de specialitate, astfel încât să devină chiar o platformă web. În Franța există deja programe comerciale care pot susține o astfel de platformă predefinită, care poate fi ajustată și personalizată.

Bibliotecarul va da referințe bibliografice, informații factuale, va localiza documentele solicitate, va consilia și ajuta doritorii în utilizarea bazelor de date electronice și a revistelor online prin intermediul co-navigării. Printre alte avantaje, referința virtuală poate servi ca mediator pentru a valoriza nu doar colecțiile tipărite, ci mai ales pe cele electronice care sunt scumpe și puțin folosite.

În Franța, acest tip de servicii de referințe virtuale este bine dezvoltat, apariția lui semnalându-se mai întâi la alte biblioteci și nu la cele universitare, ca un serviciu comunitar oferit în plus cetățenilor. Serviciile de referințe virtuale au fost oferite mai întâi de către bibliotecile municipale din Lyon, *Biblioses@me* sau *SINDBAD* (care aparține Bibliotecii Naționale a Franței). În Quebec, un astfel de serviciu funcționează deja din 2002, când s-a hotărât implementarea sa în timp real.

Întrebarea care se pune este: cum facem dintr-un astfel de serviciu unul curent al bibliotecii? Contextualizând, bibliotecarul este supus unei externalizări a surselor. El dă și construiește accesul la informare, facilitare care nu se găsește nici în bibliotecă, nici în formă fizică. Bibliotecile anglo-saxone au o puternică tradiție în folosirea serviciilor de referințe virtuale. Cum putem ajunge, la distanță, la calitatea unui dialog fizic, un interviu de referințe în timp real? Referitor la calitatea interviului de referințe, personalizarea răspunsului este mai punctată în referința virtuală, pentru că bibliotecarul contextualizează întrebarea studentului în raport cu profilul și nevoile sale.

Mărind aria de exemplificări ale acestor servicii de referințe online din Europa, bibliotecile anglo-saxonilor au testat deja noile suporturi de comunicare prin sms, mesageria instantă MSN, telefonul pe net. Propunerea noastră pentru un astfel de serviciu este în direcția reorganizării muncii bibliotecarului și realizării un nou mod de comunicare cu utilizatorul. Pentru utilizarea referințelor virtuale se cer noi competențe, printre care și cunoștințe minime de informatică. Școlile de biblioteconomie americane au deja integrate cursuri de referințe virtuale în aria lor curriculară.

Să definești o politică a serviciului este dificil: trebuie să avem posibilitatea să deschidem acest serviciu pentru toată lumea. Cărui public răspundem? Și la ce tip de întrebări răspundem? Calitatea serviciului are un cost. Diverse persoane, organisme sau organizații cu scop lucrativ (dar care oferă și ele servicii) pot să profite de pe urma serviciilor online gratuite oferite de biblioteci. Un asemenea serviciu trebuie să fie vizibil, prin imagini și punerea în aplicare a unui sistem de evaluare pentru îmbunătățirea acestuia și care să măsoare, de asemenea, costurile și viabilitatea. Bineînțeles, nu se vor integra extrase de resurse contra cost, dar acestea se pot utiliza pentru a oferi răspunsuri studenților altor universități.

Una din funcțiile și misiunile bibliotecii este aceea de difuzare a informației. Referința virtuală oferă perspective importante; ea a apărut odată cu creșterea documentației electronice a cărei utilizare este frustrantă din cauza complexității.

Un serviciu de referințe virtuale se poate integra unui mecanism de învățământ universitar la distanță. În acest caz, la universitate poate fi desemnat un bibliotecar care să se ocupe cu achiziționarea materialelor pentru disciplina studiată, de unde rezultă diversificarea

publicului, a serviciilor, a finanțării bibliotecii. De asemenea, pot fi oferite întreprinderilor referințe online contra-cost, furnizate de către o bibliotecă care deține un asemenea serviciu de referințe virtuale.

În domeniul referințelor virtuale, Swissinfodesk – serviciul de referințe virtuale a Bibliotecii Naționale din Elveția, propune un serviciu de bază (standard) gratuit, iar pentru o căutare aprofundată se cere un comision. Acolo unde nu există astfel de servicii de referințe virtuale, se pot crea prin colaborarea cu alte instituții sau organisme. Există consorții de referințe, la care participă și universități din SUA, Canada, Europa de Nord, s-au creat parteneriate între biblioteci publice și academice. Se poate dezvolta un program liber de tip colaborativ. Question Point, programul dezvoltat de OCLC, permite o cooperare reală între clienții săi. Când o întrebare crează probleme, poate fi reorientată către ceilalți parteneri în mod automat sau din inițiativa bibliotecarului. Este posibil să se creeze sub-grupuri cu parteneri aleși. În Franța există o rețea, Biblioses@me, care funcționează din 2006. SUDOC – prin consorțiul COUPERIN – preia inițiativele conservării partajate.

Funcția de referință înseamnă capacitatea de a oferi, în cadrul unui sistem organizat, răspunsuri personalizate unei cereri de referințe explicită din domeniul informării documentare sau a documentării³. Funcția serviciilor de referințe din Franța nu este identică cu cea a anglo-saxonilor. Dacă în Franța este asociată în cele mai multe cazuri cu serviciul de referințe bibliografice, la anglo-saxoni referința virtuală înseamnă referința globală care încadrează orice tip de răspuns. Această diferențiere este importantă pentru definirea politicii unui serviciu de referințe virtuale. *Chat*-ul este o modalitate de conversație instant în format text, co-navigarea este o funcție care permite controlul ecranului de navigare al utilizatorului, ghidându-l pe internet la surse. Volumul informațiilor crește pe măsură ce cererile de studiu devin mai complexe.

Există și servicii de evaluare a serviciilor de referințe online⁴. Pentru a îmbunătăți vizibilitatea acestora, strategia de marketing ar trebui să cuprindă și aspecte privind consolidarea identității vizuale și ergonomie (inclusiv dispozitive mobile).

Înainte de crearea unui serviciu de referință online, ar trebui să se identifice nevoile publicului-țintă: natura răspunsurilor așteptate, acoperirea tematică, geografică, lingvistică. Un răspuns de calitate oferă informații relevante, cuprinzătoare, complete, corecte și fiabile, într-un timp cât mai scurt. Serviciile de referință virtuale pot contribui la schimbarea imaginii bibliotecilor, în cazul în care acestea corespund așteptărilor utilizatorilor, în special în ceea ce privește ușurința utilizării și rapiditatea cu care sunt oferite răspunsuri de calitate, fiabile.

Note

¹ Ionel ENACHE. *Marketingul în structurile infodocumentare*. București: Editura Universității din București, 2006. p. 66.

² Claire NGUYEN. Les services de référence virtuels en bibliothèque universitaire. Enjeux, perspectives, débats. În: *Bulletin des bibliothèques de France*, nr. 3, mai 2006. [online]. [Accesat la: 07.10.2018]. Disponibil pe internet la adresa: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2006-03-0054-009>

³ Bertrand CALENGE. *Accueillir, orienter, informer: l'organisation des services aux publics dans les bibliothèques*. Éditions du Cercle de la librairie, 1996.

⁴ L'évaluation des services de référence en ligne. În: *Posté dans Enquêtes, Service de référence en ligne*. [online]. [Accesat la: 07.10.2018]. Disponibil pe internet la adresa: <http://assessmentlibrarian.fr/?p=149>

Bibliografie

CALENGE, Bertrand. *Accueillir, orienter, informer: l'organisation des services aux publics dans les bibliothèques*, Éditions du Cercle de la librairie, 1996.

ENACHE, Ionel. *Marketingul în structurile infodocumentare*, București: Editura Universității din București, 2006.

L'évaluation des services de référence en ligne. În: *Posté dans Enquêtes, Service de référence en ligne*. [online]. [Accesat la: 07.10.2018]. Disponibil pe internet la adresa: <http://assessmentlibrarian.fr/?p=149>

NGUYEN, Claire. Les services de référence virtuels en bibliothèque universitaire. Enjeux, perspectives, débats. În: *Bulletin des bibliothèques de France*, nr. 3, mai 2006. [online]. [Accesat la: 07.10.2018]. Disponibil pe internet la adresa: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2006-03-0054-009>

Different abbreviations formed by years in the Information Science vocabulary

Cristina CATEREV

Școala doctorală Științe umaniste,
Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei
E-mail: caterev.cristina@yahoo.com

The need to abbreviate the writing is old and seems to have been, at first, linked to the texts to be engraved on the coins. Strictly speaking, we now distinguish between abbreviations, acronyms, logos, and symbols, presented in spelling, under the generic name of the abbreviations. But we will treat them in turn, for more rigorous information to the public. Some abbreviations are written in Romanian, but most are borrowed from English, which has an international circulation.

The abbreviations have the role of forming new words in a language abbreviating a word by the initial letter or by a group of letters. The words consisting of the abbreviation are made by isolating the first letters or fragments of words considered sufficient, but without losing meaning. The abbreviated compounds have as their starting point the syntactic groups from a word. The origin of the word abbreviations is from Latin *brevis*. History of abbreviations in the XIXth century shows that the term is not attested in Romanian language explanatory dictionaries. *The Universal Dictionary of the Romanian Language*, Lazar Șăineanu, published in 1998 defines that abbreviation origins are from the French abbreviation word formed from the first or the first letters of words in a phrase or an expression¹.

In other dictionaries of the XXth century, the abbreviation appears as a word coined by neologisms. An abbreviation is defined by Florin Marcu in the dictionary of neologisms as a *word formed from the initial letters of other words or segments*².

International Standard ISO 1087:2000 requires a double perspective on the terminology: which is defined by the set of designations belonging to a language in a specialized field and in another case represented as a science that studies the structure, formation, development, use, and management of terminologies in various fields. In many works of terminology, there was no agreement on the definition of the exact terminology. Terminology definition in the concept of a famous Robert Paul's *Le Nouveau Petit Robert* has several meanings: vocabulary of a professional field or set of terms or linguistic grille, emancipated from a study of terms and their designations in other specialized languages³.

The terminology is specific to various fields of activity, history, marketing, and public relations, healthcare, legacy, politics, environment, and information science recently used at the same time with the introduction of new information technologies. General English Language Dictionaries define terminology own terms as a system of proper terms of sciences and arts or nomenclature named the science terms and the right use of them⁴.

Dinu Balan's conception researching terminology ethnicity, nation and nationalism concept applies two significant ways by explanatory history and conceptual history: they are the

branches of history that have already conquered well-determined scientific research worldwide. Explaining the key concepts is imperative for understanding political identities and national labor trends. Setting up a dictionary of terminology that can be represented in the form of a vocabulary of a professional field through both: the research terms or grille assembly language, study of the terms, of their appointments and other specialized languages in information science. The conceptual definitions are useful, especially since the anachronism trap, driven by the tendency to extrapolate the actual meanings of terms in the historical period revoluted⁵.

In the study of terminology and terminography elements, *Computerization of the Legal Metalanguage Community: collection of scientific articles*, Ludmila Hometkovski described a variety of scientific terminology and definition of the terms applied in several works of international importance⁶.

Current interest according to Ms. Angela Bidu-Vrânceanu increasing the terminology causes many interpretations to be specified. Current sense at different periods, from the nineteenth century, is „*the sum of the terms*” generally or in a particular area. On the other hand, especially now in the current study, shows the scientific discipline that has two orientations: as the objective is a precise standardization of terms in a particular area (a discipline called cognitive terminology, normative or „internal”, denoted **T1**, or another one which describes the linguistic terms set **T1** (called descriptive terminology or „external”, denoted **T2**)⁷.

In the XXth century, synchronic description has come to be regarded as a priority to the diachronic description; the latter presupposes that synchronic descriptions at various stages of the development of a language have already been carried out. Previously, linguists had emphasized diachronic linguistics. The terminological distinction between synchronic and diachronic linguistics was first made by the Swiss linguist Ferdinand de Saussure (1857-1913).

The Diachrony defined in *Scientific Languages' dictionary* appears as a modern linguistic concept, set in opposition to synchrony) which implies an evolutionary study of the language, conducted either by descriptions exclusive succession axis represent either the number of synchronicities successive and Exclusive Representation axis sequence or as a sum of successive synchronicities, like a comparative study of one or more synchronic linguistic⁸.

The appearance of the neologisms abbreviations used in various fields, which are formed from various structures. Use of neologisms according to Ludmila Hometkovski in the article *Terminology and terminological dictionaries: genesis and evolution* are caused by the fact that all human activities are always in development and here starts the need of introducing some lexical changes over time in order to improve lexical terminology in one or another field. There is nothing perfect in the world, neither science nor law.

The author investigates terminologies improvement which occurs after a double process: the progress of science itself, meaning a more clear understanding of the concepts and terms that means deepening increased purely terminological issues. And *the attitude of surprise to the linguistic realities of great variety and richness* is accompanied by an attempt to find rules and criteria to work towards structuring and forming of lexical material of different scientific areas⁹.

Abbreviations are called an abbreviated form of a word or phrase and words composed of letters or a phrase that is commonly used in technical writing. In some areas, including chemistry, medicine, computer science, geographic information systems, abbreviations are used so frequently that the reader may feel lost. However, the proper use of such devices improves

the reading efficiency to promote readability and understanding of fluid terms. Some style manuals devote entire chapters to the subject of abbreviations.

The abbreviation is a word invented by extreme simplification being an easy abbreviation to pronounce, monosyllabic or dissyllabic, usually syllables containing both vowels and consonants. „Standard abbreviation” of longer verbal expressions often made by using strictly the first letters of each word of the phrase and „combining” them in order side by side in a new „word”¹⁰.

The early abbreviations have been in use for a long time in the English language, making them among the earliest examples of abbreviations: *A.M.* – comes from the Latin phrase „ante meridiem”, which means „before noontime”; *P.M.* – comes from the Latin phrase „post meridiem”, which means „after noontime”; *A.D.* – comes from the Latin phrase „anno domini”, which means „in the year of our Lord”. In English, some people refer to the abbreviation as standing for „after death”, meaning „the death of Christ”; *B.C.* – An English-language complement to *A.D.* means „before Christ”; *I.E.* – comes from the Latin phrase „id est”, meaning „that is to say” and *E.G.* – comes from the Latin phrase „exempli gratia”, meaning „for example”.

Abbreviations are used as a brief for a presentation of a company, institution, party, international organization, which can be composed of consonants and vowels. The most popular abbreviations are very widely used, making them some of the most popular to appear in the English language. In other cases, the abbreviation may result from not only the first letter of the word but also in the use of letters in words.

The argument that abbreviations should have a no different plural form (for example, „If **D** can stand for *disc*, it can also stand for *discs*”) is, in general, disregarded because of the practicality in distinguishing singulars and plurals. This is not the case, however, when the abbreviation is understood to describe a plural noun already: For example, **U.S.** is short for the United States, but not the United State. In this case, the options for making a possessive form of an abbreviation that is already in its plural form without a final *s* may seem awkward: for example, **U.S.’**, **U.S.’s**, etc. In such instances, possessive abbreviations are often foregone in favor of simple attributive usage (for example, the **U.S. economy**) or expanding the abbreviation to its full form and then making the possessive (for example, the United States’ economy).

On the other hand, in speech, the pronunciation United States sometimes is used. Abbreviations that come from single, rather than multiple, words—such as **TV** (television) – are usually pluralized without apostrophes (two TVs); most writers feel that the apostrophe should be reserved for the possessive (the TV’s antenna). In some languages, the convention of doubling the letters in the abbreviation is used to indicate plural words: for example, the Spanish **EE. UU.**, for Estados Unidos (United States). This old convention is still followed for a limited number of English abbreviations, such as **SS.** for Saints, pp. for the Latin plural of pages, paginae, or **MSS** for manuscripts.

Examples of three letters abbreviations: **ADC** – Analog Digital Converter; **ADF** – Automatic Direction Finder; **ADI** – Acceptable Daily Intake; **ADP** – Automatic Data Processing.

Examples of four letters abbreviations: **NYPD** – New York Police Department; **UCLA** – University of California, Los Angeles; **ULIM** – Universitatea Liberă Internațională a Moldovei.

Examples of five letters abbreviations in Romanian: *AJVPS* – Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi; *BCCOC* – Biroul pentru Combaterea Crimei Organizate și Antidro; *BCCOA* – Brigada de Combatere a Crimei Organizate și a Corupției.

Examples of six letters abbreviations in Romanian: *DGPSPM* – Direcția Generală de Pașapoarte, Străini și Probleme de Migrări; *DGCPTS* – Direcția Generală de Contabilitate Publică și Trezoreria Statului.

Examples of common abbreviations used in information science that have the same structure and significance can be found in several languages with international usage, as in French and English.

Examples: *OPAC* – Online Public Access Catalog in English; *CAP* – Catalogue d'accès public in French and *CAP* – Common Alert Protocol; Common Agricultural Policy in English.

There are different abbreviations used in information science derived from English and have the same structure but different content.

Examples: *OCLC* – Online Computer Library Center; *OCLC* – Ohio College Library Center; *SSRI* – Selective Serotonin Reuptake Inhibitor; *SSRI* – Social Survey Research Information.

Sometimes we find different abbreviations capitalization. I saw abbreviations in all uppercase, sometimes all lowercase, and sometimes in mixed case. What is the correct capitalization of abbreviations? Usually, abbreviations are all caps, being the first letter of each word in the phrase: NASA, UN. Sometimes such abbreviations become words and go to all lower-case: *snafu*, *tanstaaf*. Some start in all lower-case, especially when they are made from syllables of words and designed to be pronounceable: radar (radio detecting and ranging).

This last may have capital letters scattered here and there, reflecting capital letters in the original proper nouns: *SoHo* (south of Houston Street) in New York City. The London neighborhood, however, is spelled Soho; it's just a name.

Abbreviation pluralizations. In the English language, abbreviations are considered words. Treat them as you would any other word in the English language. When expressing ownership, we would use an apostrophe:

IBM's earnings increased this quarter.

I was impressed by *NASA's* new rocket.

I backed up my hard drive onto three *CDs*.

I helped install 20 new *PCs* in the computer room, have the same structure but different content.

For efficient use of the abbreviations in science, information is useful and necessary to create an online database where they are interspersed with search magnifying glass according to alphabet and country from where provine¹¹.

Modern information science is a significant science in the knowledge society by using the latest technologies specific abbreviations that you barely know by the original form and structure, but have no idea what some abbreviations actually mean.

The latest abbreviations in the contemporary era in this area are of the English origin and are used in the original language of several countries. It is useful for researchers from different fields to know these abbreviations and to be used everywhere¹².

These abbreviations can be adopted from other international languages and from Romanian. The adoption of a word in a target language is the process by which the concept

of the source of the text is a word used in the target language, which can be also a real word, but it is just used as the text equivalent gaining nothing nor the meaning or style, remaining the same. These cases are found in the opinion of the researcher Irina Condrea in situations of translations of texts, concepts, terms from different languages¹³.

The alphabetical listing of library abbreviations includes: **ALA** – unit, division, roundtable and committee abbreviations; **ALA** – unit publications known by abbreviations.

Examples: **ACL** – Access Control List; **CD** – Compact Disc; **DCIM** – Digital Camera Images; **DV** – Digital Video; **HDD** – Hard Disk Drive; **ISO** – International Standardizing Organization; **TTC** – Translation and Terminology Center; **TIS** – Terminological Information System.

In the Knowledge Society, the compiling of a Science Information Dictionary of Common Abbreviations is needed and very important for researchers belonging to the field of librarianship and information technologies, as the same the creation of a national database with the possibility of translation into various international languages.

These abbreviations depend on the various historical processes that have evolved considerably in the era of information and Knowledge Society, when appears the notion of information explosion, abbreviations order is required to be selected and merged in chronological and terminology order, as each distinctly know these abbreviations after content and logos the same stage.

Abbreviations current facilities allow access to knowledge in the field of information categories of users in different fields of science and innovation development and strengthening of such a dictionary of abbreviations that will reach the level of excellence, recognized under international rules of using the terminology in linguistics and information science by the librarians.

References

- ¹ Lazăr ȘĂINEANU. *Dicționarul Universal al Limbii Române*. Chișinău: Litera, 1998. p. 14.
- ² Florin MARCU. *Dicționar de Neologisme*. București: Editura Saeculum, 2007. p. 28.
- ³ Robert PAUL. *Le nouveau petit Robert dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Dictionnaires Le Robert, 1995. p. 45.
- ⁴ *Oxford Dictionary*. [online]. [Accessed: 16.05.2017]. Available at: <http://oxforddictionaries.com>
- ⁵ Dinu BĂLAN. *Etnie, etnicitate, națiune și naționalism*, p. 9. [online]. [Accessed: 16.05.2017]. Available at: http://atlas.usv.ro/www/codru_net/CC12/07%20dinu%20balan.pdf
- ⁶ Ludmila HOMETKOVSKI. *Elemente de terminologie și terminografie. Informatizarea metalimbajului juridic comunitar: culegere de articole didactico-științifice*. Chișinău: Editura ULIM, 2012. p. 9-27.
- ⁷ Angela BIDU-VRÂNCEANU. Diacronia în terminologie. În: *Analele Universității Dunărea de Jos din Galați*, fascicula XXIV, an IV, nr. 1(5), 2011, p. 11. [online]. [Accessed: 22.05.2017]. Available at: http://www.lit.ugal.ro/LEXIC_COMUNLEXIC_SPECIALIZAT/lcls_iunie2011/volum_lcls_iunie2011.pdf
- ⁸ *Dicționar General de Științe*. București: Editura Științifică: 2005. p. 170.
- ⁹ Ludmila HOMETKOVSKI. Terminologia și dicționarele terminologice: geneză și evoluție. În: *Analele Universității Dunărea de Jos din Galați*, fascicula XXIV, an IV, nr. 1(5), 2011, p. 24. [online]. Accessed: [22.05.2017]. Available at: http://www.lit.ugal.ro/LEXIC_COMUNLEXIC_SPECIALIZAT/lcls_iunie2011/volum_lcls_iunie2011.pdf
- ¹⁰ *Library-Related Abbreviations*. [online]. Available at: <http://www.ala.org/tools/library-relatedabbreviations>
- ¹¹ Abbreviation Finder. [online]. [Accessed: 16.05.2017]. Available at: <http://www.abbreviationfinder.com>
- ¹² *Computer and Internet Abbreviations*. [online]. [Accessed: 16.05.2017]. Available at: <http://www.techterms.com/category/abbreviations>
- ¹³ Irina CONDREA. *Traducerea din perspective semiotică*. Chișinău: Editura Cartdidact, 2006. p. 76.

Rolul lui Antim Ivireanul în cultura românească*

Aurelia MIRCESCU

Șef Serviciu Prelucrarea colecțiilor, Biblioteca Națională a României

E-mail:aurelia.mircescu@bibnat.ro

Fig. 1. Mitropolitul Antim Ivireanul
(1650 – 1716)

al Ierusalimului către domn Iannaki, paharnic al Țării Românești (1709) că a fost răscumpărat de Patriarhia ecumenică, condusă, la vremea aceea, de patriarhul Dositei Notara. În această perioadă, tânărul Andrei a învățat limbile turcă, greacă și arabă, dar și meșteșugul gravurii, al picturii și al broderiei, toate duse la rang de artă, așa cum spune Antonio del Chiaro: „Era dotat cu însușiri atât de rare, încât știa să facă în chip minunat orice meșteșug, mai ales sculptură (gravură), desene și broderii”. Adus în Țara Românească, în jurul anului 1690, de Constantin Brâncoveanu, a învățat limbile română și slavonă, dar și meșteșugul tiparului de la episcopul Mitrofan, sub conducerea căruia se tipărise, la 1688, *Biblia de la București* sau *Biblia lui Șerban Cantacuzino*, cea dintâi traducere integrală în limba română a Cărții de Căpătâi.

Antim Ivireanul și Biserica

La venirea în Țara Românească era mirean, dar s-a călugărit după puțină vreme. După ucenicia la tipografia Mitropoliei, a fost numit egumen al Mănăstirii Snagov. Deși implicat în

* Lucrarea a fost prezentată la *Conferința internațională în Studii culturale și Științe ale Comunicării a Departamentului de Științe ale Comunicării*, cu tema „Teritorii, Granițe, Comunități. Reconfigurări identitare într-o lume (dis)continuu”, 4-5 noiembrie 2016.

activitatea culturală a Țării Românești, ajuns cap al Mitropoliei, nu își uită niciodată originile, semnând „*Antim Ivireanul, Antim, tipograf din Iviria*”, și manifestând smerenie: „*Anthim cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și mitropolit, slujitor preaplecat și preaumil între ieromonahi, prea mic de Dumnezeu rugător, smeritul între ieromonahi, mic și plecat rugătoriu*”. Dar în toate tipăriturile sale, indiferent de rangul bisericesc pe care îl avea, semnează „*Antim tipograful*”, ceea ce ne arată câtă importanță acorda acestei profesii prin care răspândea cunoașterea.

În anul 1694, este trimis egumen la Mănăstirea Snagov. Aflăm din prima scrisoare de apărare adresată domnitorului Constantin Brâncoveanu (13 ianuarie 1712): „[...] *nici mănăstirea Sneagovului n-am luat-o cu de-a silă*”. Ne spune că în cei șapte ani cât a trudit, a adus foloase, nu a produs pagube și nici datorii nu a lasat.

Până în anul 1704, figurează ca stareț al Mănăstirii Snagov, numit apoi episcop al Râmnicului, ca urmare a caterisirii lui Ilarion de către Sfântul Sinod al Țării Românești. În aceeași scrisoare de apărare, la punctul patru, aflăm că nu și-a imaginat niciodată să ajungă arhiereu, numindu-se „*mai păcătos și mai nevrednic decât toți oamenii pământului*”, dar s-a supus voinței lui Dumnezeu „*de a-l așeza pe el cu boierii poporului său*”. Aici întâlnim un lucru interesant: nu mai este cel străin de neam, care a venit fără voia lui în țară, ci se asimilează acestei țări care l-a adoptat.

Se pare că șederea la Râmnic nu a fost una ușoară, lipsită de greutate. Tot ceea ce făcuse acolo, în cei aproape trei ani, a fost cu osteneala sa, după cum mărturisește. Lasă Mănăstirea fără datorii făcându-și, cu cinste, datoria pentru care fusese trimis. În anul 1708 este numit Mitropolit al Ungrovlahiei, ca urmare a testamentului lăsat de Teodosie.

O caracterizare a lui Antim o găsim în *Scrisoarea de îngăduire patriarhală pentru strămutarea la mitropolia Ungrovlahiei a lui Antim, episcop de Râmnic – 1708, începutul lui februarie*: „...*prea iubitorul de Dumnezeu episcop de Râmnic, kyr Antim [...] bărbat de cinste și evlavios și împodobit cu virtuțile ce se potrivesc cu vrednicia arhierescă*”.

Încă de la începutul slujbei sale, „*smeritul mitropolit al Ungrovlahiei Anthim*” cunoaște nevoia de a instrui preoții. De aceea îi cheamă pe slujitorii bisericilor din Șcheii Brașovului să se prezinte pentru a primi binecuvântare și învățătură și, văzând că aceștia nu vin, îi mustră spunându-le că biserica are de pierdut prin lenevirea preoților și că datoria lor este de a avea grijă de binele și de banii bisericii.

A dorit ca numele mitropolitului Ungrovlahiei să fie pomenit în mănăstirile închinare Sfântului Mormânt, care erau conduse de greci. Acest fapt a atras mânia lui Hrisant Notara, care îi trimite, în 1709, lui Iannaki Văcărescu, sfătuitorul domnitorului Constantin Brâncoveanu, o scrisoare aspră prin care îl denigrează pe Antim și îl acuză de răzvrătire și magie, de încălcarea canoanelor bisericești. Această scrisoare destabilizează relația dintre domnitor și Mitropolit, care se retrage, punând bazele unui sfânt lăcaș. Începe o luptă tăcută, în care mitropolitul se apără trimițând scrisori de apărare către domnitor și către Athanasie, Patriarhul ecumenic. Cele două scrisori de apărare către domnitor (1712), scrise în limba română, sunt un exemplu de bună cunoaștere a dogmelor bisericești (refuză să facă paretisis, deoarece, conform rânduielilor bisericești, odată hirotonit trebuie să rămână acolo unde a fost chemat), de sinceritate (îi cere domnitorului să se privească pe el însuși în fața lui Dumnezeu) și îi cere să nu se pripească în luarea unei decizii.

Trei ani mai târziu, la scurt timp după semnarea *Grammatei patriarhale a lui Hrisant Notara al Ierusalimului către Antim al Ungrovlahiei în care recunoaște și întărește și el Așezământul mănăstirii zidite de Antim*, începe din nou prigoana, astfel că, în august 1716, este emis *Actul de caterisirea*

Mitropolitului Antim al Ungrovlahiei, acesta fiind acuzat pe nedrept de crima apostaziei și a răzvrătirii, urmând să fie închis pe viață la Mănăstirea Sfânta Ecaterina de pe muntele Sinai. Nu va ajunge niciodată acolo, fiind ucis și aruncat de către soldații turci în apele râului Tungia (un afluent al Mariței), lângă Adrianopol. Această nedreptate este corectată 250 de ani mai târziu, la 10 martie 1966, când este ridicată caterisirea Mitropolitului Antim, în vederea restabilirii pomenirii lui în Biserică.

Antim Ivireanul – Ctitor de lăcaș sfânt

În perioada 1713 – 1715 înființează Mănăstirea Tuturor sfinților la București. Încă de când a pus temelii, a dorit ca aceasta să fie autonomă, lucru specificat și în *Hrisovul arhieresc*, care cuprinde 32 de capitole deosebit de importante pentru bunul mers al lăcașului. Cu același discurs clar, întâlnit în predoslovii și în cărțile sale, Mitropolitul Antim explică rolul bisericii în viața societății: să aibă grijă de credincioși, îndreptându-i pe calea cea bună, și să construiască și să îmbogățească sfințele lăcașuri. A construit-o prin mijloace proprii („[...] *dintru ostenelele mele cele multe, din tipăritul cărților și din milosteniile îndurătorilor creștini [...]*”) atât ca lăcaș de cult, cât și ca instituție caritabilă.

Dorința unei biserici autonome reiese atât din *Hrisovul arhieresc*, cât și din Capitolul I al lucrării *Așezământul Mănăstirii Antim*, intitulat: *Pentru ca să nu fie mănăstirea supusă: „Drept aceia, cu hotărâre. Desăvârșit vom să fie slobodă, nesupusă și nestăpânită de nici un fel de obraz, nici de domnul țării, nici de arhierul carele va fi după vreme, nici de vreunul din boiari”*. Iar cel care nu respectă această regulă, va fi afurisit și neiertat în veci.

În *Gramata patriarhală* a lui Hrisant Notara al Ierusalimului către Antim al Ungrovlahiei, prin care recunoaște și întărește și el *Așezământul mănăstirii ridicate de Antim – martie 1715*, îi recunoaște meritele de a ridica Mănăstirea Tuturor Sfinților și îl numește „*un bărbat sfânt și cu evlavie*” care a căutat nu numai interesul propriu, ci și al aproapelui, ridicând un lăcaș sfânt prin mijloacele proprii, „*nu a ezitat să aducă la lumină ceea ce de mult purta în puterea minții*”. În același document, Hrisant vorbește în termeni laudativi despre noul lăcaș sfânt și pare a fi de acord cu dorința lui Antim de a-l păstra autonom: „*să nu fie supusă și subordonată vreunei stăpâniri patriarhale, nici vreunei autorități domnești sau boierești, niciodată, ci să rămână liberă și fără stăpân în veacul vecilor [...]*”.

Așezământul Mănăstirii Antim reprezintă cel mai vechi regulament de organizare și funcționare a unui lăcaș sfânt. Pe lângă cele 32 de capitole, mai sunt încă opt numite „Alte capete de învățătură”, care sunt tot reguli de bună funcționare a mănăstirii.

Dorința smeritului mitropolit al Ungrovlahiei Anthim Ivireanul de a răspândi învățătura în rândul poporului reiese și din capitolele 6 (*Pentru învățătura copiilor*), 17 (*Pentru tipografie*) și 18 (*Pentru vivliotică*).

Pentru învățătura copiilor. Cu o minte extrem de organizată și cu proiecție în viitor, stabilește numărul și vârsta copiilor care vor beneficia de ajutorul mănăstirii. Acești copii vor învăța româna și slavona timp de patru ani, urmând a fi înlocuiți cu alții la finalul acestui ciclu. Copiii trebuiau să participe la slujbă pentru a învăța rânduiala bisericească și primeau cărțile de studiu: „*Cărțile de învățătura copiilor să fie din casă*”. Cei care doreau să se călugărească o puteau face, iar ceilalți – care terminau cursurile – primeau o scrisoare de la egumen pentru a-i ajuta financiar în momentul întemeierii unei familii, dar și de a-i ajuta să devină diaconi sau preoți. În schimb, copiii care nu finalizau cursurile nu beneficiau de niciun ajutor, locul lor urmând a fi luat de un alt copil sărac.

Pentru tipografie. Tipografi din ambele tipografii (grecească și românească), pe lângă salariu, primeau câte 10 cărți, iar ucenicii, câte o carte. Totuși, din salariul lor, jumătate rămânea la tipografie, astfel încât dacă se strica ceva să poată fi reparat. Ei puteau tipări, pe cheltuiala lor, cărți, dar numai cu știrea egumenului și episcopilor, iar din vânzarea cărților, o pătrime revenea tipografiei.

Apărător al valorilor ortodoxiei, afurisește pe cel care va tipări cărți împotriva bisericii sau a credinței ortodoxe. De asemenea, tipografi erau obligați să aibă ucenici „pentru ca să nu piară acest meșteșug din țară, nici să se părăsească lucrul cărților, pentru folosul țării și pentru ajutorul casei”, așa cum el însuși fusese și cum îi învățase pe Mihail Ișvanovici și Gheorghe Radovici.

Pentru vivliotică. La Mănăstirea Tuturor Sfinților funcționează prima bibliotecă publică din Țara Românească. Antim stabilește reguli de împrumut. „Câte cărți am lăsat în vivliotica noastră, atîta grecești, cât și rumânești, după cum scriu în catastihul bisericii, las cu blestem să nu îndrăznească să ia cineva vreuna să o înstreineze. Iară de va trebui cuiva să ia vreuna, au să cetească pre dânsa, au să o scrie au să caute ceva într-însa, fără răvaș iscălit de la cela ce o cere cu făgăduiala cum că o va trimite înapoi și cu vreme hotărâtă, să nu să dea. Și să poarte grije să o ceară.”

Antim Ivireanul – Tipograf

În decursul activității sale, Antim Ivireanul a tipărit 63 de cărți, dintre care 21 sunt în limba română, iar patru sunt scrise de el: *Învățătură pe scurt pentru taina pocăinței* (Râmnic, 1705), *Învățătură bisericească la cele mai trebuincioase și mai de folos pentru învățătura preoților* (Târgoviște, 1714), *Capete de poruncă* (Târgoviște, 1714) și *Sfătuirii creștine politice către domnitorul Ștefan Cantacuzino, în grecește* (București, 1715).

A păstrat tot timpul legătura cu patriarhul Ierusalimului, Hrisant Notara. Aflăm, din scrisoarea trimisă în octombrie 1707, pe când era episcop de Râmnic, că a tipărit pitacele (cărți pastorale scrise de Hrisant Notara) în română și în slavonă și i le va înmâna așa cum i se va porunci.

Parcurgând toate treptele, de la ucenic la conducător de tipografie la Tipografia domnească din București, tipărește prima sa carte în limba greacă: *Învățăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon* (1691). Acesteia îi urmează: *Slujba Sf. Paraschiva și a Sf. Grigore Decapolitul* (1962, română), *Evangheliarul greco-român* (1693), *Psaltirea* (1694, română).

Din anul 1696, la Mănăstirea Snagov tipărește 15 cărți: șapte în limba greacă, cinci în limba română, una slavonă, una slavo-română și una greco-arabă. Dintre acestea, amintim: *Antologhionul* – 1697, *Manual despre câteva nedumeriri* (Ioan Cariofil) – 1697, *Gramatica slavonească* (Imdrički, Meletie) – 1697 (prima ediție), *Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă* – 1699, *Proschinatarul Sf. Munte Athos* – 1701 (greacă), *Liturghierul greco-arab* – 1701 (prima carte tipărită cu caractere arabe din lume), *Evanghelia* – 1697, *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu* – 1698, *Carte sau lumină* – 1699, *Învățături creștinești* – 1700, *Floarea darurilor* – 1701, *Eortologhion* – 1701 (greacă).

În perioada 1701 – 1705, revine la București și tipărește 15 cărți: 11 în limba greacă, două în limba română, una slavo-română, una greco-arabă. Printre acestea se numără: *Ceaslovul greco-arab* – 1702, pentru Patriarhia din Antiohia (Siria), *Noul Testament* – 1703 (prima ediție a acestuia în Țara Românească), *Viețile paralele* (Plutarh) – 1704 (greacă).

Înființează o nouă tipografie la Râmnic. Sub îndrumarea sa, au fost tipărite alte nouă cărți (trei în limba română, trei slavo-române și trei grecești): *Tomul bucuriei* – 1705 (greacă),

Liturghierul și Evhologhionul sau Molitfernucul – 1706 (coligat), *Învățătura pe scurt pentru taina pocăinței* – 1705. Prin lucrarea *Tomul bucuriei* ripostează, în numele Bisericii Ortodoxe, tendințelor de extindere ale catolicismului și calvinismului.

La Târgoviște, a tipărit un număr de 18 cărți: 11 în limba română, cinci în limba greacă, una slavo-română și una slavo-româno-greacă: *Învățătură bisericească la cele mai trebuincioase și mai de folos pentru învățătura preoților* – 1710, *Capete de poruncă la toată ceata bisericească, pentru ca să păzească fiștecarele din preoți și din diaconi deplin și cu cinste datorita hotarului său* – 1714, *Psaltirea* – 1710, *Octoiul* – 1712, *Liturghierul* – 1713, *Evhologhionul* – 1713, *Catavasierul* – 1714.

În anul 1715, mută tipografia de la Târgoviște la București și înființează încă una la Mănăstirea Tuturor Sfinților.

Ajută la înființarea tipografiilor peste hotare, trimițând ucenici de-ai săi sau chemând ucenici, așa cum reiese dintr-o scrisoare către Hrisant, patriarhul Ierusalimului (6 aprilie 1713): „*De ar da Dumnezeu să vie aici, nu vom lipsi pentru iubirea Fericirii tale să-i tălmăcim ce a câștigat, încă pentru ușurința meșteșugului și cu toate că e după părerea lui priceput, dar văzând în fapt adevărul învățaturii, va mai lăsa din părerea sa, iar cel încet la limbă va deveni vorbăreț, iute la cuvânt întru mulțumită*”. În anul 1709, trimite tipar și litere și în Georgia, la Tbilisi, prin Mihail Iștvanovici care tipărește o Evanghelie georgiană. La începutul anului 1712, trimite pe ucenicul său cu cele trebuincioase pentru o tipografie la Constantinopol.

În schimbul de scrisori pe care îl are cu patriarhul Ierusalimului, Hrisant, nu uită să mulțumească de fiecare dată pentru ajutorul primit, fie în metal pentru litere sau pentru clopote.

Antim Ivireanul – autor, prefațator, postfațator

În viziunea vremurilor respective, biserica avea rolul de a aduce cunoaștere în rândul poporului de rând, dar pentru a putea să răspândească învățătură, preoții trebuia învățați. Antim, care a stat pe lângă Patriarhia ecumenică, dar și ca apropiat al domnitorului Constantin Brâncoveanu, la curtea căruia era o importantă elită, intuiește nevoia aceasta de a educa preoții să vină în sprijinul oamenilor și de a le impune niște reguli, pentru a fi modele pentru cei pe care îi păstoresc.

1705 – *Învățătură pe scurt pentru taina pocăinței* – „*tocmită și tipărită [...] de Chir Anthim, episcopul Râmnicului*” – arată importanța învățaturii, numind, pe drept cuvânt, „orb” și „asemeni dobitoacelor” omul care nu învață. Ca fiecare dintre cărțile scrise de Antim, lucrarea este foarte bine organizată: Partea întâi: *Pentru pocăință: Ce lucru iaște și cu ce mijloc să câștigă și cum să să facă, Pentru ispovedanie, Pentru făcerea canonisirei* și Partea a doua: *În ce chip să cade să fie duhovnicul și cum să ispovedească și cum să îndrepteze pe oameni* („*să fie împodobit cu carte și cu fapte bune*”), *Ce să cade a întreba duhovnicul pre cel ce să ispoveduiaste și cum să înceapă*.

1710 – *Învățătura bisericească* (tipărită de Gheorghe Radovici) – carte tipărită pentru folosul preoților. Antim deplânge neștiința de carte a preoților și hotărăște a le da spre învățare, într-un mod foarte clar, noțiunile elementare ale slujbei și ale sarcinii de păstor de suflete. Toate sfaturile sunt însoțite de pilde din Biblie. Cele 14 capitole ale cărții sunt foarte detaliate, ceea ce ne duce cu gândul la faptul că Antim și-a dat seama de lipsa de cunoștințe elementare în rândul preoțimii. Explică pe larg și pe înțelesul tuturor: semnul crucii, Tatăl nostru, Crezul, cele șapte Taine ale Bisericii, Poruncile și încheie cu *Alte învățături trebuincioase*.

1714 – *Capete de poruncă la toată ceata bisericască* – în cele 12 puncte, le impune preoților anumite reguli de conduită, nerespectarea unora având drept pedeapsă trecerea în rândul mirenilor (vânzarea de vin de către preot/ preoteasă sau slujnică), blestemul sau lăsarea la judecata lui Dumnezeu. De asemenea, preoții primesc un model de testament, numit *Izvodul vieții*, pe care să îl întocmească pentru cei neștiutori de carte, deoarece lipsa acestuia provoacă pricini. Acesta se bazează pe valorile morale și pe dragostea de familie. Sau întocmirea foițelor de zestre (un fel de contract prenupțial): *Izvodul foițelor zestrilor* este tot o sarcină a preotului.

Toate aceste modele de acte sunt întocmite minuțios; de exemplu, se trec datoriile, în cazul *Izvodului vieții*, și sunt șapte martori care semnează, iar la întocmirea foițelor de zestre semnează trei martori și toate bunurile au preț. În cazul în care femeia moare și nu sunt moștenitori, bărbatul nu are voie să cheltuiască decât o treime din zestre, celelalte două revenind rudelor femeii. Toate aceste modele de acte sunt rodul unei culturi și a unei foarte bune cunoașteri a oamenilor.

Punctul 11 din *Capetele de poruncă* este foarte interesant, deoarece prevede obligativitatea cunoașterii conținutului acestei cărți, prezența ei fizică în casa preotului, dar și pedeapsa primită în lipsa ei. „*Fiecare preot să citească cu socotință acea cărțulie de învățătură bisericască ce s-au tipărit la leatul de la Hristos 1710 și s-au dat atunce tuturor în dar și să împlinească și cu fapta acee ce scriu într-însa, că apoi de nu vor face, să vor pedepsi; iară cine nu va avea, să ceară la arhiereul său că i se va da. Așijderea și această carte cu 12 capete, feștecarele din voi să o păstreze ca lumina ochilor și cele ce s-au hotărât într-însa cu poruncă, să se facă cu toată osârduia, să nu afle nimenea pricină să zică că au pierdut-o sau au ars în casa lui, sau i-a furat-o cineva, că nu să va putea îndrepta, ci să va da în rândul țăranilor.*”

În toate scrierile sale, Antim propovăduiește introducerea limbii române în biserică. Prin tipărirea cărților de slujbă în limba română, Antim a contribuit și la făurirea unei limbi liturgice românești, care dăinuiește și în zilele noastre.

A scris versuri la stemă, preamărindu-l pe domnitorul Constantin Brâncoveanu, iar la deschiderea *Așezământului Mănăstirii Antim*, scrie patru versuri la blazonul său:

„*Toată suflarea, zice prorocul,
Cântă pre Domnul peste tot locul,
Și melciul încă coarne înalță,
Ca să-L lăudăm, pre toți ne-nvață.*”

Fig. 2. [<http://basilica.ro/emblema-sfantului-antim-ivireanul-semnificatie-si-simbolism/>]

Melcul, această umilă viețuitoare, înfățișează smerenia și munca depusă pentru a construi ceva, nu numai la nivel fizic, ci și spiritual. Coarnele melcului se îndreaptă spre steaua călăuzitoare, spre lumina care vine de Sus, de la Dumnezeu.

În dedicația la *Psaltirea* din 1694, aduce elogii domnitorului care se preocupă „să adapteze sufletește” norodul său. Aflăm că această Psaltire, foarte frumos împodobită, este tălmăcită în „limba rumânească”, pentru folosul și înțelesul celor ce vor citi.

Din dedicația lucrării lui Ioan Cariofil, *Manual despre câteva nedumeriri* (1697), aflăm că s-a consultat cu Sevastos Kymenites, profesor la Academia Domnească, bun cunoscător al dogmelor ortodoxe, pentru a face unele modificări ale lucrării.

Precuvântarea la *Gramatica slavonească* (1697), tipărită pentru prima dată în Țara Românească, explică importanța gramaticii: „căci precum corpul fără suflet mort este, precum soarele fără lumină nu luminează și precum mâncarea nu e plăcută fără de sare, tot așa e și cetirea sau scrierea fără gramatică conducătoare”, cu atât mai mult cu cât această limbă este vorbită și în spațiul nostru.

Dedicația la *Chipurile Vechiului și Noului Testament* este un elogiu adus domnitorului Constantin Brâncoveanu: odraslă cu străluciri de aur, floare cu miros bun, coroana tuturor domnilor.

Cea mai importantă lucrare a sa, *Didahiile*, reprezintă o culegere de 28 de predici ținute la sărbătorile importante și la duminicile de peste an, fiind scrisă într-o frumoasă și cursivă limbă românească. Modul de adresare, captarea atenției cititorului, adaptarea la temă, pildele și comparațiile, urmăresc formularea uneia sau mai multor învățături cu care cititorul să rămână.

Chiar dacă nu și-a uitat niciodată originea, „străin de neam fiind”, Antim Ivireanul este una dintre personalitățile marcante ale culturii românești, care a scris cărți pentru învățatura preoților și a omului de rând, în „dulcele grai rumânesc”.

Bibliografie

Antim IVIREANUL. *Didahii*. Postfață și bibliografie de Florin Faifer. București: Editura Minerva, 1983.

Antim IVIREANUL. *Scrieri*. Ed. îngrij. de arhim. Mihail Stanciu și acad. Gabriel Ștrempel. București: Editura Basilica a Patriarhiei Române, 2011.

Antim IVIREANUL. *Scrisori*. Ed. îngrij. de arhim. Mihail Stanciu și acad. Gabriel Ștrempel. București: Editura Basilica a Patriarhiei Române, 2014.

CHIRILĂ, Adina. *Proiectul cultural al mitropolitului Antim Ivireanul*. Timișoara: Editura Marineasa, 2007.

MAN, Dorel. *Didahiile, norme de educație și pastorație*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2001.

TEODORESCU, Dorin. *Cartea veche românească de Râmnic (1701-1830)*. Slatina: Editura Fundației „Universitatea pentru Toți”, 2005.

ȘTREMPTEL, Gabriel. *Antim Ivireanul*. București: Editura Academiei Române, 1997.

Recenzia Baronului Franz Xaver von Zach la opera *Initia Astronomica*

Dr. Cristian Mladin

Biblioteca Batthyaneum, Biblioteca Națională a României

E-mail: cristian.mladin@bibnat.ro

Autorul recenziei și editorul volumului *Allgemeine geographische Ephemeriden* (vol. 3, 1799), astronomul austro-ungar Franz Xaver von Zach (1754 – 1832), este considerat unul dintre promotorii astronomiei în secolul al XVIII-lea. El a fost directorul observatorului ducelui Ernest II de Saxa-Gotha-Altenburg (1745 – 1804) din Gotha, la recomandarea celebrului William Herschel (1738 – 1822). Dintre jurnalele sale remarcabile, enumerăm: *Allgemeine geographische Ephemeriden*, *Monatliche Correspondenz* și *Correspondence Astronomique*.

Anton Mártonfi (1748 – 1799) s-a născut în Misentea, s-a format la academiile din Cluj-Napoca, Buda și Trnava. A fost numit doctor în filozofie și *Baccalaureus* în teologie, tot în Trnava. A fost apoi desemnat profesor de teologie în Cluj Napoca și Alba Iulia. Între anii 1782 și 1788, a fost profesor de drept canonic al seminarului din Alba Iulia. Sub directa conducere a lui Ignatius Batthyány (1741 – 1798), episcopul Transilvaniei și fondatorul Bibliotecii care îi poartă numele, din Alba Iulia, Anton Mártonfi publică lucrarea *Initia...*, care ar fi trebuit să fie prima lucrare dintr-o lungă și complexă serie de 6 volume. Tot prin decizia lui Batthyány, Mártonfi devine primul director al observatorului astronomic de la Alba Iulia, consacrat prin testamentul și actul fondator din 31 iulie 1798.

Îndemnul de a traduce această recenzie de epocă a pornit de la articolul lui Dan-George Uza, membru fondator al Societății Române pentru Astronomie Culturală (S.R.P.A.C.): *Fadensonnen. Despre linia meridiană de la Observatorul Batthyany*, de pe blogul personal, <http://cerculdestele.blogspot.com/>. Cu această ocazie, îi mulțumim pentru remarcile și completările terminologice făcute explicațiilor tehnice din traducere, dar și pentru ajustările aduse anumitor expresii în limba română.

Traducerea de față a fost făcută după recenzia de epocă din volumul *Allgemeine geographische Ephemeriden* (AGE), ver. F. von Zach, Vol. 3, im Verlage des Industrie-Comptoirs, Weimar, 1799, paginile p. 601-612. Trimiterile la paginația originală se află în text, între paranteze rotunde, (). Volumul digitizat se află accesibil ca *open source* pe Google și poate fi accesat la următorul link: https://books.google.ro/books?id=_qhOAAAAcAAJ&printsec=frontcover&dq=editions:56lDzU7nYMCMC&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwi3qJu9ntvdAhUFFSwKH-V9NCpA4ChDoAQgsMAE#v=onepage&q&f=false

Initia astronomica speculae Batthyanianae Albensis in Transylvania. Cujus I Origmem et Adjuncta. II Ad apparatus astronomicum. III Rectificationem Instrumentorum. Propositit Antonius Martonfi Presbyter secularis, Philosophiae Doctor, Speculae ejusdem Director et Astronomus. Cum XI Tabb. Aeneis. Albae Carolinae. Typis episcopalibus anno 1798. 8. XXIV und 424 S.

(601) Am promis deja de două ori cititorilor revistei A.G.E. (*Allgemeine geographische Ephemeriden*), în cartea a II-a, p. 499 și în cartea a III-a, p. 112, că vom oferi o recenzie a lucrării de față. Totuși, cu mare greutate și neplăcere a acceptat recenzentul provocarea acestei sarcini ingrate, căci el, dacă își va asuma conștient și imparțial această obligație, nu va putea spune lucruri bune despre această lucrare. Am fi preferat mai bine să o lăsăm cu totul și cu totul neobservată, căci, cu adevărat, cititorii noștri nu ar fi avut mare lucru de pierdut; căci despre o asemenea instituție, care a făcut deja atâtea furori în lumea savantă, despre care noi înșine am vorbit de atâtea ori în A.G.E. și care a creat cele mai înalte așteptări, care a fost atât de bogat dotată de către vrednicul de pomenire și nemuritorul ei cititor, despre care se puteau citi știri în toate ziarele savante și politice și despre care se oferă o descriere exactă în opera de față ne era, așadar, fără putință să o trecem sub tăcere. Dimpotrivă! Recenzentul își va asuma, așadar, dificila obligație cu cea mai bună știință și conștiință și își va supune judecata *necondiționat* tuturor astronomilor din Europa, care au dobândit un nume, care sunt celebri și în viață. Îi pare însă destul de rău să nu poată spune despre o asemenea aventură costisitoare lucruri pe cât de măgulitoare ar fi vrut, din mai multe considerente, și pentru care s-a pregătit (602) atâta, nimic mai mult decât o lamentare, văzând atâtea speranțe îndreptățite, zădărnice cu totul.

Vrednicul de pomenire episcop al Transilvaniei, Conte Ignatius de Batthyany, pe care îl însuflețea un zel viu pentru științe și o dragoste rară pentru patrie, luase decizia fermă de a ridica un observator la Alba Iulia. Pentru geografia Ungariei și a Transilvaniei rămân încă multe de dorit; ctitorirea unui observator la Alba Iulia a contribuit la speranța împlinirii acestui deziderat. Ea promitea, în plus, o adevărată fructificare a astronomiei. Alba Iulia se află la o oră și 25 de minute în timp la est față de Paris, și este astfel cel mai estic observator, așa cum cel din Malta era cel mai sudic, căci în locuri atât de înalte ca cel din St. Petersburg și altele similare, clima neprietenoasă zădărnicește asemenea observații. Este trist să vezi înșelate speranțele îndreptățite ale geografilor și ale astronomilor, și trădate nobilele intenții ale celui de acum vrednicului de pomenire episcop de Batthyany, rămas nemuritor în amintirea patriei sale, iar toate acestea din cauza faptului că, după cum pare, Martonfi nu este vrednic de acest Observator, lipsindu-i cu totul priceperea. Iar acest lucru este cu atât mai mult de plâns cu cât el a condus primul acest observator. În plus, îi lipsesc cu totul cunoștințele astronomice elementare din domeniul noii Astronomii, îndemânarea practică și, din păcate, capacitatea unei judecăți adecvate. De aceea, se găsesc în carte o seamă de lucruri inutile și lipsesc tocmai acelea pe care ți-ai dori să le afli. O uriașă superficialitate, însoțită de cea mai grosolană lipsă de carte, răzbate din fiecare pagină. În aceste condiții, se poate oare spera că Martonfi își va veni în fire, iar prin studiu harnic își va îmbunătăți cunoștințele înguste?

Scopul și conținutul cărții de față nu pot fi rezumate foarte bine în câteva cuvinte: recenzentul însuși nu-și poate da seama de unul singur ce anume trebuie, de fapt, să înțeleagă. După pagina XXIII a Introducerii, pare că începe un curs (603) de astronomie, prin care Martonfi vrea să-și lumineze publicul. Dar exemplul prost pe care îl dă e de-ajuns. Martonfi să ne scutească, așadar, de continuarea învățăturilor sale, în schimb, ar fi fost preferabil să ne ofere mai bine observații, sau mai bine și-ar fi cheltuit timpul pe un studiu aprofundat și extrem de necesar lui însuși – al astronomiei, înainte de a ieși în față ca profesor. Și *cui* anume i-ar folosi, de fapt, acest curs? Căci astronomilor de profesie în mod sigur nu; acestora, Martonfi nu le spune niciun lucru nou pe care aceștia să nu-l cunoască deja și mai bine. Începătorilor? Aceștia

ar fi de plâns, dacă ar trebui să strângă cunoștințe astronomice din această compilație îngustă și plină de greșeli. Nici măcar lucrurile cunoscute tuturor nu sunt expuse clar și complet; confuzia conceptelor, lipsa familiarității cu adevărurile astronomice și noile descoperiri domină consistent întreaga lucrare; în privința astronomiei practice, te afli peste tot cu aproape o jumătate de secol în urmă. În fine, stilul! Cineva se poate gândi la ce e mai rău, o latină inteligibilă doar pentru patvariști sau Comitatul hussarilor, pe care un vechi roman cu greu ar putea-o recunoaște drept limbă maternă! Săracii Priscian, Donat sau Emmanuel Alvarez descoperă în fiecare clipă maltratări grosolane și ești silit, la un răstimp, să citești de trei ori pentru a descifra în oarecare măsură sensul acelei limbi latine barbare.

Dacă Martonfi s-ar fi restrâns la a da socoteală despre clădire și poziția ei, despre dotarea și colecția de instrumente a observatorului din Alba Iulia, pe care să le lege de observațiile autentice efectuate, ar fi fost utilă cumva contribuția sa, iar pentru cunoscători ar fi însemnat totuși ceva. Însă, tocmai în privința acestor lucruri nu se spune nimic sau, în cel mai bun caz, cititorul află doar informații superficiale. Observațiile astronomice autentice nu sunt nicăieri de găsit, cu excepția câtorva pe care Martonfi le invocă doar cu ocazia *așa-numitelor* ajustări ale instrumentelor sale. Descrierea lor este extrem de slabă, în parte neinteligibilă, în parte trivială. Nu se poate afla (604) nici măcar când, unde, și de către cine au fost fabricate. În schimb, Martonfi oferă o proastă teorie a instrumentelor astronomice, în genere, fapt ce atestă îndeajuns slaba sa pregătire în acest domeniu. Da! Ceea ce se urmărește în primul rând în descrierea unui observator, aici este omis: în speță, o determinare a localizării sale geografice. În privința longitudinii, Martonfi se scuză, invocând faptul că, în timp ce își scria lucrarea, Jupiter se afla în conjuncție cu soarele, motiv pentru care nu a putut observa eclipsele sateliților. Dar acesta este un simplu subterfugiu. De ce a trebuit atunci Martonfi să scrie, cu atât mai mult cu cât nu avea nimic relevant de spus? Cine l-a constrâns să publice? De ce nu a avut răbdare? Este Martonfi atât de incompetent în cunoștințe astronomice, încât nu știe nici măcar faptul că determinarea longitudinilor prin eclipsele sateliților lui Jupiter este cu totul nesigură? În această privință, ceea ce a spus și a dovedit von Zach, în al III-lea volum supliment al Jurnalului astronomic din Berlin, nu există îndoială. Ca dovadă, el se întinde pe 32 de pagini întregi cu subiectul extrem de ciudat și ambiguu al lui *Correctio tuborum* (p. 378). În fine, sunt oare astfel de eclipse *singurul* mijloc pentru a determina longitudinea? Nu există alte metode mai bune? Oare Martonfi nu a văzut și nu a calculat niciodată o ocułație? Recenzent este cu atât mai intrigat, cu cât în AGE, vol. III, p.3 se poate constata faptul că din cele patru ocułații, observate cu acuratețe de Martonfi, calculate de Dr. Triesnecker, longitudinea orașului Alba Iulia ar trebui să fie $41^{\circ}14'20''$ dinspre Ferro, sau în timp, est de Paris, o oră, $24^{\circ}57',333$. A se compara și cartea a III-a, p. 349.

Cu privire la înălțimea polului în Alba Iulia, se oferă ceva mai multe informații. Totuși, se omite o informație tocmai acolo unde ea este căutată, dar la p. 336 se găsește un registru de latitudini conform căruia înălțimea s-ar regăsi în medie la $46^{\circ}4'21'',2$. Dar despre cum și când au avut loc aceste observații domnește o tăcere totală. Martonfi nu pomeniște nimic de *Compendii* (605) *causa*, de care s-a folosit. Așadar, nu se poate dovedi dacă și în ce proporție anume se greșește la declinațiile adoptate cu privire la stele. Însă, un calcul riguros ar fi fost aici cu atât mai necesar, cu cât Martonfi își modifică în mod vizibil și repetat valoarea latitudinii. Mai devreme, el o plasase la $45^{\circ}58'$ și observase cum că la o determinare mai exactă

s-ar putea modifica ușor cu câteva secunde în minus (III Suppl. B. zu den Berl. Astr. J. B. S. 134). Acum, brusc, o redă cu șapte minute și jumătate mai mare. Totodată, acesta o redă în lucrare (p. 245) prin $46^{\circ}1'45,708$ iar din observațiile circumstanțiale (p. 322) rezultă, după calculele recenzentului, o medie de $46^{\circ}4'0,742$. Așadar, pe care dintre aceste cifre schimbătoare, considerate a fi sigure, ar trebui să le credem? Martonfi se poate aștepta foarte puțin ca cineva să-l creadă pe cuvânt, mai ales că la p. 322 declinațiile adoptate cu privire la stele nu par întotdeauna a fi corecte, cel puțin nu corespund cu valorile noi ale lui Piazzi.

Această judecată generală, recenzentul a considerat că trebuie să o dea înainte de prezentarea mai detaliată a conținutului lucrării. A aduce muștrări tuturor erorilor, a le contrazice, a le îndrepta, o interzice spațiul limitat al A.G.E., ar fi nevoie în acest scop de o lucrare de sine stătătoare despre teoria instrumentelor astronomice, despre folosul și ajustarea lor. Pentru a arăta că recenzentul nu a exagerat în reproșuri, ar trebui să i se permită să-și dovedească judecata cu unele exemple date fiecărei secțiuni.

Cap. I *De Origine et Adjunctis Speculas Astronomicae Batthyanianae.*

Observatorul astronomic se află situat pe o colină, la 216 picioare vieneze peste suprafața apei Mureșului, care trece pe acolo. Către vest și sud se întind două câmpii, de cel puțin 6.000 de picioare depărtare. Orizontul nu este limitat decât puțin spre vest, în rest liber peste tot. Construcția masivă a observatorului se află la nivelul patru al unei clădiri, care îndeplinește mai multe roluri. La parter se află tipografia episcopală, lângă atelierele meseriașilor mecanici. La primul nivel se află expusă colecția de științe (606) ale naturii, la nivelul doi și trei se află biblioteca și locuința astronomului. Fundația clădirii coboară la 15 picioare în pământ și are o lățime de 7 picioare. De unde este vizibil la sol, grosimea peretelui s-a redus cu 1,5 picioare și se întinde treptat până sus la observator, care se află la înălțimea de 101 picioare. Zidurile sale sunt groase de 3 picioare. Ele au lungimea de 36 de picioare și sunt tot atât de late, ceea ce conferă suprafeței plane 1.296 de picioare pătrate. Înălțimea camerei este de 20 de picioare. Schița se află gravată pe pagina de titlu, tabla II redă structura la interior, tabla III și IV zugrăvesc decorațiunea interioară. Pe cât îngăduie să fie descrisă în cuvinte această structură interioară, întregul este alcătuit din sala principală, cu două turnuri alăturate, dintre care unul conține luneta zenitală, iar celălalt luneta meridiană. Observatorul este înconjurat de un coridor. La nord se află 3 camere, iar un nivel mai sus s-a amenajat un mic turn.

Recenzentul nu este pe deplin mulțumit nici de construcție și nici de structura internă. Rămâne de neînțeles de ce observatorul nu a fost amenajat la parter. Toți astronomii au convenit asupra faptului că, în cazul unui observator așezat la înălțime, poziția sigură și stabilă a instrumentelor are inevitabil de suferit. Pentru a evita această situație, nu se pune observatorul la nivelul cel mai de sus al unei clădiri. Din poziționarea descrisă de Martonfi a observatorului din Alba Iulia, nu pare să fi existat o circumstanță care să fi împiedicat construirea pe pământ liber, iar dacă lucrurile stau așa, atunci merită reproșat faptul că observatorul a fost ridicat la 101 picioare, cu bună știință, fără să fie necesar. Faptul că instrumentele aflate la o asemenea înălțime sunt expuse la vibrații într-o clădire la parterul căreia se află o tipografie și atelier mecanice, nu mai are nevoie de nicio explicație. Dacă recenzentul înțelege corect mențiunea, oarecum neclară, de la p. 14, atunci zidăria este compromisă, iar observatorul promite puțină rezistență și durată în timp. Martonfi, în schimb, nu vede vreun pericol. Nici (607) configurația internă nu-i pare recenzentului sigură și potrivită. Amenajarea pentru observații zenitale rămâne

neclară, deoarece tablei III îi lipsesc literele la care face referire textul de la pagina 18. Aceasta poate fi oarecum ghicită, dar ea nu se remarcă în mod deosebit.

Cap. II *De Adparatu astronomico Speculae Balthyanianae.*

Fiecărui instrument îi corespunde o teorie generală în privința căreia recenzentul și-a exprimat deja, mai înainte, judecata; acesta o va demonstra acum, după cum a promis, aducând câteva dovezi. La pagina 45 se pomenește în trecere de pendulul de compensație, căruia i se oferă următoarea definiție: „*Additum est, ut quam a circumfusi aeris actione in ipsum oscillans perpendiculum pati possint indebitam vexationem, thermometricis quasi vectibus adplicatis occupetur et tollatur*”. La pagina 55, Martonfi critică împărțirea cvadrantilor în 96 de părți, cu următoarele cuvinte: „*Sollicitudo tanta parum referre videtur*”. El însuși aplică împărțirea cu ajutorul unui vernier sau a unui micrometru cu șurub din alamă. Acesta presupune că arcul de cerc, de la 0° la 90°, reprezintă a patra parte a unui cerc; el reglează micrometrul cu șurub la 0, numără rotațiile sale de la 0° la 90° și deduce de aici cât anume îi corespunde fiecărui grad și minut, și astfel împarte cvadrantul (p. 66). Oglinda reflectoarelor este curățată de Martonfi cu oțet și alcool (p. 137), cu care sunt frecate. Despre refracție, acesta spune: „*ast inspectis Refractionum caussis, coepit dubitari subinde, negari etiam debere Refractionem variari juxta Thermometrum variationes - Pronum revera est, ut eorum hinc officium excludatur, si, quae de Refractione sub gradu Latitudinis 70 et 48 nuper (?) injeca sunt, veritate nitantur. Spes nunc adfulget aliqua, ut susceptis ad Arctum Expeditionibus litterariis hoc etiam dubium liberetur*”. Exemplele sunt suficiente pentru a legitima reproșul recenzentului. El mai are o singură rugămintă către Martonfi, și anume ca acesta să avizeze cât mai repede cititorii despre iminenta expediție literară (1798) la polul nord, despre care ei nu au mai auzit până acum.

(608) Instrumentele Observatorului sunt următoarele: 1) două gnomoane, unul simplu cu o amenajare destul de proastă, și unul filar. La ambele, întunecarea artificială este realizată printr-o *camera obscura* mobilă, fixată deasupra, care poate găzdui patru persoane. 2) Cvadrantul mobil, 40 de țoli vienezi în semidiametru, împărțit din 6 în 6, părțile mai mici le dă vernierul. Însă Martonfi l-a abandonat și folosește un așa-numit *micrometrum externum novum*, de care face mult caz și pe care îl prezintă drept invenția sa. Un dispozitiv asemănător a fost aplicat cvadrantelor de perete din Göttingen, acum 40 de ani (*Kästner's astr. Abhandl. II Th. S. 215*). Noutatea constă în niște simple adăugiri de tip Ballhorn și, prin urmare, merită să-i fie acordat la fel de puțină atenție precum la p. 79, unde se dă multă importanță secretului prea bine cunoscut (*Artificium arcanum*) cum că sticla poate fi corodată de fluorină (*Fluss-Spath*) sau, așa cum scrie Martonfi, *Spatum Fluschbad*. 3) Cvadrantul de perete, 6 picioare în semidiametru, are, dincolo de împărțirea obișnuită în 90 și 96, încă și a treia, descoperită de Martonfi, denumită *Aequatorium*. Aceasta se întemeiază pe înălțimea ecuatorului la Alba Iulia, pentru care se stabilește punctul zero. După părerea lui Martonfi, aceasta ar trebui să folosească, în mod ideal, pentru a cerceta atât *devierea* (declinația), pe lângă *înălțimea* și efectul *paralaxei*, *refracției*, *aberației* și a *nutației*. Dacă Martonfi ne-ar învăța și cum anume s-ar putea realiza toate acestea prin intermediul noii sale împărțiri, atunci *erit nobis magnus Apollo!* Cunoscută fiind înălțimea polului, fiecare înălțime se poate preschimba ușor în deviere (declinație); care mai este atunci scopul unei noi diviziuni, complet inutile? 4) Luneta meridiană, non-acromată, are o lungime de 6 picioare, iar axa din *fer* pe care se reazămă are o lungime de 4 picioare. 5) Sectorul are 12 picioare în semidiametru, iar luneta obișnuită, care îi corespunde, are aceeași

distanță focală. 6) Conform paginii 137, *par* să existe 2 telescoape cu oglindă de 6 picioare 5 țoli și 4 picioare 10 țoli, în plus, și lunete normale de 6, 10, 12 și 22 de picioare. 7) Un instrument ecuatorial (609) de tip Dollond a fost achiziționat de curând (p. 78). Dimensiunile lui însă nu sunt date, totuși acestea pot fi estimate aproximativ după distanța focală de 17 țoli a lunetei.

Din această listă de instrumente existente se poate vedea faptul că s-a acordat mai multă atenție cantității decât calității. Cu excepția instrumentului ecuatorial care, în opinia lui La Lande și von Zach, este mai degrabă o jucărie drăguță decât un instrument util, toate celelalte par să fi fost realizate de muncitori din provincie sub supravegherea și îndrumarea lui Martonfi, conform paginii 175. Acest lucru nu ar trebui să nască așteptări în privința acurateții lor, mai ales dacă ținem seama de exemplele date cu privire la cunoștințele lui Martonfi în teoria instrumentelor. Recenzentul este convins că ar fi fost posibil ca observatorul din Alba Iulia să fie înzestrat cu suficiente dotări, incomparabil mai eficiente, la un cost mult mai mic. Un cerc întreg de două picioare, un acromat bun. O lunetă meridiană de trei până la patru picioare, un ceas astronomic bun, prevăzut cu un pendul compensator, o pereche de lunete acromate, prevăzute cu micrometru, de tip *Ramsden* sau *Dollond*, un bun sextant cu oglindă (care lipsește cu totul) de zece sau douăsprezece țoli, toate acestea ar fi fost suficiente pentru a face multe lucruri utile. Dar acum? Ce anume se poate aștepta de la niște instrumente produse de meșteri nepricepuți, conduși de un astronom la fel de nepriceput? Ce cost s-ar fi dovedit aici prea mare, dacă totul ar fi fost spre un beneficiu și un folos adevărat?

Cap. III *De variis usibus, examine, et rectificatione Instrumentorum astronomicorum.*

Martonfi oferă în acest capitol o introducere la metoda de testare a echipamentelor astronomice și descrie modul în care au decurs lucrurile în privința instrumentelor sale. A parcurge fiecare metodă în parte, nu ne permite spațiul aici. Recenzentul va alege doar o învățătură extrem de comună oricărui astronom pragmatic, și anume determinarea astronomică a timpului și ajustarea ceasurilor. Cunoașterea precisă a acesteia trebuie să fie (610) o cerință a oricărui observator, căci ea este o activitate esențială, care survine zilnic. Dar se va vedea cât de în urmă este Martonfi la acest capitol. Chiar la începutul § 99 se declară faptul că fiecare observație trebuie dată în timpul solar adevărat. Mulți astronomi până acum și-au făcut observațiile în *timp adevărat*, dar dacă au făcut-o și cu folos, este o altă chestiune. Astronomii englezi nu o fac, iar cei francezi încep, de asemenea, să-și realizeze observațiile în timp mijlociu, iar *La Lande* spune în cea mai nouă ediție a Astronomiei sale, art. 973: „*le tem[p]s moyen, égal et uniforme est proprement celui des astronomes, car le tem[p]s vrai leur est indifférent et inutile*”, iar în art. 975: „*le tem[p]s moyen est le seul dont on doit faire usage*”. Conceptul de *timp adevărat* este atât de împoțononat de tot felul de adăugiri inutile în articolul § 100, încât devine cu totul de neînțeles. În privința conceptului de timp sideral (§ 102), timpul primei mișcări nu este complet egal cu timpul care se scurge între două culminații succesive ale unei stele fixe, ci este puțin diferit din cauza precesiei. Unui *Schubert* nu i-a scăpat acest lucru (A.G.E. III B. S. 274.). Drept urmare, Martonfi stabilește în § 109 timpul între două culminații ale punctului vernal, lucru care este fals, căci regresul punctelor echinoctiale și nutația exprimă aici un efect.

Indicația dată în § 106, pentru modul de a verifica ceasul care măsoară timpul solar mijlociu cu ajutorul timpului sideral, nu este corectă; acest timp trebuie corectat de aberație și precesie, lucru cu atât mai necesar dacă, precum la Martonfi, este nevoie de compararea mai

multor zile, aflate la distanță unele de altele, de exemplu, momentul culminației lui Sirius de la 1 ianuarie la 14 februarie. Pentru corectarea ceasurilor care măsoară timpul solar mijlociu în funcție de amiaza adevărată, Martonfi menționează calendarele astronomice care exprimă timpul solar mijlociu în timp solar adevărat, fără a observa că cifrele se aplică numai locului pentru care sunt calculate efemeridele. Cât de puțin îi pasă lui Martonfi de astfel de redușii, este ilustrat în exemplul de la p. 228. Aici el folosește timpul solar mijlociu din data de 8 septembrie 1796 (611), indicat în timp solar adevărat de Anuarul Astronomic Berlinez, păstrând inclusiv a zecea parte a secundelor, deși diferența dintre Alba Iulia și Berlin pentru această zi este de 0,574. La verificarea ceasurilor prin înălțimile solare corespunzătoare, ar trebui consultate barometrele și termometrele! Transformarea timpului adevărat în timp mijlociu și viceversa este predată fără coerență. Ce anume trebuie să însemne *minuendum*, *tempus primo correctum* și celelalte lucruri similare? La fel de proastă este și instrucțiunea privitoare la stabilirea mersului ceasului (§ 114). Martonfi ia amiaza adevărată indicată, scade din ea 24 de ore și astfel găsește diferența dintre ceas și timpul adevărat. În ziua următoare, face tot așa. Diferența dintre cele două variații indică fie avansul, fie întârzierea ceasului. Cine procedează așa? Pentru a stabili mersul uniform al unui ceas, acesta trebuie obligatoriu comparat cu o măsură de timp uniformă; nu cu alta, care nu este ea însăși uniformă, ci schimbătoare. Din aceasta se poate vedea cât de ridicol a eșuat învățătura ajustării timpului; acesteia îi lipsesc cele mai elementare și mai practice metode. De exemplu, nu se spune nimic despre modul de determinare a amiezii cu ajutorul înălțimilor solare corespondente; corectarea amiezii nu este deloc pomenită. Să nu se creadă faptul că recenzentul a ales anume această materie, pentru că aceasta ar fi cel mai prost tratată. Dojana nu și-ar găsi sfârșitul în *nicio privință*. A se citi, de pildă, doar ceea ce se spune în § 153 despre paralaxă, aberație și nutație; despre indicația dată pentru ajustarea lunetei meridiene (§ 150), despre modul de a trasa o linie meridiană cu ajutorul instrumentelor ecuatoriale și multe altele (§ 166); se va dovedi cum Martonfi este în urmă în toate privințele.

Recenzentul încheie aici recenzia, oarecum tăioasă, a acestei cărți, pe care a citit-o integral, nu fără indignare și scârbă. Dar oare care prieten al științelor nu s-ar scârbi văzând cum cele mai nobile și mai bune proiecte sunt distruse *în felul acesta!* Nu ar trebui oare să-l deplângem pe vrednicul Episcop Batthyany, a cărui strădanie (612) scumpă răspunde acum atât de puțin bunelor sale intenții?

Anuarul în perioada Marii Uniri

Drd. Mihaela RACOVÎȚEANU

Institutul Cultural Român

E-mail: icr@icr.ro

Prezenta lucrare se constituie într-o **cercetare istoriografică** asupra unor colecții reprezentative de publicații seriale din perioada Marii Uniri, luând în considerare intervalul 1918 – 1921. Studiul s-a făcut asupra colecțiilor de presă ce cuprind ziarele *Adevărul* și *Universul* și revista *Bibliografia*, pentru a **identifica, analiza și explica modul de reflectare a anuarelor în paginile acestora**.

Publicațiile românești din perioada Marii Uniri (ziare politice, reviste literare, social-culturale, științifice, anuare, calendare, almanahuri, anale, buletine etc.) contribuie la progresul societății, în general, ale poporului și limbii române, în special, și au un rol foarte important în consolidarea bazelor democratice ale statului modern.

Adevărul, ziarul românesc cu cea mai îndelungată apariție, publică articole cu caracter economic, social, politic, cultural, devenind „organul unor puternice revendicări politice și culturale, contribuind la democratizarea vieții publice românești”, fiind cotidian de mare interes pentru întreaga populație. Comandamentul german de ocupație din Regat suspendă ziarul în luna octombrie 1916, dar care reapare după terminarea războiului, începând cu 3 ianuarie 1919.

Universul, cel mai răspândit și citit cotidian de informație, declarat apolitic, are înainte de război, în Vechiul Regat, un tiraj de 80.000 exemplare ce se vând cu prețul de 5 bani/exemplar. Atractivitatea ziarului este asigurată nu numai de prețul mic, dar și de o prezentare editorială de ținută. Între 22 octombrie/ 5 noiembrie 1916 și 13/ 30 noiembrie 1918 cotidianul nu apare.

Publicitatea din ziare devine un factor catalizator al societății, tirajele mari și prețurile mici contribuind direct la creșterea câștigurilor și circulația mai facilă a informației și, indirect, la sporirea dorinței de „a ști carte” și accelerarea alfabetizării populației.

Anuarul, periodic sau publicație serială?

De-a lungul timpului, categoria periodicelor sau a publicațiilor seriale a avut o serie de definiții mai mult sau mai puțin apropiate. Periodicele sunt definite ca „*publicații ce apar în continuare, la intervale de timp regulat (zilnic, săptămânal, bilunar, lunar etc.) și cuprind materiale științifice, literare și informative scrise de mai mulți autori*”¹. Ele se împart în următoarele categorii: ziare și jurnale; reviste; anuare; calendare și almanahuri; publicații referative, bibliografice, de librărie și anticariat.

În accepțiunea lui Dima-Drăgan, **periodicele** sunt publicații care apar cu o anumită repetitivitate calendaristică **până la un an, inclusiv**. Publicațiile seriale „*apar sub formă de volum, dar în continuare, neregulat, cu o numărătoare consecutivă*”, este de părere bibliologul,

concluzionând: „*toate publicațiile care apar într-o cadență mai mare de un an sau întâmplător se consideră seriale*”². Tot el definește anuarul ca „*publicație științifică, de regulă, cu ample informații globale, aparținând diferitelor instituții sau organizații*”.

Virgil Olteanu, în al său *Lexicon* din anul 1992, dă o astfel de definiție anuarului: „*publicație serială cu caracter statistic, care înregistrează activitatea unei organizații, instituții, întreprinderi etc. pe un an*”³.

„*Anuar – Publicație serială care apare, de regulă, anual. Editat de un organism sau instituție a cărei competență determină profilul și sfera sa de cuprindere. Anuarul poate cuprinde date, adrese ale persoanelor și organismelor, rapoarte și dări de seamă etc. În cazul în care este editat de o instituție științifică, poate conține și lucrări de specialitate*”⁴ este definiția dată de Mircea Regneală în *Dicționarul explicativ de biblioteconomie și știința informării*, apărut în anul 2001.

Reputatul profesor Mircea Regneală oferă în ampla lucrare *Tratat de biblioteconomie* o definiție mai cuprinzătoare, spunând că anuarul este o „*publicație serială, cu apariție anuală, care cuprinde informații extrem de diverse: cifre și date pe subiecte variate privind o anumită instituție, adrese ale persoanelor și organismelor editoare, rapoarte și dări de seamă, studii științifice etc.*”⁵.

Concluzionând, **anuarul este un document științific anual, cu caracter retrospectiv, ce cuprinde informații, inclusiv cu caracter statistic, și/ sau studii științifice în legătură cu profilul unei instituții sau organizații. Anuarul are un caracter versatil, se poate încadra atât în categoria periodicelor, cât și a publicațiilor seriale.**

Anuarul în presa din perioada Marii Uniri

Anuarul se poate numi *periodic*, când apare anual și este întocmit pentru un an calendaristic, și *serial*, când „*apare într-o cadență mai mare de un an*”, și cuprinde date pentru mai mulți ani. Contextul de după război și Marea Unire au influențat foarte mult periodicitatea anuarelor, astfel că se constată apariția unora care oferă informații pentru doi, trei sau chiar patru ani, conferindu-le mai degrabă caracterul de *serial*.

Tematica abordată este generală sau particulară, ceea ce face ca anuarul să fie „*un adevărat auxiliar indispensabil*”, cum îl numește Editura „Socec”, putând conține coordonatele industriale și comerciale ale țării întregi sau date despre activitatea dintr-un anumit domeniu a unei instituții, organizații sau asociații de profil.

Fig. 1. Antetul de pe coperta anuarului *Socec*⁶

Un anuar cu tematică generală este *Anuarul României Mari „Socec”*, cunoscut în epocă pentru complexitatea și exactitatea datelor cuprinse în el, ce însumează peste o mie de pagini cu localități rurale și urbane, date economice și statistice despre întreprinderi industriale și agricole, instituții din domeniul financiar-bancar sau ale statului, agenți economici, organizații sindicale, operatori în cultură sau turism, hărți și calendar.

Cu tematică particulară sunt anuarele unor instituții sau organizații formate din mai multe entități cu interese comune, dintr-o ramură specifică de activitate, cum sunt federalele de cooperare (*Anuarul Băncilor Populare și Federalelor*, *Anuarul cooperăției orășenești*, *Anuarul tovrășiiilor de credit, împrumut și păstrare*), domeniul naval (*Anuarul vaselor românești „Semaforul Dunărei și ale Mării Negre”*), învățământul (*Anuarul Universității din Cluj*, *Anuarul Școlii Politehnice din Timișoara*, *Anuarul seminarului arhidiecezan teologic „Andreian” ortodox-român din Transilvania*, *Anuarul Școlii Medii „Iosif Vulcan” din Arad*), societățile culturale (*Anuarul societății muzicale „George Enescu”*, *Anuarul societății literare „Gr. Alexandrescu”*).

Fig. 2. Coperta *Anuarului societății literare „Gr. Alexandrescu”* pe anii 1919-1920 și 1920-1921⁷

Caracterul anuarului – național, regional sau local, este determinat de aria de acoperire geografică a tematicii. Datele despre teritoriul întregii țări, de după Unire, până la apele României, fluviul Dunărea și Marea Neagră conferă anuarului caracter național: *Anuarul României Mari „Socec”*, *Anuarul cooperăției orășenești*, *Anuarul vaselor românești „Semaforul Dunărei și ale Mării Negre”*. Când tematica acoperă regiuni cum sunt Vechiul Regat al României sau Basarabia se poate vorbi de un anuar cu caracter regional: *Anuarul Băncilor Populare și Federalelor* din Vechiul Regat, *Anuarul tovrășiiilor de credit, împrumut și păstrare* din Basarabia. Un anuar cu caracter local cuprinde o tematică „punctuală” asupra unei instituții sau organizații, aflate într-o anumită localitate, cu activitate specifică într-un anumit domeniu, cum sunt învățământul sau cultura: *Anuarul Universității din Cluj*, *Anuarul seminarului arhidiecezan teologic „Andreian” ortodox-român* din Sibiu, *Anuarul Școlii Medii „Iosif Vulcan”*

din Arad, *Anuarul Școlii Politehnice* din Timișoara, *Anuarul societății muzicale „George Enescu”* din Iași, *Anuarul societății literare „Gr. Alexandrescu”* din Focșani. Caracterul unui anuar nu diminuează însă din importanța acestuia, întrucât este un document cu valoare științifică, iar reciproca este, în general, valabilă. Un anuar local poate fi de interes pentru persoane, instituții sau organizații din toată țara, iar un anuar cu caracter național poate interesa doar anumite categorii; prin urmare caracterul nu influențează nici distribuția și nici măsura în care ajunge la cei interesați.

Anuarele apar pe piață și cu întârziere de doi ani, cum este cazul *Anuarului Băncilor Populare și Federalelor din Vechiul Regat pe anul 1918*, publicat în 1920 și al *Anuarului băncilor populare și federalelor din Vechiul Regat pe anul 1919*, publicat în 1921. Există și lacune în continuitate, cum este *Anuarul României Mari „Socec”* care re apare după război, însă anul 1918 este „neacoperit” din punct de vedere al informațiilor. Edițiile ulterioare (1919–1920, 1920–1921) nu cuprind retrospectiv date de la ultima ediție dinainte de război până la cea curentă, deci continuitatea este întreruptă.

Periodice care publică date pentru un an, anul anterior, semnalate în anul 1920 în presă sunt: *Anuarul societății literare „Gr. Alexandrescu” a elevilor de curs superior din liceul „Unirea” din Focșani*, pentru anul școlar 1919–1920, și *Anuarul Universității din Cluj*, întocmit pentru anul universitar 1919–1920.

Primul *Anuar al Școlii Politehnice din Timișoara* apare în 1921, cu sprijinul susținut al rectorului sau directorului, cum era numit la acea vreme matematicianul Traian Lalescu. Periodicul prezintă informații pentru anul universitar 1920–1921. Alte anuare ale unităților de învățământ pentru anul școlar 1920–1921 sunt *Anuarul seminarului arhidiecezan teologic „Andreian” ortodox-român din Transilvania* din Sibiu și *Anuarul Școlii Medii „Iosif Vulcan”* din Arad. *Anuarul cooperăției orășenești pe anul 1919* apare în 1920.

Când pe piața editorială apar anuare retrospective pentru mai mulți ani este vorba de *seriale*. *Anuarul societății muzicale „George Enescu”* apare pentru doi ani, 1919 și 1920. *Anuarul vaselor românești „Semaforul Dunărei și ale Mării Negre”* prezintă situația flotei românești de navigație maritimă și fluvială pentru o perioadă mai mare, 1916–1919, iar *Anuarul tovărășiilor de credit, împrumut și păstrare* prezintă informații pentru asociațiile de tip cooperative de credit pentru perioada 1917–1920.

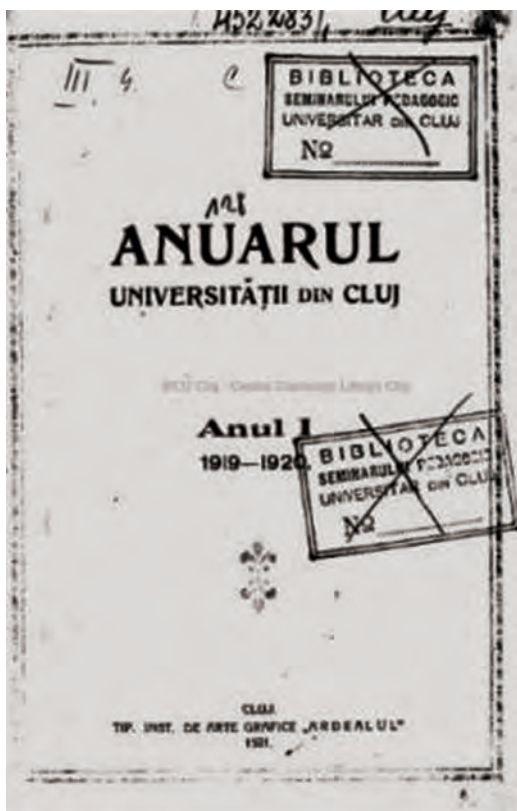

Fig. 3. Coperta *Anuarul Universității din Cluj* pe anul 1919-1920⁸

Anuarul României Mari „Socec” își reia apariția în 1920, aparând inclus într-o reclamă aflată pe ultima copertă a revistei lunare *Bibliografia*, an I, numărul 1 din iulie 1920. Societatea editoare își prezintă oferta editorială și comercială, iar în partea inferioară se regăsește o trimitere la titlul anuarului și la *Noul mers al trenurilor din toată țara*.

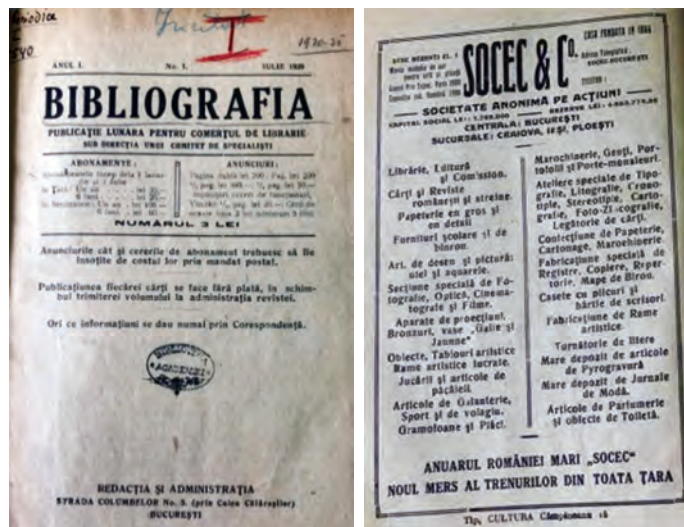

Fig. 4. Copertele 1 și 4 ale revistei *Bibliografia*⁹

Casa de editură „Socec & Co”, societate anonimă, anunță prin intermediul ziarului *Adevărul* că reia editarea unui volum important, întreruptă din cauza războiului. Articolul intitulat *Anuarul „Socec” al României Mari* este de dimensiuni considerabile și constă într-o pledoarie pentru necesitatea editării. Noua situație economică a României de după război și Marea Unire crează premisele reapariției unui astfel de document, „un adevărat auxiliar indispensabil pentru toate ramurile activității noastre sociale și mai cu deosebire pentru comerț și industrie”¹⁰, cât și pentru străinătate, „doritoare azi, mai mult ca oricând, a stabili raporturi de afaceri cu țara noastră”. Autorii articolului recunosc aprecierea publicului de care s-a bucurat anterior *Anuarul „Socec”*, care este „unică lucrare bună la noi în țară în acest gen”, dar în contextul trasării noilor granițe teritoriale precizează că se va actualiza cu aceste informații, că va fi o lucrare mai amplă, „complect alcătuită cu datele cele mai exacte și recente, cuprinzând întreg teritoriul României Mari”. Cotidianul recunoaște meritele și sacrificiile editorului de a trece peste „dificultățile tehnice de astăzi [...] pe lângă munca considerabilă care reclamă alcătuirea” lucrării și recomandă „cu căldură tuturor și în special autorităților noastre, d-lor comercianți și industriași, de a da acestui Anuar tot sprijinul binevoitor”. Acest „sprijin binevoitor” la care se face referire poate fi colaborarea din partea instituțiilor și întreprinderilor comerciale și industriale pentru furnizarea promptă a datelor necesare întocmirii anuarului sau achiziționarea lui pentru sprijin financiar. Articolul sfârșește într-un ton optimist, dând asigurări cititorilor că „știrea reapariției Anuarului „Socec” va fi primită cu vie satisfacțiune în toate cercurile”. Ampla lucrare este coordonată de Emile Melbert, „vechi specialist în această ramură de activitate publicistică”, cel care întocmise *Anuarul Național al României*¹¹ din 1900 în limbile română, franceză și germană.

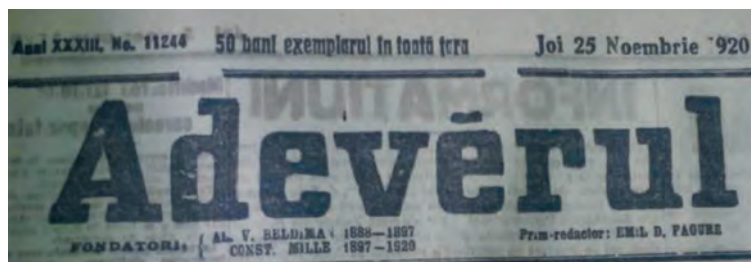

Fig. 5. Frontispiciul ziarului *Adevărul* și anunțul pentru *Anuarul Socec*¹²

Anuarul este anunțat și în *Universul* din 11 iulie 1921, la rubrica *Informațiuni Bibliografii*. *Anuarul general al României Mari 1920 - 1921* apare sub conducerea lui N.I. Anastasescu, „un volum în 8°, mare de peste 1000 pagini, tipărit elegant în străinătate (Italia) și legat special în percal”. Volumul în 8 foi tipografice este o lucrare extrem de amplă, iar calitatea reiese din specificația că este tipărit „elegant în străinătate (Italia)” și are o legătură „specială în percal”¹³. Anuarul cuprinde date economice și statistice, hărți, calendar și costă 400 lei. Cuprinsul oferă informații despre stațiuni balneo-climaterice, zăcăminte (mine, cariere, petrol), marea industrie, finanțe, bănci, societăți industriale, comerciale, agricultură, instituții, sindicate și organizații, adresele acestora precum și ale „tuturor profesiunilor libere pe orașe, provincii și județe, [pre]cum și un anuar internațional”¹⁴. Și în acest articol se arată necesitatea acestui tip de document, „o operă foarte necesară nu numai industriașilor și tuturor comercianților, ci oricărei instituțiuni economice, financiare și industriale, punându-le la îndemână izvoare bogate de informațiuni și numeroase adrese de care vor putea să aibă nevoie”.

Același ziar *Universul*, dar din data de 8 august 1921, publică un *Aviz* emis de editura „Socec & Comp.”, în care se precizează tipul și locul societății, „Societate Anonimă București”, prin care informează publicul larg că *Anuarul „Socec” al României Mari 1921-1922*, intens solicitat, este în lucru și va apărea în ianuarie 1922 „complet alcătuit cu datele cele mai recente și exacte, cuprinzând toate comunele urbane și rurale atât din Vechiul Regat, cât și din nouile ținuturi românești”¹⁵. Cu această ocazie se aduce la cunoștința societăților comerciale și industriale că pot trimite anunțurile lor până la data de 15 septembrie 1921, iar societățile anonime sunt rugate în mod expres „a comunica nouile consilii de administrație și personalul de direcțiune pentru a fi

inserate în mod exact în noul Anuar”. Avizul este semnat și datat: „Direcțiunea, 22 Iulie 1921”, înțelegându-se din acest Aviz că este, de fapt, un document oficial de informare publică.

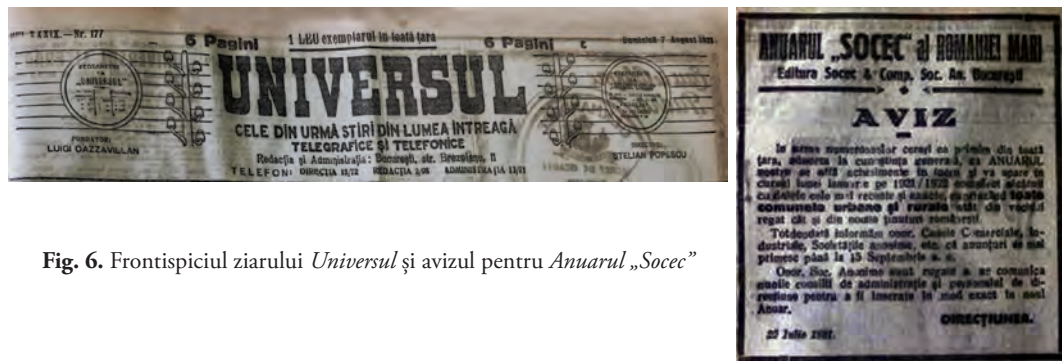

Fig. 6. Frontispiciul ziarului *Universul* și avizul pentru *Anuarul „Socec”*

Anuarul vaselor românești *Semaforul Dunărei și al Mării Negre: indicator nautic* este editat în 1920, la Brăila, de editura „Ancora”. Date despre acest volum putem afla din catalogul on-line¹⁶ al Bibliotecii Academiei Române. Autorii sunt specialiști în domeniu: Constantin Tonegaru, avocat la Serviciul Maritim Român și căpitan de cursă lungă, Jack Corbu care este arhitect naval, iar Gustav Eder, inginer-expert. „Dunărea” este numele societății anonime de navigație pe fluviul cu același nume. În cele 207 pagini se regăsesc următoarele liste: a șlepurilor de fier, tancurilor speciale, șlepurilor înecate între 1916–1919, cât și aceea a șlepurilor vândute pentru Cospoli și Rusia. Alte liste cuprind totalitatea remorcherelor de fier, vapoarelor speciale, remorcherelor capturate și înecate. Pentru cei interesați despre deținătorii de vase fluviale și maritime, în anuar se găsește lista alfabetică a armatorilor, cât și a șlepurilor despăgubite de casa „E. Behler”, a vapoarelor Serviciului Maritim Român și ale societăților „România” și „Maritima”. Dunărea cu afluenții, brațele și canalele navigabile de la izvoare până la Marea Neagră, cu tabela de distanțe și regiunile din Marea Neagră, periculoase navigației, sunt informații prețioase din lucrare. Anuarul cuprinde și numele ofițerilor de marină morți pentru patrie între 1916 și 1919, cât și un istoric al societăților române de navigație.

Anuarul vaselor românești, *Semaforul Dunărei și ale Mării Negre, „lucrare sub îngrijirea d-lor Jack Corbu, Tonegaru și Eder”*¹⁷, este semnalat în rubrica *Cărți și Reviste* din *Adevărul* de miercuri, 2 iunie 1920. Anunțul pentru periodicul ce cuprinde date despre flota comercială a României se repetă și în ziua următoare, joi, 3 iunie 1920.

În prolificul an 1920, apar anuare pentru mai multe domenii.

Anuarul Băncilor și Federaledor din Vecbiul Regat pe anul 1918 include date despre băncile populare existente și a federaledor cooperăției, destul de numeroase în Regatul României la momentul Marii Uniri. Casa Centrală a Băncilor Populare organizează activitatea băncilor populare, dar și a cooperativelor care includ obști de arendare sau de cumpărare, cooperative forestiere, de producție sau de consum etc. Scopul băncilor populare este de a asigura, în special țăranilor, accesul la credite ieftine, acordate în condiții avantajoase, de cele mai multe ori chiar în satul lor. Pe lângă acestea, se înființează și cooperativelor care sunt coordonate de o instituție centrală. Prima instituție cooperatistă românească la nivel central funcționează încă din anul 1903, în baza *Legii asupra băncilor populare sătești și a casei lor centrale*, după 15 ani transformându-se. „În anul

1918, în locul Casei Centrale a Băncilor Populare se înființează Casa Centrală a Cooperăției și Improprietăririi Sătenilor.¹⁸ Federalele sunt forme asociative ale societăților cooperative de orice fel (credit, desfacere și/ sau aprovizionare), au caracter economic și autonomie completă.

Într-o broșură intitulată *Faceți Cooperative!*, Victor Moldovan, unul dintre promotorii înființării cooperative în județul Bistrița-Năsăud, îndeamnă populația rurală să înființeze bănci populare și cooperative. Conform recomandărilor din broșură, în mentalitatea țăranului român, animat de spiritul unionist și de libertate ce se manifestă din plin după război, trebuie cultivată dorința de asociere și dezvoltat spiritul antreprenorial. „Voim să-l deprindem la unire și bună conducere, voim să-i câștigăm mărfuri bune și ieftine, voim să-i dăm posibilitatea ca să-și valorizeze produsele sale, cu excluderea speculanților, prin cooperativele sale, direct la consumant. Prin ambele acestea instituțiuni, voim ca țăranul nostru, acum dezrobot politiceste, să fie dezrobot și economiceste, voim să-l facem, în adevăr, liber și stăpân în țara sa.”¹⁹ Promisiunile suveranului, făcute în război ostașilor, că vor primi pământ și perspectiva reformei agrare dau un imbold țăranilor de a înființa cooperative, ca forme asociative de întreprindere agricolă, pentru obținerea unor câștiguri financiare de pe urma muncii lor. Iată ce declamă în broșură același Victor Moldovan: „Prin ambele acestea instituțiuni [bănci populare și cooperative], voim ca țăranul nostru, acum dezrobot politiceste, să fie dezrobot și economiceste, voim să-l facem, în adevăr, liber și stăpân în țara sa”.

Aceeași rubrică din *Adevărul – Cărți și Reviste* – anunță că a apărut²⁰ *Anuarul Băncilor Populare și Federalelor din Vechiul Regat pe anul 1918* ce oferă cititorilor informații despre existența băncilor populare și a federalelor cooperative de producție sau consum sub care se organizează, în 1918, cooperativele din Regatul României.

Fig. 7. Frontispiciul ziarului *Adevărul* și rubrica sa, *Cărți și reviste*

Periodicul este semnalat și în ziua următoare, duminică, 11 iulie 1920. La aceeași dată, duminică 11 iulie 1920, ziarul *Universul* include, în rubrica sa *Informațiuni. Bibliografii*, o listă a ultimelor noutăți literare apărute la editura „Cartea Românească S.A.”, printre care se regăsește *Anuarul băncilor populare și federalelor din Vechiul Regat pe 1918*, la prețul de 8 lei. Anunțul precizează că volumele din listă „se procură de la toate librăriile din întreaga țară”²², iar *Catalogul general* al editurii „se expediază gratis, la cerere”. Faptul că activitatea băncilor populare și a cooperativelor este în creștere și de interes pentru populație face ca periodicul să apară și anul următor, când este semnalat tot în paginile *Universul*-ui. Rubrica *Informațiuni. Bibliografii* oferă foarte succint date (titlul și prețul) despre *Anuarul băncilor populare și federalelor din Vechiul Regat pe anul 1919*, la „prețul 40 lei”²³.

Interesul pentru băncile populare și pentru cooperative se manifestă și pentru cele din provincia alipită, Basarabia. În cadrul rubricii *Informațiuni. Bibliografii* a cotidianului *Universul*, din 8 septembrie 1920, este semnalat *Anuarul 1917-1920 al tovărășiilor de credit, împrumut și păstrare*, „întocmit de stat, al cooperației din Basarabia”²⁴, ce prezintă situația și pentru perioada de dinaintea Unirii.

Fig. 8. Frontispiciul ziarului *Universul* și rubrica sa, *Bibliografii*

Nu numai țărani se asociază, ci și orașenii au posibilitatea de a forma diferite cooperative. Această tendință ia amploare în societatea românească de după război, astfel că există chiar o direcție în cadrul Ministerului Muncii și Ocrotirilor Sociale, denumită Direcția Cooperăției Orașenești, care se ocupă de coordonarea activității cooperativelor din țară. Autoritățile statului oferă informațiile necesare populației și prin *Anuarul cooperației orașenești pe anul 1919*, „întocmit de Direcția Cooperăției Orașenești din Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale”²⁵. Apariția anuarului este anunțată în ziarul *Universul* de sâmbătă, 27 noiembrie 1920, la rubrica *Informațiuni. Bibliografii*, fără a se da alte informații referitoare la editură, locul de unde se poate procura acesta sau prețul lui.

Rubrica *Informațiuni. Bibliografii* a cotidianului *Universul* de joi, 17 iunie, 1920, prezintă o serie de cărți și reviste primite la redacție. Artele și cultura beneficiază de numeroase tipuri de periodice, printre care și anuarul. Cititorii află din ziar că o societate muzicală a publicat un astfel de document – *Anuarul societății muzicale „George Enescu” pe anul 1919 și 1920* –, „din care se poate vedea ce muzică aleasă pot gusta ieșenii, datorită unor tineri plini de talent și de râvnă”²⁶.

Încă din 1918, în plin război, cu sprijinul lui George Enescu se înființează Orchestra Filarmonică din Iași, care desfășoară o amplă activitate concertistică în *Capitala Refugiului*. Concertele sale de caritate în beneficiul orfanilor de război și al Societății Crucea Roșie Română nu sunt uitate de oamenii de rând și nici de specialiști, impresionați de sprijinul maestrului. Activitatea și repertoriul orchestrei simfonice, formate din artiști locali, sunt prezentate în *Anuarul societății muzicale „George Enescu” pe anul 1919 și 1920*, „din care se poate vedea ce muzică aleasă pot gusta ieșenii, datorită unor tineri plini de talent și de râvnă”²⁷.

În țară se desfășoară o viață culturală activă, nu numai prin muzică, ci și prin cenaclurile literare, cunoscute în epocă drept societăți literare, care desfășoară o activitate intensă și încearcă să adune în jurul lor cât mai mulți membri.

În 1920 se tipărește *Anuarul societății literare „Gr. Alexandrescu” a elevilor de curs superior din liceul „Unirea” din Focșani*, la Tipografia „Alexandru N. Leon & Co” din localitate. Din cuvântul înainte al *Anuarului societății literare „Gr. Alexandrescu” a elevilor de curs superior din liceul „Unirea” din Focșani pe anul școlar 1919–1920*, intitulat *Câteva lămuriri și semnat de președintele societății I.M. Rașcu*, profesor de Limba Română, reiese că societatea a fost înființată în anul școlar 1898–1899, având drept scop „să popularizeze cunoștințele de literatură română și literatură generală”²⁸, și după 21 de ani crede că „nu va fi nefolositoare publicarea unui anuar în care să se oglindească activitatea elevilor și a profesorilor lor”. Periodicul conține: dările de seamă ale întrunirilor societății și hotărârile luate, materiale bio-bibliografice asupra vieții și operei unor scriitori (Grigore Alexandrescu, Titu Maiorescu etc.), creații proprii ale elevilor, recenzii, note de călătorie.

TABLA DE MATERIE	
Cuvânt înainte	1
I. Situații generale și statistici	17
Pr. x. Nr. 1	17
Pr. x. Nr. 2	18
Pr. x. Nr. 3	19
Pr. x. Nr. 4	20
Pr. x. Nr. 5	21
Pr. x. Nr. 6	22
Pr. x. Nr. 7	23
Pr. x. Nr. 8	24
Pr. x. Nr. 9	25
Pr. x. Nr. 10	26
Pr. x. Nr. 11	27
Pr. x. Nr. 12	28
Pr. x. Nr. 13	29
Pr. x. Nr. 14	30
Pr. x. Nr. 15	31
Pr. x. Nr. 16	32
Pr. x. Nr. 17	33
Pr. x. Nr. 18	34
Pr. x. Nr. 19	35
Pr. x. Nr. 20	36
Pr. x. Nr. 21	37
Pr. x. Nr. 22	38
Pr. x. Nr. 23	39
III. O compoziție artistică	40
	41
	42
	43
	44
	45
	46
	47
	48
	49
	50
	51
	52
	53

Fig. 9. Cuprinsul *Anuarului societății literare „Gr. Alexandrescu” din Focșani pe anul școlar 1919–1920* („Tabla de materie”²⁹)

Ziarul *Adevărul* de sâmbătă, 18 decembrie 1920, anunță că a apărut³⁰ anuarul, dar fără a indica pentru ce an școlar. Fiind sfârșitul anului 1920, este de înțeles că anuarul prezintă date din anul școlar 1919–1920.

Transpunerea în realitate a dorinței românilor de a avea o universitate românească în Transilvania se materializează la 1 noiembrie 1919, odată cu deschiderea Universității din Cluj. Condușă de Sextil Pușcariu, în calitate de rector, și având alături personalități ale vieții științifice și culturale (Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Dimitrie Gusti, Petru Poni, Gheorghe Țițeica etc.), prestigioasa instituție de învățământ superior editează *Anuarul Universității din Cluj pe anul 1919–1920*. În document se publică un raport „asupra activității universității de la înființarea ei”³¹ pe care savantul lingvist l-a și prezentat public, cu ocazia deschiderii oficiale din 10 octombrie 1920.

Ziarul *Universul* de vineri, 8 iulie 1921, prezintă la rubrica *Informațiuni. Bibliografii* câteva date bibliografice despre un anuar tot de dincolo de Carpați: *Anuarul seminarului arhiepiscopalian teologic „Andreian” ortodox-român din Transilvania, în [din] Sibiu, pe anul școlar 1920–21*. Anuarul este publicat prin eforturile profesorului dr. Eusebiu R. Roșca, directorul seminarului, „cuprinzând și patru convorbiri despre legăturile Bisericii cu casa și familia”³².

Tot în Transilvania se tipărește *Anuarul Școlii Medii „Iosif Vulcan” din Arad* pe anul școlar 1920–21, despre care scrie același cotidian *Universul* de sâmbătă, 9 iulie 1921. Rubrica *Informațiuni. Bibliografii* anunță că periodicalul este publicat de Victor Bobescu, directorul unității de învățământ, și conține „*multe note interesante și o vedere frumoasă a școlii*”³³.

Rubrica *Viața artistică* a cotidianului *Adevărul* de joi, 8 septembrie 1921, anunță pe scurt apariția primului număr al anuarului unei universități din Banat – „*Anuarul (anul I) al Școlii Politehnice din Timișoara*”³⁴, instituție înființată în noiembrie 1920 și condusă de matematicianul Traian Lalescu.

Concluzii

Din punctul de vedere al reflectării în presă a anualelor reiese faptul că acestea beneficiază de **reclamă indirectă**, cum este cazul *Anuarului României Mari „Socec”*, care apare inclus în reclama editurii. Doar o companie de anvergura „Socec” este capabilă de publicarea unui periodic de o asemenea mărime și își poate permite o pagină integrală de reclamă în revista *Bibliografia*, sau un articol de dimensiunea unei rubrici întregi în *Adevărul*. Alte organizații mai mici, fie de stat, fie particulare, care editează anuare, se zbat în oarecare leneputințe economice și luptă doar ca să rămână pe piața concurențială.

Din punctul de vedere al **promovării**, anuarele nu sunt foarte vizibile, anunțurile apărând în rubricile dedicate informării curente a publicului larg, intercalate printre cele pentru cărți, reviste și alte periodice. În general, anunțurile sunt descrieri bibliografice foarte succinte, fără prea multe informații la titlu sau conținut.

Modul precar de reflectare în presă demonstrează, de fapt, și prezența editorială. În condițiile grele de după război, anuarele întâmpină dificultăți în editare, fiindcă sunt probleme în redresarea economică și funcționarea la parametri normali a întregii societăți.

Ritmicitatea apariției are, de asemenea, de suferit, pentru că revenirea instituțiilor și organizațiilor la o viață administrativă normală este dificilă și de aceea și publicațiile, chiar retrospective, apar cu întârziere sau nu mai apar deloc, în acest caz neavând continuitate.

Caracteristica anuarului, numită inițial „versatilitate”, prin încadrarea facilă în categoria periodicelor sau a serialelor, nu are o influență covârșitoare în ceea ce privește publicarea. Anuarul se publică ori nu, depinde de contextul economico-social și cultural în care se află editorul.

Note

¹ AVRAMESCU, Tiberiu. *Adevărul. Mișcarea democratică și socialistă (1895-1920)*. București, 1982, p. 146-197, 397-405. *Apud.* Gheorghe PLATON (coord.). *Istoria Românilor*, vol. VII, tom II: *De la Independență la Marea Unire*. București: Editura Enciclopedică, 2003. p. 554.

² Corneliu DIMA-DRĂGAN. *Bibliologie generală. Fascicula I. Organizarea și prelucrarea colecțiilor*. București: [s.n.], 1976. p. 26.

³ *Ibidem*, p. 138.

⁴ Virgil OLTEANU. *Din istoria și arta cărții. Lexicon. Vademecum pentru cititori, editori, ziariști, tipografi, bibliotecari, librari, documentariști, arhiviști, muzeografi, profesori și studenți*. București: Editura Enciclopedică, 1992. p. 29.

⁵ Mircea REGNEALĂ. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării. Vol 1, A-L*, ediția a II-a, revăzută și adăugită. București: FABR, 2001. p. 41.

- ⁶ Mircea REGNEALĂ (coord.). *Tratat de biblioteconomie. Vol 2. Managementul colecțiilor și serviciilor de bibliotecă. Partea 1*. București: Asociația Bibliotecilor din România, 2014. p. 161.
- ⁷ CONCEPT M8 2019. Însemnările unui geograf. *Cărți. România. Anuarul Socec al României Mari*. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://conceptm8.wordpress.com/2011/05/21/anuarul-socec-al-romaniei-mari/>
- ⁸ Colecțiile Bibliotecii Naționale a României.
- ⁹ Colecțiile BCU Cluj.
- ¹⁰ Colecțiile Bibliotecii Academiei Române.
- ¹¹ *Adevărul*, an 33, nr. 11244, joi, 25 noiembrie 1920, p. 3.
- ¹² Émile MELBERT. *Anuarul Național al României al Comerțului, Industriei și Administrațiune 1900*. București: Tipografia Dreptatea, 1900. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.anticariat-unu.ro/anuarul-national-al-romaniei-al-comerțului-industriei-si-administrațiune-intocmit-de-emile-melbert-1900-p48671>
- ¹³ Colecțiile Bibliotecii Metropolitane București.
- ¹⁴ *Percal* - material din bumbac, foarte fin și totodată rezistent la uzură, datorită urzelii dese, folosit în general pentru confecționarea articolelor vestimentare.
- ¹⁵ *Universul*, an 39, nr. 154, luni, 11 iulie 1921, p. 5.
- ¹⁶ *Universul*, an 39, nr. 177, duminică, 7 august 1921, p. 4.
- ¹⁷ Biblioteca Academiei Române. Catalog on-line. *Fișă de catalog: Semaforul Dunărei și al Mării Negre*. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: http://aleph23.biblad.ro:8991/F/26F11S8KU64D/DJ2R4X4CIPPCU11PQUVS9AKDBJ12AKY3KYCIHY-41504?func=full-set-set&set_number=013240&set_entry=000009&format=999
- ¹⁸ *Adevărul*, an 33, nr. 11094, miercuri, 2 iunie 1920, p. 4 și *Adevărul*, an 33, nr. 11095, joi, 3 iunie 1920, p. 4.
- ¹⁹ Confederația Sindicală Națională „MERIDIAN” România (CONSINCOOP). *Evoluția în timp a cooperăției de consum - Începând cu anul 1903*. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.csnmeridian.ro/files/docs/CONSINCOOP.pdf>
- ²⁰ Arhivele Naționale. *Prefață. FOND: Colecția Cooperative și Bănci Populare de Adrian Onofreiu*. Bistrița, 2003. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: http://old.arhivelenationale.ro/images/custom/image/serban/inventare%20sjan/bistritanasaud/Colectia%20Cooperative%20si%20Banci%20Populare_1920-1952.pdf
- ²¹ *Adevărul*, an 33, nr. 11127, sâmbătă, 10 iulie 1920, p. 2. și *Adevărul*, an 33, nr. 11128, duminică, 11 iulie 1920, p. 2.
- ²² *Universul*, an 38, nr. 168, duminică, 11 iulie, 1920, p. 2.
- ²³ *Universul*, an 39, nr. 34, luni, 14 februarie 1921, p. 2
- ²⁴ *Universul*, an 38, nr. 217, miercuri, 8 septembrie, 1920, p. 3.
- ²⁵ *Universul*, an 38, nr. 284, sâmbătă, 27 noiembrie 1920, p. 2.
- ²⁶ *Universul*, an 38, nr. 147, joi, 17 iunie, 1920, p. 2.
- ²⁷ *Universul*, an 38, nr. 147, joi, 17 iunie, 1920, p. 2.
- ²⁸ Anuarul Societății Literare „Gr. Alexandrescu” a elevilor de curs superior din Liceul „Unirea” din Focșani. Anul Școlar 1919-1920. [online]. În: *Revista noastră. Publicație a elevilor și profesorilor Colegiului Național „Unirea” din Focșani (fondată 1912)*. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: http://revistanoastra.lufu.ro/files/anuar_nr_1_1919-1920.pdf
- ²⁹ *Ibidem*. [online]. [accesat 20.03.2019]. Disponibil pe Internet: http://revistanoastra.lufu.ro/alte_publicatii.html
- ³⁰ *Adevărul*, an 33, nr. 11264, sâmbătă, 18 decembrie 1920, p. 2.
- ³¹ *Universul*, an 39, nr. 102, sâmbătă, 7 mai 1921, p. 3.
- ³² *Universul*, an 39, nr. 151, vineri, 8 iulie 1921, p. 3.
- ³³ *Universul*, an 39, nr. 152, sâmbătă, 9 iulie 1921, p. 3.
- ³⁴ *Adevărul*, an 34, nr. 11481, joi, 8 septembrie 1921, p. 2.

Bibliografie

Monografii

DIMA-DRĂGAN, Corneliu. *Bibliologie generală. Fascicula I. Organizarea și prelucrarea colecțiilor*. București: Ed. [s.n.], 1976.

OLTEANU, Virgil. *Din istoria și arta cărții. Lexicon. Vademecum pentru cititori, editori, ziarști, tipografi, bibliotecari, librari, documentariști, arhiviști, muzeografi, profesori și studenți*. București: Editura Enciclopedică, 1992.

PLATON Gheorghe (coord.). *Istoria Românilor*, vol. VII, tom II: *De la Independență la Marea Unire*. București: Editura Enciclopedică, 2003.

REGNEALĂ, Mircea. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării. Vol 1, A-L*, ediția a II-a, revăzută și adăugită. București: FABR, 2001.

REGNEALĂ, Mircea (coord.). *Tratat de biblioteconomie. Vol 2. Managementul colecțiilor și serviciilor de bibliotecă. Partea 1*. București: Asociația Bibliotecilor din România, 2014.

Periodice

Adevărul, colecțiile 1919, 1920, 1921.

Bibliografia, colecția 1920-1921.

Universul, colecțiile 1918, 1920, 1921.

Resurse web

Anuarul Societății Literare „Gr. Alexandrescu” a elevilor de curs superior din liceul „Unirea” din Focșani. Anul Școlar 1919-1920. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. În: *Revista noastră. Publicație a elevilor și profesorilor Colegiului Național „Unirea” din Focșani (fondată 1912)*. Disponibil pe Internet la adresa: http://revistanoastra.lufo.ro/files/anuar_nr_1_1919-1920.pdf

Arhivele Naționale. *Prefață. FOND: Colecția Cooperative și Bănci Populare de Adrian Onofreiu*. Bistrița, 2003. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: http://old.arhivelenationale.ro/images/custom/image/serban/inventare%20sjan/bistritanasaud/Colectia%20Cooperative%20si%20Banci%20Populare_1920-1952.pdf

Biblioteca Academiei Române. Catalog on-line. *Fișă de catalog: Semaforul Dunărei și al Mării Negre*. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: http://aleph23.biblacad.ro:8991/F/26F11S8KU64DDJ2R4X4CIPPCU1IPQUVS9AKDBJ12AKY3KYCI IY-41504?func=full-set-set&set_number=013240&set_entry=000009&format=999

CONCEPT M8 2019. Însemnările unui geograf. *Cărți. România. Anuarul Socec al României Mari*. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://conceptm8.wordpress.com/2011/05/21/anuarul-socec-al-romaniei-mari/>

Confederația Sindicală Națională „MERIDIAN” ROMÂNIA (CONSINCOOP). *Evoluția în timp a cooperăției de consum – Începând cu anul 1903*. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.csnmeridian.ro/files/docs/CONSINCOOP.pdf>

MELBERT, Émile. *Anuarul Național al României al Comerțului, Industriei și Administrațiune 1900*. București: Tipografia Dreptatea, 1900. [online]. [Accesat la: 20.03.2019]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.anticariat-unu.ro/anuarul-national-al-romaniei-al-comerțului-industriei-si-administrațiune-intocmit-de-emile-melbert-1900-p48671>

Rezumate

Elena COJUHARI – Albumul România în Primul Război Mondial pe Drumul spre Marea Unire – 1916-1918

Biblioteca Națională a României a derulat, încă din 2016, o serie de evenimente în cadrul proiectului național „Centenar 2018”, în perioada 2016-2019 fiind organizate și realizate seria de expoziții *România în Primul Război Mondial – 1916-1918*. Tot acest parcurs istoric a fost amplu documentat, sub diversele sale aspecte, în paginile albumului *România în Primul Război Mondial pe Drumul Spre Marea Unire – 1916-1918*, apărut cu sprijinul Departamentului Centenar din cadrul Ministerului Culturii și al Identității Naționale. Volumul și-a propus să ajungă până la cele mai adânci paliere ale mentalului colectiv românesc de pretutindeni, în vederea elucidării și prezentării reale și obiective a etapelor esențiale de constituire a statului român, a evoluției naționale din cele mai diverse și mai importante teritorii locuite de români. Albumul conține imagini care acoperă o gamă variată de documente: arhivă, fotografii, presă, hărți, partituri, având ca subiect participarea României la Primul Război Mondial și realizarea României Mari. Toate originalele acestora fac parte din patrimoniul național deținut de Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României și selectate din fondurile Cabinetului Arhiva istorică, Cabinetul de Fotografie, Cabinetul de Periodice vechi românești, Cabinetul de Muzică și ale Cabinetului de Cartografie. De asemenea, albumul conține informații sociale și politice extrem de valoroase, apărute în articole din presa vremii, completate pe alocuri cu mici fragmente selectate din surse veridice, memorii și analize, indicate în cadrul bibliografiei.

Cuvinte-cheie: *proiect editorial, Centenarul Marii Uniri, Biblioteca Națională a României, fotografii, Colecții speciale.*

Nicoleta CORPACI – eUser-ul: manifestul bibliotecarului contemporan pentru fidelizarea și loializarea acestuia

Globalizarea și schimbarea societății, având la bază tehnologiile interactive, au creat noi punți pentru redefinirea conceptului de bibliotecă și pentru reinventarea de noi direcții de management și de marketing specifice, necesare atragerii, fidelizării și loializării comunității de utilizatori pe care o deservește. *eUser-ul* sau *utilizatorul secolului XXI* este persoana creată și dezvoltată în era globalizării, care, ținând seama de informațiile oferite și efectele pozitive ale Internetului, pe care le exploatează la maximum de potențial, solicită structurilor cu care interacționează să fie prezențe active în viața comunității și să ofere servicii publice prompte. Pentru *eUser*, biblioteca reprezintă un centru de interes cultural și social, o platformă educațională, un loc unde învață să transforme informația în cunoaștere. Însă ansamblul schimbărilor bazate pe conceptele IT au produs un alt tip de relație și o reorientare a comportamentului utilizatorilor și a bibliotecarilor, deopotrivă. Această „reinventare” a bibliotecii, bazată pe tehnologie, este un proces greoi și anevoios, ce întâmpină o serie de bariere în calea dezvoltării de noi servicii și accesul la surse exhaustive de regăsire a informației. În cazul Bibliotecii Naționale a României,

aplicarea unor planuri eficiente de coordonare a domeniului de relaționare cu utilizatorii se derulează în mai multe etape, care sunt prezentate detaliat în articol.

Cuvinte-cheie: *globalizare, Internet, utilizator, Biblioteca Națională a României, servicii pentru utilizatori, relația utilizator – bibliotecă.*

Cristina BANDRABUR – Studiu asupra utilizării platformelor de socializare în bibliotecile din România

Este analizat modul în care câteva dintre cele mai importante biblioteci din România (Biblioteca Națională a României, Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj, Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara și Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași) și, pentru comparație, două mari biblioteci din Regatul Unit (British Library și Biblioteca Universității Oxford) utilizează platformele de socializare. Pentru a realiza această analiză sunt prezentate rolul bibliotecii în societatea contemporană, impactul platformelor de socializare în viața de zi cu zi și modul în care bibliotecile pot utiliza instrumentele aparținând *social media* pentru a își atinge obiectivele. Astfel, bibliotecile din Occident au înțeles mai bine faptul că promovarea activității în mediul online reprezintă una dintre cele mai sigure metode de a atrage utilizatorii, exemplu care ar trebui urmat de bibliotecile din România, întrucât progresul realizat de acestea prin intermediul rețelelor de socializare este clar dovedit de statisticile care atestă creșterea numărului de utilizatori. Evoluția tehnologiei și prezența Internetului în bibliotecile din România reprezintă un avantaj de care aceste structuri infodocumentare ar trebui să se folosească mai mult în vederea atingerii scopului și obiectivelor propuse, fiind un mijloc rapid și eficient de comunicare.

Cuvinte-cheie: *rețea de socializare, bibliotecă, servicii pentru utilizatori, Internet.*

Kalinca-Andreea VELCSOV – Serviciile de referințe online

Într-un mediu caracterizat de schimbări, în care evoluția tehnologică conferă erii Internetului un loc generos, lumea se aliniază noilor condiții. Timpul devine un element-cheie iar lumea vrea răspunsuri la probleme cât mai rapide și punctuale, utilizând căile cele mai ușoare, ce implică un minim de efort. În acest mediu, serviciile de referințe online oferite de bibliotecile universitare reprezintă soluția spre rezolvarea unei informări exacte și sigure. Serviciile și produsele din mediul online trebuie folosite cu precauție, iar serviciile de referințe online arată calea spre utilizarea produselor existente pe piața informațională a internetului. Articolul de față prezintă aceste servicii de referințe online oferite de biblioteci și surprinde modul în care acestea s-au dezvoltat într-un mediu aflat în schimbare, dovedindu-și utilitatea și seriozitatea. Aceste servicii sunt mai bine evidențiate la nivel european, iar exemplificările din acest articol fac referire cu precădere la cele din Franța. La nivel național, servicii de referință online încep să existe în bibliotecile universitare, dar nu sunt suficient de bine dezvoltate și exploatare. În articol se regăsesc câteva sugestii cu potențial de implementare, referitoare la dezvoltarea și funcționalitatea serviciilor de referință online în bibliotecile universitare autohtone.

Cuvinte-cheie: *servicii de referință, servicii online, bibliotecă universitară.*

Cristina CATEREV – Diferite abrevieri formate de-a lungul anilor în vocabularul Științelor informației

La început, prescurtările par să fi avut legătură cu textele care urmau să fie gravate pe monede. În prezent facem o distincție între abrevieri, acronime, logo-uri și simboluri, cunoscute toate sub numele generic de abrevieri. Standardul internațional ISO 1087: 2000 oferă o perspectivă dublă asupra terminologiei: prima este definită de setul de denumiri aparținând unei limbi dintr-un domeniu de specialitate, iar a doua este reprezentată ca o știință care studiază structura, formarea, dezvoltarea, utilizarea și gestionarea terminologiilor în diverse domenii. Abrevierile sunt o formă prescurtată a unui cuvânt sau a unei expresii, cuvinte compuse din litere sau o frază care este folosită în mod obișnuit în scrierea tehnică. Abrevierea are ca rezultat un cuvânt inventat prin simplificare, ușor de pronunțat, monosilabic sau bisilabic, format de obicei din silabe care conțin atât vocale cât și consoane. Aceste abrevieri pot fi adoptate din limbi de circulație internațională și din limba română. Elaborarea unui *Dicționar de prescurtări comune din știința informării* este necesară și foarte importantă pentru cercetătorii aparținând domeniului biblioteconomiei și tehnologiilor informaționale, precum și crearea unei baze de date naționale, cu posibilitatea de a traduce termeni în diferite limbi de circulație internațională.

Cuvinte-cheie: *știința informației, abrevieri.*

Aurelia MIRCESCU – Rolul lui Antim Ivireanul în cultura românească

Lucrarea își propune să evoce personalitatea lui Antim Ivireanul și implicarea lui în dezvoltarea culturii românești. Este evocată activitatea sa în cadrul bisericii, ca stareț al Mănăstirii Snagov, ca episcop al Râmnicului și ca ctitor de biserici: construirea Mănăstirii Tuturor Sfinților din București (1713-1715), denumită ulterior Mănăstirea Antim, pentru care a instituit un set de reguli de bună funcționare, *Așezământul Mănăstirii Antim* reprezentând cel mai vechi regulament de organizare și funcționare al unui lăcaș sfânt. În cadrul mănăstirii a funcționat o școală în care copiii învățau timp de patru ani limbile română și slavonă, două tipografii – română și grecească și o bibliotecă, prima bibliotecă publică din Țara Românească pentru care Antim stabilește reguli de împrumut. De asemenea, de-a lungul vieții sale Antim Ivireanul a tipărit 63 de cărți, dintre care 21 în limba română, patru fiind scrise de el. În toate scrierile sale, Antim propovăduiește introducerea limbii române în biserică, prin tipărirea cărților de slujbă în limba română, contribuind la crearea unei limbi liturgice românești care dăinuie până în zilele noastre. Cea mai importantă lucrare a sa, *Didahiile*, este o culegere de predici ținute la sărbătorile importante și la duminicile de peste an, scrisă într-o frumoasă și cursivă limbă românească.

Cuvinte-cheie: *Antim Ivireanul, Mănăstirea Antim, cultura română, evocarea unei personalități, ctitor, tipograf, bibliotecă publică.*

Cristian MLADIN – Recenzia Baronului Franz Xaver von Zach la opera *Initia Astronomica*

Articolul este traducerea unei recenzii de epocă, apărută în volumul *Allgemeine geographische Ephemeriden* (AGE), ver. F. von Zach, Vol. 3, im Verlage des Industrie-Comptoirs, Weimar, 1799, la paginile 601-612. Autorul recenziei este astronomul austro-ungar Franz

Xaver von Zach (1754-1832), considerat unul dintre promotorii astronomiei în secolul al XVIII-lea, director al observatorului ducelui Ernest II de Saxa-Gotha-Altenburg (1745-1804) din Gotha, care este și editorul publicației *Allgemeine geographische Ephemeriden* (vol. 3, 1799). Lucrarea recenzată, care ar fi trebuit să fie prima lucrare dintr-o lungă și complexă serie de șase volume, este *Initia Astronomica*, scrisă de primul director al observatorului astronomic de la Alba Iulia, Anton Mártonfi (1748-1799), numit în acest post de Ignatius Batthyány. Îndemnul de a traduce această recenzie a pornit de la articolul lui Dan-George Uza, membru fondator al Societății Române pentru Astronomie Culturală (S.R.P.A.C.): *Fadensonnen. Despre linia meridiană de la Observatorul Batthyany*, de pe blogul <http://cerculdestele.blogspot.com/>

Cuvinte-cheie: *Anton Mártonfi, recenzie, traducere, Alba Iulia.*

Mihaela RACOVITȚEANU – **Anuarul în perioada Marii Uniri**

Prezenta lucrare se vrea o cercetare istoriografică asupra unor colecții reprezentative de publicații seriale din perioada Marii Uniri, apărute în perioada 1918-1921. Studiul a luat în considerare ziarul *Adevărul* și *Universul* și revista *Bibliografia* și a fost realizată pentru a identifica, a analiza și a explica modul de reflectare a anualelor, editate în aceeași perioadă, în paginile acestora. Astfel, *Adevărul*, ziarul românesc cu cea mai îndelungată apariție, publică articole cu caracter economic, social, politic, cultural, fiind „organ” al unor puternice revendicări politice și culturale, contribuind la democratizarea vieții publice românești. *Universul*, declarat apolitic, este cel mai răspândit și citit cotidian de informație, și datorită prețului mic, dar și prezentării editoriale. În general, publicațiile românești din perioada Marii Uniri (ziare politice, reviste literare, social-culturale, științifice, anuare, calendare, almanahuri, anale, buletine etc.) contribuie la progresul societății, în general, ale poporului și limbii române, în special, și au un rol foarte important în consolidarea bazelor democratice ale statului modern.

Cuvinte-cheie: *Marea Unire de la 1918, publicație serială, anuar, cercetare istoriografică.*

Abstracts

Elena COJUHARI – **The album *Romania in the First World War on the Way to the Great Union – 1916-1918***

Since 2016, the National Library of Romania has carried out a series of events within the „Centenary 2018” national project, one of them being the series of exhibitions *Romania in the First World War - 1916-1918* organized between 2016-2019. All this historical journey has been extensively documented, under its various aspects, in the pages of the album *Romania in the First World War on the Way to the Great Union - 1916-1918*, published with the support of the Centenary Department within the Ministry of Culture and National Identity. The volume aims to reach the deepest levels of the Romanian collective consciousness from everywhere, to elucidate and present the real and objective key steps in establishing the Romanian state, of the national evolution from the most diverse and important territories inhabited by Romanians. The album contains images that cover a wide range of documents: archive, photos, press, maps, printed music with the subject of Romania’s participation in the First World War and the achievement of Greater Romania. All their originals are part of the national patrimony held by the Special Collections of the National Library of Romania and selected from the collections of the Cabinet of the Historical Archive, the Cabinet of Photography, the Cabinet of Old Romanian Periodicals, the Cabinet of Music and the Cabinet of Cartography. Also, the album contains extremely valuable social and political information, appeared in articles from the press of the time, supplemented at times with small fragments selected from reliable sources, memories, and analyzes, indicated in the bibliography.

Keywords: *editorial project, Centenary of the Great Union, National Library of Romania, photos, Special collections.*

Nicoleta CORPACI – **The eUser and the manifesto of the contemporary librarian for its loyalty**

The globalization and change of the society, based on interactive technologies, have created new bridges for the redefinition of the library concept and for the reinvention of new specific management and marketing directions necessary to attract, retain and loyalize the community of users it serves. The *eUser* or *user of the 21st century* is a person created and developed in the age of globalization, which, taking into account the information provided and the positive effects of the Internet, which they exploit to the full potential, requires the institutions with which they interact to be active presence in the life of the community and to provide prompt public services. For the *eUsers*, the library represents a center of cultural and social interest, an educational platform, a place where they learn to transform information into knowledge. But all the changes based on IT concepts have produced another kind of relationship and a shift in the behavior of users and librarians alike. This “reinvention” of the library, based on technology, is a cumbersome and time-consuming process that encounters

a number of barriers to the development of new services and access to exhaustive sources of information retrieval. In the case of the National Library of Romania, implementation of effective plans for coordinating the relationship with users is carried out in several stages, which are presented in detail in the article.

Keywords: *globalization, Internet, user, National Library of Romania, services for users, user-library relationship.*

Cristina BANDRABUR – Study on the use of social media platforms in Romanian libraries

The paper analyzes how some of the most important libraries in Romania (The National Library of Romania, the Academy Library, the „Carol I” Central University Library in Bucharest, the „Lucian Blaga” Central University Library in Cluj, the „Eugen Todoran” Central University Library in Timisoara and the „Mihai Eminescu” Central University Library in Iași) and, for comparison, two major UK libraries (British Library and Oxford University Library) uses social media platforms. To perform this analysis are presented the library role in contemporary society, the impact of social media platforms in everyday life and how libraries can use social media tools to achieve their goals. Thus, libraries in the West have better understood that promoting online activity is one of the most effective ways to attract users, an example that should be followed by libraries in Romania, whereas the progress made by them through social networks is evidenced by the statistics attesting to the increase in the number of users. Developments in technology and the presence of the Internet in the Romanian libraries are an advantage these institutions should use more to achieve their goals and objectives being a fast and efficient means of communication.

Keywords: *social network, library, user services, Internet.*

Kalinca-Andreea VELCSOV – The online reference services

In an environment characterized by changes, in which the technological evolution gives the Internet era a generous place people line up to the new conditions. Time becomes a key element and the world wants answers to problems as quickly and punctually as possible, using the easiest ways, with a minimum of effort. In this environment, the online reference services offered by the university libraries represent the solution for accurate and reliable information. Online services and products should be used with caution, and online referral services point the way to using existing products on the Internet information market. This article presents these online reference services offered by libraries and captures how they have developed in a changing environment, proving their usefulness and reliability. These services are better highlighted in Europe, and the examples in this article refer mainly to those in France. At the national level, online reference services start to exist in university libraries, but they are not sufficiently well developed and exploited. The article contains some suggestions with potential for implementation, regarding the development and functionality of online reference services in local university libraries.

Keywords: *reference services, online services, university library.*

Cristina CATEREV – Different abbreviations formed by years in the Information Science vocabulary

In the beginning, abbreviations seem to have been linked to the texts to be engraved on the coins. We now make a distinction between abbreviations, acronyms, logos, and symbols, presented in spelling, under the generic name of the abbreviations. International Standard ISO 1087: 2000 requires a double perspective on the terminology: the first one is defined by the set of designations belonging to a language in a specialized field and the second one is represented as a science that studies the structure, formation, development, use, and management of terminologies in various fields. Abbreviations are called an abbreviated form of a word or phrase and words composed of letters or a phrase that is commonly used in technical writing. The abbreviation is a word invented by extreme simplification, easy to pronounce, monosyllabic or dissyllabic, usually syllables containing both vowels and consonants. These abbreviations can be adopted from other international languages and Romanian. The compiling of a *Science Information Dictionary of Common Abbreviations* is needed and very important for researchers belonging to the field of librarianship and information technologies, and also the creation of a national database with the possibility to translate terms into various international languages.

Keywords: *information science, abbreviations.*

Aurelia MIRCESCU - The role of Antim Ivireanul in the Romanian culture

The paper aims to bring to mind the personality of Antim Ivireanul and his involvement in the development of the Romanian culture. Its activity within the Church is evoked, as abbot of the Snagov Monastery, as bishop of Râmnic and as founder of churches: building of All Saints Monastery in Bucharest (1713-1715), later called the Antim Monastery for which he established a set of rules for proper functioning, the *Antim Monastery Establishment* representing the oldest regulation for organization and functioning of a holy place. Within the monastery, there was a school where children were taught for four years Romanian and Slavonic, two printers - Romanian and Greek and a library, the first public library in Wallachia for which Antim establishes loan rules. Also, throughout his life, Antim Ivireanul has printed 63 books, of which 21 in Romanian, four being written by him. In all his writings, Antim preaches the introduction of the Romanian language in the church by printing religious service books in Romanian and contributing to the creation of a Romanian liturgical language that continues to this day. His most important work, *Didahiile*, is a collection of sermons held on important holidays and Sundays over the year, written in a beautiful and cursive Romanian language.

Keywords: *Antim Ivireanul, Antim Monastery, Romanian culture, evoking a personality, founder, printer, public library.*

Cristian MLADIN - Baron Franz Xaver von Zach's review of the work *Initia Astronomica*

The article is a translation of an old review published in the volume *Allgemeine geographische Ephemeriden* (AGE), ver. F. von Zach, Vol. 3, im Verlage des Industrie-Comptoirs, Weimar, 1799, on pages 601-612. The review author is the Austro-Hungarian astronomer Franz Xaver von Zach (1754-1832), considered one of the pioneers of astronomy in the

eighteenth century, director of the observatory of Duke Ernest II of Saxa-Gotha-Altenburg (1745-1804) of Gotha, who is also the publisher of *Allgemeine geographische Ephemeriden* (vol. 3, 1799). The reviewed work that would have been the first of a long and complex series of six volumes is *Initia Astronomica*, written by the first director of the astronomical observatory in Alba Iulia, Anton Mártonfi (1748-1799), appointed to this post by Ignatius Batthyány. The urge to translate this review started from the article of Dan-George Uza, a founding member of the Romanian Society for Cultural Astronomy (S.R.P.A.C.): *Fadensonnen. About the meridian line from the Batthyany Observatory*, from the blog <http://cerculdestele.blogspot.com/>

Keywords: *Anton Mártonfi, review, translation, Alba Iulia.*

Mihaela RACOVÎȚEANU – **The yearbooks during the Great Union**

The present work is intended to be a historiographic research on some representative collections of serial publications from the period of the Great Union, published between 1918-1921. The study took into account the newspapers *Adevărul* and *Universul* and the magazine *Bibliografia* and was designed to identify, analyze and explain how the yearbooks, published during the same period, are reflected in their pages. Thus, *Adevărul*, the Romanian newspaper with the longest appearance, publishes articles on economic, social, political, cultural topics, being an instrument of some powerful political and cultural demands that contributed to the democratization of Romanian public life. *Universul*, declared apolitical, is the most widespread and read information daily newspaper, due to the low price, but also to the editorial presentation. Generally, the Romanian publications of the Great Union period (political newspapers, literary, social-cultural and scientific magazines, yearbooks, calendars, almanacs, bulletins, etc.) contributes to the progress of society in general, of the people and the Romanian language in particular, and plays a very important role in strengthening the democratic foundations of the modern state.

Keywords: *the Great Union from 1918, serial publication, yearbook, historiographic research.*

BIBLIOTECA
NAȚIONALĂ

A ROMÂNIEI

Preț: 44 lei

ISSN:2065-1058

020651012 58